

POVEȘTI POPORALE

DIN BĂNAT

CULESE DIN GURA POPORULUI

DE

GEORGE CĂTANĂ

ÎNVĂȚĂTOR.

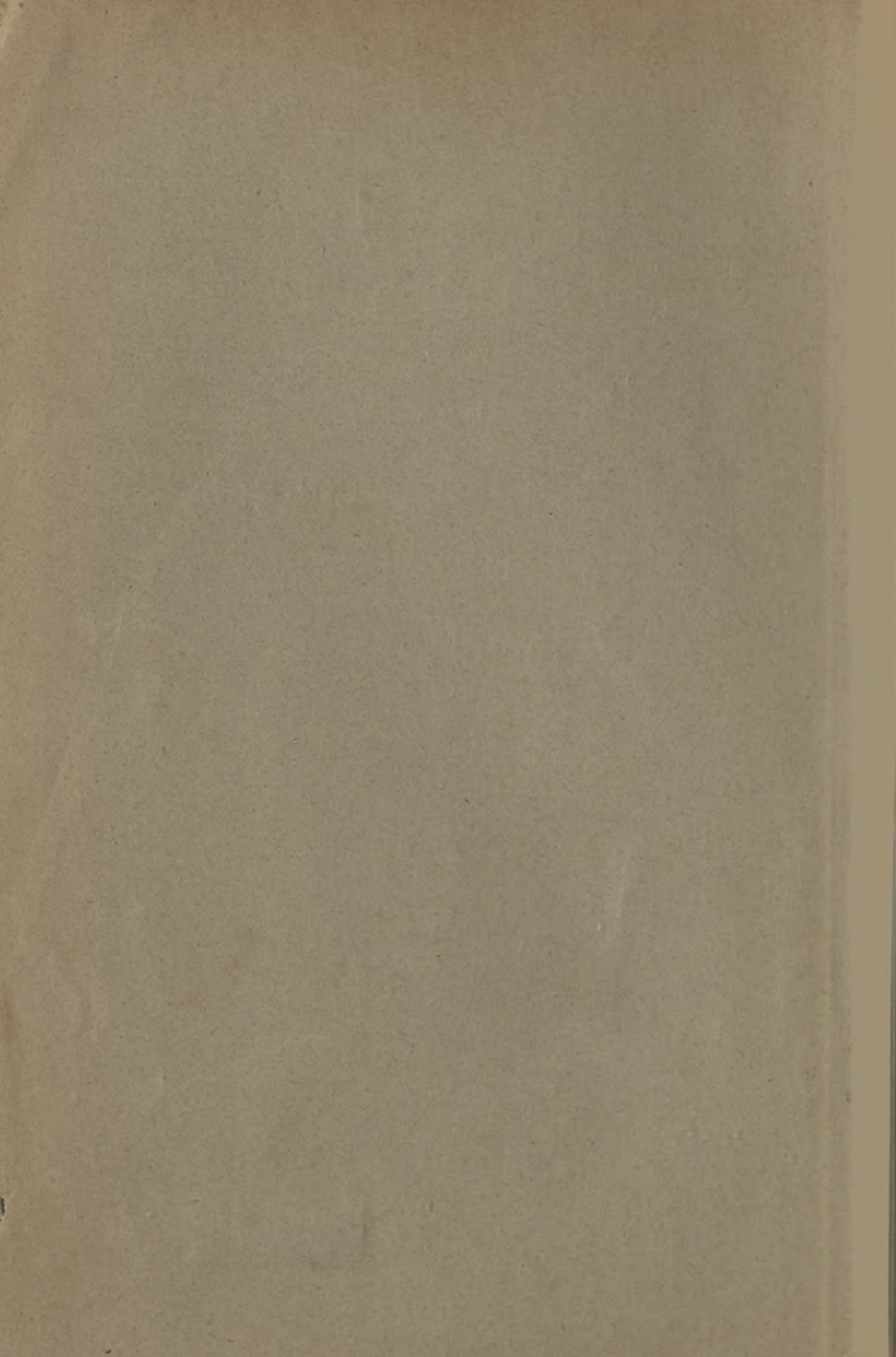
~~~~~  
PARTEA II.  
~~~~~


10858
EDITURA
LIBRĂRIEI CIURCU

1908.

BRAȘOV

858-3
C 29

POVEȘTI POPORALE

DIN BĂNAT.

CULESE DIN GURA POPORULUI

FOND DE DOCUMENTAR

GEORGE CĂTANĂ

ÎNVĂȚĂTOR.

PARTEA II.

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
— CLUJ —

10 858 215.517

EDITURA
LIBRĂRIEI CIURCU I BRAȘOV
1908.

11-2188

Tiparul Tipografiei CIURCU & Comp., Brassó.

BIBLIOTECĂ

Fundatia Culturală, eg. 1. Segeș-Mihail

Inv. III 968

Cota

1. Povestea unui vrăjitor.

A fost odată oameni buni în lumea lui D-zeu un păpucar sărac, sărac, știți cum îs și acum bietii de ei. Că nu avea bietul păpucar alta, decât sculele sale, puține și acelea, să le iai într'o mână; dar dacă n'avea alta bietul om, apoi avea o droane*) de copii, opt la număr și toți micuți ca ulcuțele. Că ști cum e la omul sărac, ori are alta, ori n'are, dar copii să ști că are. Îi dă și lui D-zeu bogăție, dar în copii. Și e bine și așa, ce să faci, darul lui D-zeu frate și trebuie să-l primești cu amândouă mâinile.

Și bietul nostru păpucar de ar fi avut baremi casă, calea valea, dar n'avea, ci ședea într'un colț de uliță sub o șatră acoperită cu rogojină și acolo lucra toată ziua la cârpituri vechi. Cârpiă păpuci, cizme, opinci, hamuri vechi, muierea lui iar nu mai sta, cârpiă saci rupți, spăla cămeșile și podurile pela cei bogați, dar înzădar, că patru mâni cum puteau ține zece guri. Că de câștigau una, lipsia ceealaltă, când era făină nu era slănină și când era slănină nu era făină și așa două bune nu se mai sgogiau**) la casa bietului om.

Și bietul nostru păpucar ar fi dus-o mai bine, dacă ar fi făcut și lucruri noi, dar la el pentru lucruri noi nime nu se ducea, că vezi Doamne cine o da să-i facă păpuci noi un amărit de cârpaci? Dar cine avea de cârpit ceva, numai la el se ducea, că alți păpucari nu primiau

*) droane = droaie.

**) sgogiau = nu se întâlneau, nu se potriveau.

să facă cârpituri și așa toată lumea îl știa și-l cunoștea pe „Cârpaciul Vulpiță“.

Acum că de ce-i zicea lumea cârpaci înțeleg, pentru că făcea cârpituri, dar că de ce-i ziceau Vulpiță nu știu, poate pentru minciunile și vicleniile lui, că era tare meșter în d'al de astea.

Destul că lumea îi zicea cârpaciul Vulpiță și el era fălos de numele acesta.

Mult își bătea el capul ziua noaptea cu muiera lui, cum să facă, ce să lucre, ca să scape din astă sărăcie, dar cum dau bietii oameni nu sgogiau, nu ieșiau în cale. De multe ori îl băteau gândurile să meargă la curtea împăratului — că acolo ședea și împăratul — și să-l roage de vr'un ajutor, dar cine o să-l primească pe el un biet cârpaci, un biet zdrăntos.

Destul că s'a întâmplat odată, că împăratul ș'a pierdut inelul de pe deget, inelul cel cu pecetea împărătească și era în țara aceea așa sorocit, că dacă împăratul pierde inelul împărătesc și nu-l găsește până în cincizeci de zile, pierde împărăția. De aceea împăratul era tare îngrijit și dete de știre cu doba din sat în sat, că acela care-i va aduce inelul, va primi dela el trei pungi de galbini.

Cum auzi cârpaciul nostru doba, ieși în ușa bărăcii sale să audă ce veste nouă le spune și aflând despre ce-i vorba, zise într'un noroc. Eu am aflat inelul. Muiera însă îi zise: — „Ești un smintit, ce inel ai aflat tu nărodul? nu-ți cauți de „capta“ ta, numa te faci de răsul lumii; nu ști că poți plăti cu capul minciunile tale? Nu-l credeți oameni buni, e un mincinos!“

Ei, dar slujitorii împărătești cum îl auziră vorbind așa, nu-i mai deteră răgaz, ci-l luară cu ei și-l duseră la împăratul. Asta voia și cârpaciul nostru, iar muiera lui se luă după ei plângând și zicând: nu-l credeți oameni buni, e un smintit la minte, nu a aflat nici un inel, lă-

sați-l în pace să-și caute de lucru, că ne mor copiii de foame!”

Dar slujitorii nu-i purtau de grije și mai mult îndemneau pe cârpaci, să pășască înainte.

Ajungând slujitorii cu el la curtea împărătească și văzându-l împăratul așa zdrențos și mânjit îi zise: — „Noa! tu ai aflat inelul meu?”

— „Înălțate împărate” — răspunse cârpaciul, „eu nu am găsit inelul ce-i drept, dar eu sunt vrăjitor, vâlvaș, caut în păscălia mea și-ți pot spune, că unde e, dar să-mi dai răgaz treizeci de zile, ținându-mă cu bere și mâncare și în toată ziua pe deasupra un „ciurcan” fript, rumenit. Să mi se aducă la băraca mea de oamenii măriei tale. La treizeci de zile mă prind să-ți dau inelul.”

Împăratul se uită la cârpaci și parcă nu-i venea a crede, dar zise:

— „Bine! îți fac pe voie, dar să ști, că de nu vei găci, te duci cu păscălie cu tot, iar de vei găci, la mare cinste te voi ridica.”

Și ieși cârpaciul dela împăratul și se duse acasă vesel coala, că a vorbit cu împăratul și nu gândia la alta decât la „ciurcanul” rumenit, că auzise el dela tată-său că cică așa-s de buni ciurcanii rumeniți și apoi treizeci de ciurcani, gândește frate, că bine i-or cădea.

Dar ajungând acasă, muiera cum îl văzù, se puse pe el cu sfadă și ocară: „Ce făcuși tu prostule? Ce-ți trecu mă rog prin minte să minți tu, că ai aflat inelul împăratului. Dar ce inel nărodule? nu ști că-i plăti cu vieața ta aste minciuni și apoi las, că de tine nu mi-i, cum ți'ai așternut, așa vei dormi, dar mi-i după copilașii ăștia, că uite is mici și necrescuți, ce-oiu face cu ei?”

Și se puse muiera pe plâns și plângea de i se scutura cămașa în cărcă. Văzându-o copilașii plângând, începură și ei a zbiera de răsuna șatra parcă ar fi mort.

Atunci cârpaciul îi grăi: „Nu plânge draga mea, că

vei trăi boierește. Că am trăit eu până acum ca vai de mine treizeci de ani, dar baremi 30 de zile să trăiesc boierește cu friptură de ciurcan, cu vin și bere și apoi atunci fie ce-o fi, că decît să trăiești cu amar, mai bine mort, că tot trebuie să mor odată.

Și mai ști, 30 de zile e mult, dar de s'o schimba vremea până atunci, nu ști norocul!" — Las nu mai vorbi de noroc, că norocul nostru e scurt, nici nu mai visa la friptură de ciurcan, că ala nu-i de nasul tău; mai bine vezi-ți de lucru, că vine prânzul și tu n'ai câștigat nici un crițar!" — De mâncare nu mă vaiet eu, că acuș vine și nici nu sfârși bine vorba când și veniră dela curtea împărătească niște slujbași aducând mâncări alese, apoi rachie, vin, bere și pe deasupra un ciurcan mare fript, cu furculița și cuțitul în spate numai să taie și să mănce din el.

Cum îl văzù cărpaciul Vulpiță, strigă la muiere : „Asta e Nr. unu, din cei 30 mai rămân 29 'napoi!"

El înțelese adecă curcanii.

Cel din urmă o fi cel mai mare.

Apoi slujbașii lăsând lucrurile aduse, plecară și ajungîng spuseră ghinărarului cum zisese vrăjitorul : că ăsta e Nr. unu din cei 30 și cel din urmă va fi cel mai mare. Și ghinăraru tremura de frică, că se știa cu musca pe căciulă, că la el era inelul.

Iar vrăjitorul se puse cu copilașii la masă, își chemă și „fufuioanca“, dar ea era mînioasă, bufnia pe nas și se uita cu coada ochiului la ciurcanul rumenit și-i lăsa gura apă, că era și flămîndă ca vai de ea, dar dacă zisese odată că nu mănîncă, îi era acum rușine să mintă.

Ei! dar bărbatul ei poate și în ciudă îmbuca ca o hală din mâncările alese și pe urmă se puse frate pe ciurcanul rumenit și îmbuca de gîndeai, că se bat lupii la gura lui. Muierea lui răbdă cît răbdă, dar dela o vreme se lăsă și de rușine și de toate și se puse și ea la masă

și mâncară amândoi cu copilașii lor din mâncările împărătești și le tignî așa de bine și se îndopară atîta, de puteai omori purecele pe burta lor. De când erau ei nu mâncaseră asemenea bucate. Și avură de ajuns cu acele mâncări pînă mînezii iar la amiaz.

Cînd fû a doua zi la amiaz, iar veniră slujitorii împăratului la baraca cîrpaciului și cum îi văzû iar zise muierii :

Asta e Nr. 2., din 30 mai rămân 28. Țl din urmă îi ă! mai mare.

Și slujitorii iar spuseră ghinărarului cum zisese vrăjitorul, că toți ei erau vinovați și erau tocmai 30, cari știau de lucrul acela, dar ă! mai mare dintre ei, adecă ghinărarul le astupase gura la ceilalți cu bani ca să tacă și să rămână inelul la el.

Dar acum cînd auzî ghinărarul cum zisese și a doua oară vrăjitorul, tremura de frică, căci își zicea : „vrăjitorul acela vezi batăl crucea, că știe tot și de ne spune împăratului, toți suntem pierduți, dar mă voi duce și-i voi astupa și lui gura cu bani și atunci va fi bine. Poate îmi va ajuta D-zeu să ajung eu împărat!“

A treia zi ghinărarul nu mai putû răbda, ci merse și el cu slujitorii, cari duceau prînzul și cum îi văzû cîrpaciul vulpiță, i se părû că ciurcanul adus e mai mare ca cel de ieri și zise muierii : „Asta e Nr. 3, din 30 rămân 27, dar ăsta e mai mare ca cel de ieri, ochii mei nu înșală.“

Și ghinărarul credea, că de ei e vorba și rămânând numai el cu cîrpaciul, fața i se îngălbini ca turta de ciară, inima începû ai bate în pept ca cu un ciocan și zise cu glas tremurător : — Mărite vrăjitor ! vād că ști toate și nu mai am ce ascunde !“

— Cîrpaciul, vulpe vicleană, pricepû unde bate ceasul și de ce venise tocmai cel mai mare la el și-i tăia vorba zicînd :

— „Cum să nu, știu toate, mă mir numai că cel ce a găsit inelul de ce întârzie atâta de nu-l aduce, mă face să-l arăt eu cu degetul; dar las că mai este vreme îl va aduce el, dacă nu de voie — de nevoie, dar atunci va fi mai rău de el!“

Atunci ghinărarul căzù în genunchi înaintea vrăjitorului cârpaci și dându-i inelul îi zise: Ai milă de mine Inelul l-au găsit slujitorii mei și mi l-au dat mie; eu vream să-l țin pentru mine, ca să ajung împărat, dar văd că mi s'a imputit brânza, fi bun cere dela mine ce vrei, dar să nu mă dai afară, că-mi pierd cinstea și viața!“

Atunci vrăjitorul zise: Nu te teme, că doară om sunt și eu și mânc și eu pâne nu pietrii, ține inelul la tine până vine sorocul. Eu sunt îndestulit dacă până atunci în toată ziua îmi vei trimite o pungă de galbeni și când va fi ziua de pe urmă să vi iară la mine.

Și ieși ghinărarul mai ușurat cu inima, că făcuse bună ispravă, iar cârpaciul nostru nu mai putea de bucurie, că s'a întors roata norocului și cătră el.

Nime în lume nu era fericit ca el, mânca bine, bea bine, își îmbracă muieră și copilașii și pe sine ca boierii ai mari și pe lângă asta avea și bani berechet, că gherarul îi trimitea în toată ziua câte o pungă cu galbeni pe lângă mâncări tot mai bune; și așa 30 de zile mâncând ce-i pofta inima, se îngrășase și se schimbase de nu-l mai cunoștea nime.

Când fù ziua din urmă, veni ghinărarul iar la vrăjitor, iar acesta îi zise: „Prietene! ia spune-mi cu ce își petrece împăratul mai mult, ce are el mai drag, așa vr'o pasăre ori vr'un animal?“ Și ghinărarul îi zise: mai drag are împăratul o măță mare pistriță, cu ea se joacă toată ziua, iar seara la cină măță șade în mijlocul mesei până mănâncă împăratul și ține cu labelle sale sfeșnicile cu lumini. Așa e învățată. Împăratul o iubește mult și n'ar da-o pentru mare lucru!“

— „Ascultă dară“ — zise vrăjitorul.

Să te duci acasă și mâne de dimineață să prinzi mîța, dar nime să nu te vadă și-i vîră inelul pe grumaz. Când vin eu acolo să-mi faci semn și încolo las grija mea.

Și se duse ghinăraru și făcù așa cum zisese vrăjitorul. Și mâne-zi de dimineață fiind sorocul, se duse cîrpaciul la curțile împăratului și cum îl văzù împăratul îi zise :

— „Ai venit vrăjitorule?“

— Am venit măria Ta!

— Spune-mi dară unde e inelul meu?

— Ghinărarul îi făcù semn.

— Unde să fie — zise vrăjitorul, iacă aici în soba asta.

— Că bine că aici prin soba asta, dar arată-mi-l și dă-mi-l cum te-ai făgăduit.

Atunci vrăjitorul îi zise : Păscălia mea îmi arată, că trebuie să fie în mîța aia, ce șade colo pe masă.

Împăratul necrezând așa ceva, îi zise : „măi ! glumești tu, ori vrei să mă batjocurești, dar mîncă mîța inele?“

Eu nu știu mîncă ori nu mîncă, dar inelul măriei tale e în foale la ea, taie-o și scoate-l.

Și împăratul se scărpină în ceafă, că-i părea rău după mîță și-i zise : „la sama bine omule, mîța mea asta plătește cât un colț de țară și de mă faci să o tai și nu aflu inelul, nici cap la tine nu mai rămâne!“

— Aici e capul meu — zise vrăjitorul.

Și împăratul puse de tăia mîța și află inelul în pantecele ei.

Și se minună mult împăratul de știința vrăjitorului și-l încărcă cu daruri făcându-i și o casă în piața mare, o casă ca și cele împărătești ; și astfel bietul cîrpaci ajunsese din sărac omul cel mai bogat și mai de cinste în toată țara.

Vezi cum poate ridica norocul pe om când norocul umblă după om și nu omul după noroc.

* *

Vestea despre cele întâmplăte se lăți peste toată țara ba și în țările vecine și astfel toți vorbeau de știința vrăjitorului și împăratul încă era fălos, că are în țara sa un astfel de om iscusit.

Și ar crede poate cineva, că vrăjitorul ar fi acum omul cel mai fericit în lume, dar nu, el era tocmai acum cel mai nemulțumit om și ședea tot cu frica în sân temându-se că cine știe ce-i va trece împăratului prin gând să-l mai întrebe și apoi el neștiind să-i găcească să i se descopere toată viclenia.

Ei! dar acum se aruncase în joc și trebuia să joace, ce o trage o trage și ce o fi o mai vedea, se lăsă dară în grija sortii, dar se gândia și la aceea, cum să se scape de darul vrăjitoriei.

La câtăva vreme îl pune dracu — Doamne iartă-mă, că mai bine nu i-oiu vorbi — pe împăratul vecin de trimite un om cu o carte la împăratul nostru, că pe atunci nu era poștă și-i scria în carte, că cică a auzit el din lume și țară, că ar fi în împărăția acestuia un vrăjitor iscusit, care ar ști spune toate cele neștiute și ascunse.

Că lui, adecă împăratului vecin, i s'a furat o cruciuliță de pe pieptul său foarte scumpă de aur și cu pietrii de diamant, se roagă să-i trimită dară pe vrăjitorul său, ca să-i descopere pe hoț, că mari daruri va primi.

Împăratul nostru cum ceti cartea, chemă deloc pe vrăjitor și-i spuse ce-i scria împăratul vecin și-i zise să meargă, că acel împărat e un prietin al său și va primi multe daruri dela el.

Totodată îi spuse, să se poarte așa, ca să-i facă cinste acolo.

Vrăjitorul n'avu încotro, trebui să meargă, deși el singur nu știa ce să înceapă și de ce să s'apuce.

Plecă dară cu omul împăratului și pe drum de ce se apropia de orașul acela, de ce-l descoasea, îl „civisea“ pe Domnul acela din fir în păr. Omul împăratului era tare îngrijat și vrăjitorul îl bănuia pe acesta, că ar fi hoțul și abătea vorba așa, ca și când el ar ști toate și băga frica în omul împăratului.

Pe drum îi mai apucă și o ploaie mare, care-i udă până la piele.

Vrăjitorul zise așa despre sine :

Vai sărac cârpac
Ce pățiși sărace,
Că tu n'avuși pace !

Atunci omul împăratului ce însoția pe vrăjitor, crezû că baș despre el vorbește vrăjitorul, că și pe el îl chema „Cârpaci“, stătû în loc, i se îndoiră picioarele și nu mai putû merge mai departe, ci căzând în genunchi înaintea vrăjitorului, îi zise : „Iartă-mă om bun, ești om ca mine și crezi celui ce se pocăiește. Eu sunt păcătosul, m'a împins potca să fur cruciulița împăratului și acum cunosc că nu-i bine de mine. Fi bun iartă-mă, iată îți dau cruciulița și zece pungi de galbeni, dar să nu mă dai de gol înaintea împăratului dacă mă împinse naiba să fac aceea, ce nu se cade!“

— Atunci vrăjitorul asupra căruia parcă străluci soarele, zise plin de mândrie.

„De când te-am văzut, am cunoscut că tu ești omul cu musca pe căciulă, dar ți'am dat pace. Acuma fiindcă mi-ai spus de bună voie te iert, numai tu să ascuți de mine!“

— Că ascult mărite vrăjitor, poruncește numai.

Și vrăjitorul îl întrebă :

— Să-mi spui, ce are împăratul la curtea sa mai drag, așa vr'un animal, vr'o pasăre ceva?

— Are — zise omul împăratului un cățaluș cu părul creț, ce stă totdeauna în două labe și sărută mâna îm-

păratului. Pe acesta îl are împăratul așa de drag, că nu l-ar da pe mare lucru.

— Bine — zise vrăjitorul, când va fi ziua din urmă a terminului, că eu îi voi da termin împăratului pentru gâcire, tu să bagi cruciulița aceea pe gură, ca s'o înghită cățălul și să-mi faci semn, încolo las că-i grija mea.

Ajungând la curtea împărătească vrăjitorul fû primit cu mare cinste și împăratul îi spuse cum un hoț i-a furat crucea lui cea scumpă și-l roagă să-i descopere pe hoț, că mare plată va căpăta.

Vrăjitorul îi zise: Înălțate împărate să-mi dai termin de 5 zile și până atunci ți-l voi arăta.

Și împăratul îl băgă într'o casă mare și porunci la slugile sale să-i aducă ce-i dorește și pofteste inima lui.

În aceste 5 zile încrezutul împăratului căută vreme cu prilej a prinde cățălul și-i vâri în grumaz cruciulița, apoi se duse la vrăjitor și-i spuse că toate-s în rând bun.

Împăratul în ziua aceea pe când era sorocul, adunase la curtea sa pe toți Domnii și curtenii săi; iar el sta pe un scaun de aur și se juca cu cățălușul său.

Întrând vrăjitorul, împăratul îi zise: „Iscusite vrăjitor am auzit de știința ta cea mare și te-am chemat ca dintre acești oameni ce stau aici, să-mi areți pe ticălosul de hoț, care mi-a furat cruciulița; că străin aici n'a intrat ca să mă fure, ci dintre curtenii mei unul e hoțul! Pe acela să mi-l areți și te voi răsplăti cu mari daruri.

— Vrăjitorul atunci aruncă ochii la omul împăratului; acesta se făcû galben ca turta de ceară de frică că-l spune — și zise împăratului:

— Înălțate împărate! Să nu crezi, că om ți'a furat cruciulița, toți curtenii de cari ești încunjurat sunt oameni de omenie și cu credință, dar pascălia mea îmi spune, că măria ta ai pierdut cruciulița și a aflat-o și a înghițit-o alt cineva, de cine nici nu-ți dă în gând. Cru-

ciulița e în pânțele acestui cățaluș, poruncește să-l taie și o scoate.

Împăratul se scărpină în ceafă și zise: Iscusite vrăjitor! pe lângă toată știința ta nu-mi vine să cred vorbelor tale. Acest cățaluș nu l-aș da pentru un colț de țară, deci gândește-te bine, că dacă nu voi afla cruciulița precum tu spui și mă faci să-mi tai blaga mea de cățel, atunci și capul tău se va tăia.

— Aici e capul meu — răspunse vrăjitorul. Deci dacă mă crezi și vrei să faci cum spun eu bine, de unde nu eu plec cu bine cum am venit, iar măriia ta rămâi fără cruciuliță, dacă-ți pare mai rău după cățel decât după ea.

Domnii și curtenii ce erau de față, toți lăudau pe vrăjitor că i-a scos dela rușine și cereau împăratului să taie cățalușul.

Atunci împăratul porunci argatului său, care-i taia porcii, să taie cățalușul și toți cei de față erau nerăbdători să vadă ce va fi. Când colo iată în mâțele cățalului cruciulița împăratului, dar o piatră de diamant lipsea dela cruciuliță, că am uitat să vă spun, că această piatră scumpă o scosese mai 'nainte omul împăratului și i-o dăduse vrăjitorului — ca semn.

Cum o văzû împăratul și toți ceilalți curteni și Domni se minunară mult de iscusința vrăjitorului și zise împăratul: Bine dar unde e piatra cea scumpă de aici?

Hm! răspunse vrăjitorul, piatra aceea a măcinat-o rânza cățalului și de nu căutai mai câteva zile, nici cruciulița nu o găseai, că o măcina și pe aceea.

Și împăratul și toți cei de față crezură minciunile vrăjitorului, îl lăudară și-l încărcară cu daruri scumpe și-l slobozi împăratul să meargă acasă.

Dar înainte de a pleca, zise omul ce furase cruciulița cătră împăratul: Măriia ta! eu am prins un pui de vulpe, l-am băgat într'un sac și l-am pus jos la trepte.

Ia fă o glumă cu vrăjitorul de vezi ști-o găci ce e în sac. Și împăratului îi plăcù această glumă și scoborând la trepte, zise cătră vrăjitor: Iscusite vrăjitor, i-a spune-mi ce o fi în sacul acesta?

— Vrăjitorul nostru o mâlci și ca totuș să grăiască ceva, zise despre sine în auzul tuturor:

Vai sărac Vulpiță
Mișcă din codiță,
Doar te-i sătura
Și tu cândva.

Atunci împăratul și toți cei ce erau cu el de-l petreceau, bătură în palme de răs și ziseră: Bravo! bravo! Să trăiască vrăjitorul.

Iar bietul cârpaci bucuros că a scăpat și din beleaua asta, își luă darurile și plecă cât de iute, să scape de acești oameni.

Dar pe drum își tot bătù capul cum să facă, ca să se scape ori și cum de darul vrăjitoriei, că se temea că odată tot i-or ieși minciunile cu ghiarele prin sac și nu va fi bine de el.

Ajungând acasă spuse nevastei sale cum a scăpat și aci ca prin pene și se înțelesesă ei amândoi și puseră foc la casă de toate părțile.

La flăcările focului se sculă tot orașul în picioare, ba chiar și împăratul veni la foc.

Vrăjitorul și muierea lui se prefăceau că plâng și-și dau cu pumnii în piept că le arde casa, iar când văzură și pe împăratul, vrăjitorul voia să sară în foc și zicea: Lăsați-mă oameni buni să ard și eu cu casa și cu pascălia mea împreună, că de unde mai am eu bani ca să'mi fac alta nouă și fără pascăliă nu mai pot vrăji nimănui; lăsați-mă fiți buni, lăsați-mă să mă arunc în foc. Și se smucia vrăjitorul să sară în foc, dar mulțimea nu-l lăsă.

Atunci împăratul îi zise cu milă: Las nu te cânta după casă, că-ți fac eu alta și mai frumoasă.

— Că bine măria ta că-mi faci casă, îți mulțumesc, dar îmi arde pascălia și eu fără ea nu-ți mai pot nimic găci. — Că nu mai am lipsă să-mi găcești. Și se linișți vrăjitorul, iar oamenii stinseră focul și se făcù pace.

Împăratul clădi din nou casa vrăjitorului și-l cinsti mai cu niște pungi de galbeni, că vezi bine se sărăcise bietul om și-l puse și într'o slujbă grasă la curtea sa.

Și trăi bine vrăjitorul de aici înainte fără nici o grije, că avea de toate ce-i poțtea inima.

Copiii și-i dete la școli și-i făcù Domni mari, iar omenia lui îl ridică până la masa împăratului.

Astfel vrăjitorul cu minciunile sale se ridică la stare bună, se scăpă și de darul vrăjitoriei și trăi boierește ca un om de omenie — și de n'o fi murit — și astăzi mai trăiește.

Vedeți ce plătește iscusința omului. Vedeți că și minciunile is bune de ceva.

Dar voi să nu umblați cu minciuna, că vă păcăliți rău, că nu toți au norocul vrăjitorului Vulpiță.

Și mă sui pe-o coastă ruginoasă și vă spusei o poveste mincinoasă.

Cine o știe altcum, să o spună cum o știe, că eu cum am cumpărat-o, așa v'o și vând.

Auzită dela Domnișoara Talida Seracin
din Caransebeș.

2. Vaca neagră.

Au fost odată într'un sat mai multe fete și cum e obiceiul la noi, la Românii dela sate, se adunară ele cu toate să facă o șezătoare. Cum înseră, fetele se adunară

cu toate la o altă fată, una cu furca, alta cu cusătura, alta cu alta; de! care cum avea de lucru. Și acolo spuneau povești, glume, gâcituri și râdeau și se veseleau că

Cât e lumea pe sub soare,
Nu-i frumos ca-n șezătoare.

Deodată una dintre ele, o fată cam de vre-o 17 ani, cam mică de statură, cu niște ochi negrii de mură și cu o gură numai bună de sărutat grăi cătră celelalte:

— „Fetelor! știți voi ce?!... Haid să începem să povestim toate câte o poveste, care cum știm; care nu voiește să povestească nimica, aceea să afle dimineată pe mamă-sa vacă neagră!“

— „Voim, așa să fie“, strigară fetele într'un glas.

Și începură să povestească pe rând, care cum știa, povești cu zâne, cu zmei, cu piticot d'un cot cu barbă cu tot și câte altele.

Se afla însă între ele o altă fată, tânără, frumoasă, dar rușinoasă, tăcută și gânditoare. Când veni rândul la dânsa ca să povestească și ea vre-o poveste, ea zise că nu știe.

— „Spune și tu vre una cât de scurtă, grăiră fetele celelalte, că de nu dimineată o să afli pe mamă-ta vacă neagră!“

— „Măcar să o aflui, nu spun nici una“ — grăi fata.

Se mai rugară fetele de dânsa, ca să povestească ceva, dar totul era înzadar, căci nu voia odată cu capul să povestească ceva.

Pe la miezul nopții se sparse șezătoarea și fetele plecară cătră casă; plecă și fata aceea, care nu voise să spună nici o poveste, tot gânditoare cum era de fel.

Ajungând acasă se culcă și dormi fără nici o grije până dimineată. Dar dimineată când se sculă, ce să vadă? ... mai mare groaza o cuprinse pe biata fată, în loc să vadă pe mă-sa, văzù o vacă neagră.

Sărmana fată începu să plângă de jalea mamei și plângea, plângea.

La câteva luni după această întâmplare tatăl fetei nu mai voi să rămână fără de femeie și se însură cu o văduvă, care avea și ea trei fete.

Văduva însă nu era femeie tocmai bună, mai mult răutăcioasă și ținea mai mult la fetele ei decât la a bărbatului. — Nu trecură vre-o două trei săptămâni dela venirea ei, că și începu să ocărăscă pe biata fată, ba câte odată o și bătea.

Fata bărbatului nu mai avea încotro, toate lucrurile casnice tot dânsa trebuia să le gate, pe când fetele văduvei trăiau ca niște cocoane și tot era ea fata rea în ochii mamei sale maștere.

În una din zilele de vară, văduva cea răutăcioasă trimise pe fata bărbatului cu vaca cea neagră — adecă cu mă-sa — la câmp la pășune și-i dete fetei și 4 caiere de lână, ca să le toarcă. Fata luă vaca, puse furca în brâu, un caier în furcă și trei în straiță și mergea torcând cu gândul la văduva rea, care îi spusese fetei să nu vină acasă cu caierii netorși, că-i vai de pielea ei.

Biata fată ajungând la pășune, slobozi vaca să pască și începù să plângă, că vedea ea bine că nu-i cu putință să toarcă ea singură toți caierii de lână, că erau caierii mari și să nu mai stea un pic abia cu sila ar putea să gate 2, dar 4 e ceva peste putința omenească. De aceea plângea biata fată și suspina de-ți era mai mare mila de ea. — Atunci se apropie vaca neagră de ea și-i zise:

— „Nu plânge fica mea, că uite e mamă-ta cu tine și eu nu te las să desnădăjduiești până într'atâta. Ia tu caierii aceia de lână și-i pune la mine în coarne ș'apoi poți să te culci aci la umbră până-n deseară, când vom pleca iarăș cătră casă, — că-i torc eu, lasă-n grija mea!”

Fata se uită la început cu mirare la mă-sa, mai apoi însă făcù tot cei spusese și se culcă la umbra unor

sălci, ce se aflau în apropiere și fiind cam ostenită de drum — căci satul era departe de câmp — îndată și adormi.

Cătră seară trezindu-se fata din somn, mare-i fu bucuria când văzu caierele toarse gata, dupăcum îi spusese mă-sa. — Ea își luă tortul cu dânsa și plecară amândouă cătră casă.

Când ajunse fata acasă și predete tortul mamei sale maștere, nu-i venea acesteia a crede ochilor ca fata să fi tors atâta de mult ea singură.

Mâne-zi cum se revărsă de ziuă, văduva iarăș o trimise pe biata fată la câmp cu vaca, îi dete acum 5 caiere de tors și totodată trimise și pe fata ei cea mai mare ca să vadă, că în adevăr ea toarce caierele acelea, ori îi ajută alt cineva.

Cele două fete merșeră povestind — căci fetele trăiau bine — până ce ajunseră la câmp; acolo se așezară pe iarbă, iar vaca o lăsară să pască.

— „Ști tu ce!“ grăi fata orfană cătră cealaltă „vino să-ți caut în cap, până ce paște vaca!“

Fata pe loc se învoi, își puse capul în poala acesteia și așa adormi. — Dupăce se încredință că doarme, îi luă capul frumuseț și-l puse pe iarbă, apoi luă caierele de le puse în coarnele vacii și se culcă și ea lângă fata cealaltă. — Cătră sfințitul soarelui fetele se sculară și plecară cătră casă și adecă fata bărbatului ca și ieri, cu caierele toarse.

Acasă văduva iarăș se supără foc pe fata bărbatului, îi era năcaz că a venit cu caierele toarse. Întrebă fata ei că cine a tors caierele?

Fata îi răspunse că nu știe, deoarece ea a adormit.

În ziua următoare se duse iarăș fata la câmp cu vaca, de astă dată cu fata mijlocie a văduvei.

Aceasta iarăș adormi ca și cealaltă și când veni acasă, nu știa să-i spună că cine a tors caierele. Văduva

acum nu mai ştia ce să facă de năcaz. — În ziua a treia trimise fata bărbatului cu fata ei cea mai mică, care era şi mai isteţă decât surorile ei.

Se duseră deci fetele la câmp cu vaca neagră şi fiind căldură mare se aşezară la umbră. Şi de astă dată fata orfană luă pe fata văduvei şi-i culcă capul în poala ei până ce adormi; luă apoi caierele şi le duse vacii ca să le toarcă; pe astăzi erau caiere şi mai multe de tors. Se aşeză apoi şi ea lângă cealaltă.

În deseară când se sculară, fata văduvei ştia că cine a tors caierele, căci era năzdrăvană.

Avea un ochi în ceafă, pe care biata fată nu-l văzuse. Deci ea ştia tot, căci cu ochiul din ceafă care veghia, văzuse că cine a tors caierele.

Ajungând acasă, văduva iarăş întrebă pe fata cea mai mică, că cine a tors caierele. Fata spuse mamei sale, tot cum s'a întâmplat. Văduva se gândi atunci să taie vaca şi zise bărbatului: „Tu bărbate vezi vaca noastră e bătrână, nu mai poate roade acuş nici fânul, apoi cine-o va ţine numai cu lături şi momială, hai s'o tăiem, că de cumpărat n'o cumpără nime, că e slabă şi urâtă. Bărbatul la început nu se învoi, dară muierea îi spuse verde, că de nu o taie, nici cu el nu mai şade.

Şi bărbatul se puse acum pe gânduri, să taie vaca nu-i venea la socoteală, căci ştia că-i muierea lui cea dintâi, să nu o taie rămâne fără muiere în casă şi iar nu-i venea bine. În urmă se hotărî, că tot e mai bine să taie vaca.

Auzind fata bărbatului de hotărîrea asta, începù a plânge cu amar şi vaca o întrebă: — „De ce plângi tu draga mamei, or ți s'a întâmplat ceva?

— „O! cum să nu plâng eu mamă, că uite s'a vorbit tata cu văduva cea răutăcioasă, ca să te taie“ şi izbucni iar în plâns.

Biata mamă prefăcută în vacă, îşi umplu ochii de

lacrămi și începu și ea să suspine, apoi grăi fetei: — „Lasă fica mea, nu te supăra tu de aceea, că va fi așa cum vrea bunul D-zeu. Numai una-ți spun, ascultă, — căci atunci vei fi fericită: — Când mă vor înjunghia pe mine, tu să nu faci alta, decât să păstrezi cornul meu cel drept și când vei ajunge în năcaz mare, uită-te atunci prin el, căci numai așa vei scăpa de năcaz, altcum nu.

Mâne-zi veni ră căsapii și căsăpiră vaca.

Biata fată nu mai putea de jale, ea se uita suspinând cum taie pe sărmana mamă-sa și îi era greul cu atât mai mare, cu cât știa ea bine, că numai din pricina ei s'a făcut mamă-sa vacă și că acum trebuie să piară din cuțit.

Dar n'avea ce face acum, că toate erau în zadar.

Când fură gata cu vaca îi luară pielea și când colo ce să vezi, nu se vedea alta decât osul și pielea, carnea pierise și astfel fură siliți să îngroape oasele goale în pământ, că alta nu aveau ce face cu ele. Dar fata luă cornul drept și-l ascunse fără ca s'o vadă cineva.

Nu trecu mult după aceasta și iată că se svonî prin sat, că la „birtu roșu“ Duminecă o să fie un joc foarte frumos, la care se vor duce toți feciorii și fetele din sat. — Văduva își grijî bine fetele ei și Duminecă seara când să plece la joc, luă o cotăriță de grâu și-l aruncă într'o grămadă de cenușă și zise fetei bărbatului:

— „Tu fată bâzgoiată, rămâi acasă să alegi grâul acesta, ce din întâmplare s'a vărsat în cenușă, dar să-l alegi bine, boabă de boabă; când vei fi gata poți veni și tu la joc. Așa să faci, că de nu ascuți e vai de capul tău!“ — Sărmana fată nu grăi nimic, ci se duse ca să adune grâul din cenușă. Dar după ce plecă văduva cu fetele la joc, își luă cornul și se uită prin el. Și ce să vezi, deodată veni ră sute de porumbi și începură a aduna grâul și cât ai bate în palmi, grâul fû ales tot din cenușă.

Fata se bucură, apoi iar se uită prin corn și deodată văzù lângă dânsa mulțime de fete cu haine în mâni, care de care mai frumoase și pe loc o îmbrăcară.

Fata bărbatului, după ce era din fire frumoasă, era acum și mai frumoasă și gătită se duse și ea la joc.

Cum intră în lăuntru toate fetele și toți feciorii priviau uimiți la ea, căci așa frumsețe nu era în satul lor.

Să prinse și ea în joc și juca așa de frumos de-ți era mai mare dragul să te uiți la ea.

La joc era și un fecior de împărat. El cum o văzù i se și aprinse inima de dragoste cătră fată.

Fata bărbatului după ce jucă cât jucă, voi să plece acasă, dar feciorul de împărat când voia fata să iasă pe ușă o prinse și-i luă un papuc din picior și așa ea se duse numai cu un papuc acasă. Ajungând acasă se desbracă de hainele frumoase și se făcea că caută încă grâu prin cenușe. — Așa o află văduva când veni cu fetele ei dela joc.

În ziua următoare feciorul de împărat plecă dela o casă la alta, ca să găsească pe fata al cărei papuc era la el. — Văduva cum auzi de asta, ascunse pe fata bărbatului în podul casei după coș, ca nu cumva să se lovească papucul pe piciorul ei și să ajungă ea crăiasă, căci feciorul de împărat își propuse, că pe al cu₁ picior se va lovi papucul, aceea va fi soția lui.

Când ajunse feciorul de împărat la casa văduvei încercară papucul pe picioarele fetelor, văduva tot zicea: i! uite, uite cum se lovește, parcă ar fi crescut de aci... și câte și mai câte.

Cocoșul văduvei însă, nu-l are naiba ce lucra, numai se suie pe o poiată și bătând din aripi tot striga:

— „Fârtate împărate, fata moșului e în pod după obod! ț'o spune un cocoș că e după coș!”

— Văduva năcăjită foc pe cocoș luă un lemn din

vatra focului și zbârr... după cocoș. Dar cocoșul și mai tare striga :

Căutați în pod
După obod,
Că-i fata moșului
La ușa coșului.

Oamenii feciorului de crai auziră ce zicea cocoșul și se suiră în pod și într'adevăr aflară pe fata după coș. O scoborîră jos și feciorul de crai îi puse papucul fetei în picior și minune... papucul se lovia pe piciorul fetei; dar cum să nu se lovească că era chiar papucul ei.

Feciorul de crai o luă pe fata bărbatului și o duse la palatul lui unde se și cunună cu ea.

Așa ajunse fata a cărei mamă din pricina ei se prefăcuse în vacă neagră — soția feciorului de împărat.

Iar văduva răutăcioasă rămase cu fetele ei nemăritate până împletiră chică albă, că așa le și trebuia, că ele își băteau joc de fata bărbatului și de ar fi putut i-ar fi mâncat și norocul, dar norocul îl dă D-zeu și ce dă D-zeu nu pot strica dușmanii.

Iar voi fetelor, fetelor frumoaselor vă spun de acum, să știți, când ve-ți merge la vre-o șezătoare să nu vă pună păcatele să nu spuneți povești, gâcitori ori cântece frumoase, că atunci e vai de voi, vi se prefac mamele în vaci negre.

Și să nu credeți, că și voi o să ajungeți, să vă mărități după feciori de crai ca fata din poveste, că acum feciorii de crai nu mai vin la jocurile și șezăturile voastre ca de mult. Voi vă alegeți din satul vostru unul care vă mai place, dar și lui să-i placă, căci știți cântecul.

Lui îi place, mie-mi place,
Dușmanii n'au ce ne face,
Noi ne-om cununa și pace.

Din Ciclova-Montană, comunicată de
Damian Izvernicianu, învățător.

3. Mârtanul cu clopoșele la grumaz.

A fost odată ca nici odată... că de n'ar fi fost, cine ar ști să povestească; vedeți dară că a fost; și eu nu spun minciună când e vremea bună, dar când e cam rea, spun o minciunea, s'ascultați la ea. Cine-o asculta, mult va învăța, cine o dormi, bin s'o odihni, dar nimic no ști. Pit găină curtă, oa-s'ar în gura cui n'ascultă. C'un dop de pogace în gura cui nu tace.

A fost odată un morar și a avut un mât. Și cum pe la mori is mulți hârți și chițorani, mâtul prindea din ei în toată ziua câți îi trebuia și era tot sătul; de aceea se și îngărășă mârtaul — că era mâtul mârtaul — dar se îngărășă așa de tare, că se făcù cât un miel, ce suge la două oi.

Și morarul, ce-l avea tare drag, temându-se că mârtaul o să moară de gras, îi puse la grumaz o brăciră cu clopoșele, știți cum au caii, cari trag iarna la sânni domnești și le puse cu gândul vezi bine, ca să se sparie hârții și chițorani și să fugă să nu-i mai poată prinde, iar în coadă îi anină un șir de mărgelile ca niște inele. Și se minunau toți oamenii, cari veniau la moară de mârtaul morarului și-i se dusesese vestea până într'alte sate. Și cum pășa mârtaul așa măreț, țăntoș prin moară încoaci și încolo, clopoșelele îi zdrăncăneau la grumaz, hârții fugiau și el nu mai prindea nici unul, rare ori dacă mai zăpșă pe vr'unul surd. Iar când miorlăia și păru-și zburlea, toți se spăria. Nime nu era ca mârtaul morarului de fălos și de artăgos. Vorba cântecului.

La grumaz cu clopoșele
În degete cu inele
Și în coadă cu mărgelile.
N'are frică
De nimica.

Cum păsește
Zdrăncănește,
Pe toată lumea 'ngrozește,
Lui nime nu-i poruncește.

Odată într'o noapte ieși mârtaul pela stavila morii să se mai preumbe, să se mai scuture de praful de făină și să mai prindă poate și vr'un vânat, când iacă că se

întâlni cu cocoana vulpe, care și ea umbla să găsească vr'un bun chilipir să-și ungă grumazul și să-și sugă mustățile. — Cum îl văzù vulpea pe mârțan așa pășind că-tănește, îi căzù nu știu cum tronc la inimă și-l întrebă: Cine ești tu?

Hm! cine să fiu. Eu sunt:

Mârțanul viteaz
Cu săbii la grumaz.
Cum pășesc

Zdrâncănesc,
Pe toată lumea 'ngrozesc
Și tai pe cine voiesc.

Și se îngrozì și vulpea de vorbele mârțanului, dar văzându-l așa frumos și viteaz și cu săbii ca ofițirii îi zise cu glas subțirel, s'audă numai el. Văd că ești viteaz, dar eu îndrăznesc totuș să mă apropiu de tine, că mi prea drag mersul și zdrâncănitul tău.

— „Vino!“ zise fălos mârțanul.

— „Eu n'am bărbat“ — zise vulpea, „hai să ne îndrăgostim amândoi, tu să-mi fi bărbat și eu să-ți fiu muiere. Mergem la mine acasă și trăim lumea albă. Tu nu o să ai nici o grijă, eu câștig toate, te țin ca pe un cocon!“

Și mârțanul uitându-se la vicleana de vulpe, care își spăla botul cu limba de dragul lui, îl apucă și pe el dorul să se însoare, își scutură capul ca să-i zdrâncănească clopoțelele, își sucì mustățile, își sburli coada și zise cu mândrie: „Dacă e așa treaba bine, mă învoiesc și eu, că m'am săturat și eu să fiu tot june neînțesc, mi-o fi venit și mie vremea să mă însor ca toată lumea!“

Și se sărutară ei, i-haaa... amândoi și o luară prin pădure tot jucând și sărind până la locuința vulpei, care nu mai putea de bucurie că ș'a aflat bărbățul atât de frumușel și atât de vitejel.

Mârțanul iarăș era plin de bucurie că se vede și el însurat ca toată lumea și că are o nevăstuță așa umblată și codată cu blană gălbenioară și cu gura dulcișoară și n'o să mai aibă grijă de aici încolo de nimic.

Și trăiră ei amândoi ca doi păunași și se îndrăgostiau și se veseliau de era lumea numai a lor. Vulpea aducea la casă în toată ziua câte o rață, câte o găscă ori altă pasăre pe care o putea nimeri și nimerea totdeauna, că nici odată nu venia acasă fără să nu aducă ceva.

Și bărbatul ei, adecă mârțanul ședea numai la masă și se gostia în toată ziua ca la praznic. Și mârțanul având acuma iarăș tot ce-i trebuia și doria sufletul său, începù a se îngrășa și mai tare și vulpea nu mai putea de dragul lui.

Odată iacă mă rog, că vine pela locuința vulpei un lup, ce pe semne mai venise el pe aci de multe ori și strigă la vulpe :

Surată surată
Deschide-mi îndată,
Că e mult d'aseară

De când stau p'afară.
Deschide-mi ușița,
Să-ți sărut gurița.

Dar vulpea nu vru să-i deschidă, ci îi zise : — „Ba eu nu-ți deschid, fugi de aici, că eu acuma am bărbat, m'am măritat și nu-mi mai trebuie ibovnici!“

— „Și pe cine ai luat cumătră?“

— Hm ! pe cine :

Pe mârțanul cel viteaz
Cu trei săbii la grumaz,
N'are frică
De nimică,

Când păsește
Zdrăncănește,
Toată lumea se 'ngrozește
Și nime nu-i poruncește.

Și auzind lupul una ca asta o șterse de aici, temându-se să nu vină cumva bărbatul vulpei să-l taie cu săbiile.

În ceealaltă noapte iacă vine și ursul la locuința vulpei ca și lupul; pe semne cocoana vulpe era bună de făcut bine la toți — și strigă și el cu glasul său gros și ca un bică :

Da! n'auzi dragă soruică
Deschide ușa lui Truică,
Că d'aseară
Stau p'afară

Și ploia mă ploaie,
Căpeniagu-mi moaie.
Deschide-mi ușița,
Să-ți sărut gurița.

Ba du-te cu D-zeu, că eu nu te mai primesc, că a-

cuma m'am măritat, am bărbat frumos ca un inel, d'un drag să cauți la el.

— Și pe cine ți'ai luat soruică?

— Hm! pe cine?

Pe mărtașul cel viteaz	Când pășește
Cu cinci săbii la grumaz,	Zdrăncănește,
N'are frică	Taie pe cine voiește
De nimică,	Și nime nu-i poruncește.

Ursul cum auzi vorbele vulpei, na-o tată, p'aci ți drumul, de frică să nu-l taie cu săbiile bărbatul vulpei.

Și fugia moșu Truică de-i scăpărau picioarele și nu se mai opri până în fundul găurii sale, atâta îl înspăimântă vorbele vulpei, că vezi bine cum să nu-l taie cu cinci săbii. Asta nu-i lucru mic.

A treia seară iacă nimeri și leul pe la locuința vulpei. Pe semne el iar mai fusese pe aici, că vezi treaba, vulpea era fără bărbat, văduvă, apoi ști trebuie să ajuti văduvelor, să nu le lași să moară. De aceea venise și împăratul leu, dar nu de alta.

El cum veni trăgându-și coada după sine, strigă cu glasul său poruncitor:

Deschide surată	Căpeneagu-mi strică.
Ușita îndată,	Deschide că-i leul,
Că d'aseară	Leul paraleul,
Stau p'afară.	Deschide-mi ușita,
Si ploaie-mi tot pică,	Să-ți sărut gurița.

Dar închinata de vulpe făloasă coala, nu-i era nici de leu, cu toate că leul era mai marele ei, ci-i zise:

— Nu pot dragă leu,	N'are frică
Să te primesc eu.	De nimică,
Că eu am bărbat	Când pășește
Zău, m'am măritat.	Zdrăncănește,
— Pe cine ai luat?	Taie pe cine voiește,
— Pe mărtaș viteaz	Toată lumea se 'ngrozește,
Cu opt săbii la grumaz,	Dar nime nu-i poruncește.

Leul cum auzi una ca asta, îi trecu parcă un fier ars prin inimă și na-o copile ia-ți mau, o șterse ca și când n'a mai fost, de frica săbiilor viteazului mărtaș.

Dar mâne-zi merse lupul și ursul la împăratul leu la raport și îi ziseră :

Am fost serile trecute împărate leu pe la curțile vulpei frumușele și ne-a băgat frica în oase cu bărbatul ei cel viteaz. Cică are cinci săbii la grumaz și nu-i frică de nime. Ce e de făcut? Să chibzuim împreună, că nu e lucru bun să ai în vecinătate un dușman atât de primejdios. — Fraților! zise leul. Vă spun drept și eu am fost pe la vulpea aceea așa din întâmplare și am fost chiar aseară și mi-a spus vulpea, că s'a măritat după:

Mărtanul viteaz
Cu opt săbii la grumaz.
N'are frică
De nimică,
Când pășește

Zdrăncănește,
Taie pe cine voiește,
Toată lumea se 'ngrozește,
Dar nime nu-i poruncește.

Și m'am gândit și eu fraților că ce e de făcut, dar cum dai nu nimeresti. — Ar fi bine — zise ursul — să-l vedem mai nainte ce fel de făptură e și să-l tragem pe partea noastră, să-l facem prieten cu noi dacă vrea, iar de nu, să ne pumen cu toții pe el și să-l omorim.

Da bine nătântocule — zise leul cătră urs, nu ai auzit că-i cu opt săbii la grumaz, cine drac s'o putea prinde cu el. — Dar eu m'am gândit să facem un ospăț împărătesc și să-l poftim cu buna să vină la ospăț și să legăm prietenie cu el, asta cred eu că e mai bine.

— Așa! așa! grăi și lupul, care tremura de frică de-i clăntăneau dinții în gură.

— Bine o fi așa! mormăi și ursul.

— Acuma voi — grăi leul — să aduceți fiecare câte ceva de ale mâncării, un berbec, ori un vițel, la fagul cel mare din mijlocul pădurei, știți unde-i locul nostru de joc, de celelalte mă îngrijesc eu și de acum în trei zile să ținem ospățul, m'ați înțeles? — Înțeles — ziseră într'un glas ursul și lupul și se duseră în treaba lor.

Și împăratul leu pregăti toate și trimise ștafetă la

cocoana vulpe, ca să vină cu bărbatul ei la balul lor, ce-l vor ținea la fagul mare din mijlocul pădurii.

Când fu ziua hotărîtă, vulpea își luă bărbățul pe-riat și grijit frumos și haid! haid! îndrăgostindu-se o lu-ară cătră locul de ospăț. — Și-ți era mai mare dragul să te uiți la ei cum veniau ei, vulpea tot sărind împrejurul mârțanului și ștergându-l când și când pe la bot cu coada ei lungă ca o mătură de măsteacăn, iar mârțanul zdrăvinând pășa ca un grenadir sucindu-și mustățile și cum pășa așa, îi zdrăncăniau clopoțelele a grumaz ca sabia unui ofițir, iar vulpița nu mai putea de făloasă.

Și leul, ursul și lupul totuș crezură, că nu-i lucru bun să-l aștepte ei pe el iac'asa la câmp deschis, dar dacă el o fi mânios pe ei, că veniseră pe la nevasta lui și nu ști, ce i-o da în gând, Doamne ferește, îi face di-micat cu săbiile.

De aceea plănuiră ei să se ascundă, ca să-l vadă mai nainte ei pe el și nu el pe ei. Și așa și făcură.

Leul își săpă o groapă, se ascunse acolo, lăsându-și numai ochii afară și coada ș'o încolăci pe lângă sine și se acoperi cu ea la ochi. Ursul mai trase frunză peste el și se suî în vârful unui fag mare, iar lupul se duse după un deal, ca să le dea de știre când vine.

Și nu trecu mult și iacă se aud clopoțelele mârțanului zdrăncănind. — Lupul le dete de știre zicând: ascundeți-vă bine, că vin și el o rase cam la o aruncătură de piatră dela locul acela, ca la caz de lipsă să-i fie scăparea în fugă.

Ajungând vulpea cu mârțanul la locul rânduit, aflară acolo fripturi, mâncări și beuturi alese, dar nu văzură pe nime. — Mârțanul cum se văzu la carne începu a miorlăi, aș sburli coada și părul pe spinare și a rupe cu ghia-răle și dinții din carnea de vițel, ce era aci și cum ru-pea și îmbuca așa-i zdrăncăniau clopoțelele la grumaz.

Atunci leului nu știu ce-i veni, de frică, ori de ce,

dar mișcă prin frunze cu coada lui ca o palmă și mârțanul uitându-se prin frunzele uscate, ce ghijecau, crezu că e vr'un „hârce“ și lăsând carnea, se repezi 'nacolo și-și implântă ghiarale baș în ochii leului. Leul de frică și de durere, se ridică ca o nămilă din groapă și o tuli la fugă ca turbat. Dar și mârțanul când îl văzu se spăria și na-o pe un fag în sus, baș pe fagul acela în care se afla Trucă, adecă ursul. Ursul care văzuse de sus toate, se crezu acum pierdut văzând că mârțanul se suie spre el ca o săgeată. Nu mai avu vreme să se socotească mult, ci se lăsă cu ghiarale și sări jos, unde și muri deloc; iar lupul, vai! maica mea că fugia mâncând pământul, îi scăpărau picioarele ca la iepure zicând: fuga-i rușinoasă, dar e sănătoasă, bine că scăpai. A dracului să fi vulpe cu bărbat cu tot, că-mi ieși sufletul fugând.

Apoi vulpea văzând cele petrecute, își chemă bărbătelul, care de viteaz ce era nu cuteza să se scoboare din vârful fagului, unde se urcase cu clopoțele cu tot, până se convinse că nămilă de urs e mort jos.

Mai venindu-și dară în fire și răsbindu-l și foamea, se coborî cu mare frică jos, mâncă cu vulpița ce le plăcea lor mai bine, că erau acolo destule fripturi și apoi ridicându-se în două labe se sărutară și jucară o ardeleană, ca să nu zică că au fost la bal și n'au jucat; apoi se luară pe aceeaș cale pe care au venit și se duseră acasă.

Asta fu povestea mârțanului celui viteaz, cu clopoțele la grumaz.

Cine altfel o știe
Fie-i de bine, să-i fie
Și s'o spună cum o știe
Și-i zicem om d'omenie.
Iară care nu o știe,

Iară-i om de omenie
Dacă spune altele,
Că-s multe poveștile.
Și is multe și frumoase
S'ascultați și D-voastră.

Din Valeadieni.

4. Liman Viteazul.

A fost odată dragii moșului trei frați și toți trei se făcură păcurari și umblau cu turmele lor prin munți și

215.514

codrii, la izvoare răcoroase și poieni umbroase pe unde picior de om nu mai călcase. Și cum ei fiind tot la oi, rare ori veniau în sat, odată în an sau nici atunci, că nevestele lor le aduceau la stână toate cele trebuincioase. Mergeau din când în când și pe la oraș, care era tare departe, spre a-și cumpăra ori clopote pentru oi, ori încălțăminte pentru ei sau alte lucruri, de cari aveau lipsă. Dar puteau merge numai ziua cu vedere, căci noaptea ușor li se putea întâmpla să lunece de pe plaiul, care nu era mai larg decât ca să poată omul merge pe el și cât luneca numai un pas în lături, era prăpădit, acolo îi putreziau oasele.

Odată se vorbiră toate trei nevestele lor, că cum să facă ele, ca bărbații lor să vină mai des în sat pe la ele și să nu șadă ele tot singure ca cucul, tot văduve și tot să fie roabe suindu-le lor la munte ce le trebuia și scoborînd de acolo, ce le prisosia; să mai fie ele ca lumea multă cu bărbații lângă ele, să meargă cu ei la joc, la o nuntă, la o petrecere, că de aceea is vii pe lume, altfel ce înțeles are să fi viu și să-ți târăiești vieața ca un vierme fără nici un rost.

Se înțeleseră dară, ca mergând cu bucate la ei, să le ia cremenea și iasca, căci atunci ei trebuie să vină acasă după ele, căci fără foc cine poate trăi mai ales la munte. Că păcurarii și acum nu poartă la ei aprinjoare, care pe vreme umedă se moaie, când bate vântul se sting și așa rămâne bietul om murind de frig lângă grămada de lemne, ci au la ei amnar, cremene și iască, că cremenea când o lovești odată cu amnarul fie vremea ori cum ar fi tot lasă o grămadă de scânteii, cari apoi sărînd pe iască o aprind, apoi fășăind cu ea o leacă în dreapta și în stînga, iute faci focul.

Și potriviră nevestele păcurarilor de ajunseră la stână tocmai când erau ei cu oile la pășune și stâna o lăsa-seră singură în grija unui zăvod.

Ele cum ajunseră căutară prin desagi și luară toată cremenea și iasca ce aflară, iar pe vatra focului turnară o găleată de apă, ca nu cumva să rămână vre un tăciune nestins și așa să le strice planul lor. — Apoi iute pe plai la vale cătră casă, crezând că bărbații lor neavând cu ce ațâta focul, vor veni negreșit acasă după foc. Dar n'a fost așa, că venind păcurarii cu oile la stână și văzând că focul li s'a stins, iar cremenea și iasca ce o știau în fundul „ghisagilor“ nu mai era nicăiri, nu o luară pe plai la vale cătră casă, că se temeau prin întunec, că vor cădea pe plaiul acela rău și lunecos, ci căutară în altă parte doară vor vedea undeva vre-o zare de lumină. Și căutând așa, iacă li se năzărește pe un vârf de munte o lumină mare, ce tot creștea, dar era tare departe. Ce să facă bietii oameni? a sta locului nu puteau, că muriau de frig; a se duce acuma în cap de noapte nu îndrăzniau prin aceste pustietăți; dar tot la urmă se hotărî feciorul cel mai mare, care știa mai bine toate potecile, să se ducă la acel foc și să aducă un tăciune aprins și astfel să-și ațâțe și ei pe al lor. Își luă dară straița cu bucate în spate, boata în mână, cuțitul cu teacă la brâu și na-o! tată! nu știa nici de urât nici de frică.

Pe la miezul nopții ajunse la foc și bucuria lui fu mare, când găsi un foc de 99 de cară de lemne, ce ardeau de săriau scânteii până în vineția cerului. Dar pe cât îi fu la început bucuria de mare, pe atât îi fu și spaima, când văzu lângă foc un „Novac“ (om puternic, uriaș) de trei palme după cap, din care puteai face zece ca păcurarul nostru. — După ce îi dădu „bună seara“ îl rugă să-i împrumute puțină cremene și iască ori un tăciune mai mărișor, ca să țină până la stâna lor.

Novacul, care era un mâncător de oameni, îi spuse, că numai așa va căpăta, dacă-i va ști spune o poveste, care ascultându-o, să-l facă să adoarmă. Dacă nu îl va

putea face să adoarmă, apoi să știe că îl va omorî și-l va mânca, iar pielea de pe cap o va pune la cele 100, ce le mai avea legate pe o funie și încins peste mijloc cu ele. — Bietul păcurar nu mai știa ce să facă acum de frică. Nici nu mai putea zice nici o vorbă, dar să-i spună o poveste cum cerea Novacul.

Îi venia în gând să fugă, dar novacul făcea numai doi pași și l-ar fi ajuns. Să spună vre-o poveste cu urși, cu lupi, cu zâne din pădure, cu cetăți încuiate și fermecate, știa el multe și ar fi spus vr'una ori și zece de știa că-l lasă viu novacul, dar el știa și vedea bine că toate-îs înzadar, el e acum fiul morții și novacul nici una nici două, mi se repezi la el și-i tăia capul cu hangherul lui cel mare, apoi începu a îmbucă cu poftă din trupul sârmanului păcurar. — Și pârăiau oasele în gura novacului ca săbiile din gard și într-o clipă îl mănca, iar capul îl belî și pielea ș'o încinse la brâu lângă celelalte.

Văzând frații cei doi, că el nu mai vine, plecă și cel mijlociu pe urma lui. Dar o păți și el ca cel dintâi.

Cel mai mic pe care îl chema „Liman“, dupăce văzu că nici unul nu se mai întoarce, își luă securea pe mână și plecă și el. — Tocmai când ajunse la foc se lumina de ziuă, iar novacul baș belia capul nefericitului păcurar.

Liman deși era un viteaz mare, totuș văzând namila aia de novac și cele mai bine de o sută de capete de oameni poșor unele peste altele, se înfioră și era să pice de pe picioare. — Totuș luându-și inima în dinți cum se zice, fără să-l întrebe de ce i-a omorît frații, ceru și el cât'a foc. — Dar novacul îi spuse, că dacă vrea să nu o pățască și el ca cei mulți, el să-i spună o minciună, dar o minciună bună, care să-l adoarmă.

Liman era un glumaci și un șagaci de nu-i aflai păreche, nu se socoti mult și începu cu povestea adecă cu minciuna lui. — Novacul se culcă pe așternutul lui de mușchi, iar Liman tuși una, își suci mustă-

tile și începu : — „Eram de 20 de ani când s'a născut tata; făina mi se gătase și nu aveam pentru colacii de botez. Trebuia dar să mă duc la moară Pusei dar sacii în car, boii la jug și plecai pe drum către moară. Dar vorba ăluia: omul bun dă de dracu. Pe drum mi se puse un deal înainte de nu era vorbă să-l mai pot trece, că era așa de înalt de abia îi vedeam vârful.“

Novacul râdea cu poftă, iar Liman urmă mai departe : „Ce era să fac? Dar iute îmi veni în minte. Prinsei sacii la car, că erau mai mulți, iar boii îi sui-i în car. Și începui a-i mâna: hăis neghină; cea opsăgă. Cât bați în palme am și fost în vârful dealului. — În deal iar pusei boii la car, ca să nu-și bată cineva joc de mine, că trag cu sacii la car. Și după multă cale ajunsei la moară, ori mai bine la locul unde știam că-i moara.“

Dar aci năcaz și mai mare, că moara nu era acasă. Întreb vecinii, cari îmi spun, că neavând ce măcina, a plecat după fragi. Atunci eu împlântai dârjala cu biciul în pământ înaintea boilor și plecai să chem moara acasă. Cât oi fi tândălit cât nu, nu știu, că ciasul dela pozonar căzând în vârful dealului, îl mâncase un bou, destul că atunci când mă întorsei cu moara în spate, văzui că din dârjala împlântată înaintea boilor crescuse un măsteacăn atât de mare, încât vârful îi era deasupra norilor. Nu-mi părea rău după dârjală, că lemne mai erau ele în pădure, dar îmi părea rău după biciu batăl D-zeu, că era nou nouț, împletit din curele de câlți.

Îl și vedeam ca un steag aninat de crenguța cea mai din vârful măsteacănului și mă hotărî-i să mă sui după el. Mă sui din creangă în creangă tot mai sus până la un loc, unde văzui, o gaură mică micuță de abia încăpea degetul. Dacă văzui, că degetul și mâna nu încap, mă băgai eu întreg în gaură. Acolo aflai trei pui de graur cercelegi (fără pene). Îi luai și îi băgai frumușel în sân și vrusei să ies, dar ieși dacă poți.

Dacă văzui, că nu-i și nu-i chip de ieșire, alergai acasă după sacure și lărgind gaura, abia am putut ieși.

Acum mă gândeam, cum să mă scobor, ca să nu turtesc puii în sân. — Dar puii dracului erau mai cu-miști decât mine și începură a zbura prin sân și mă luară cu ei prin văzduh și așa m'au purtat trei zile și trei nopți și a patra până la amiază. Și poate că aș mai fi zburat, dacă nu se rupea ața cu care eram încins peste foale și puii ieșiră din sân, iar eu picai tocmai în iazul morii și valurile, care s'au făcut din căderea mea, așa fură de mari, că rupseră iazul de nici o picătură de apă nu mai mergea pe eruga morii“. — Povestind el întruna așa, Novacul adormise binișor, iar Liman se câștiga a-și sfârși povestea. — Începu mai departe: „Acum să fi văzut năcaz pe mine, când după atâta chin și zăbavă era să merg fără făină acasă. Mă dusei să văd câtă făină e măcinată în ladă, dar supărarea mea când văzui acolo un „hârce“ cât un porc de mare și cum pica făina, el o și mânca“.

El povestia, iar Novacul horcăia, atunci Liman puse mâna pe topor și urmă: „Năcăjit de era să cad cu capu-n jos și cu tălpile în sus, luai sacurea în mână și pooc... pooc... cu toporu-n hârț, îl și omorî-i“.

Și când zise Liman pooc, pooc și lovî cu toporu pe Novac în frunte, care îndată și muri, iar sângele lui începu a țâșni din el de era să stingă tot focul. Dar Liman iute luă un tăciune aprins pe umere și fugi din acel loc afurisit și când ajunse la stână și răsăria soarele. Își ațâță focul, puse căldarea de colesă, mulse oile, mănca și plecă cu ele la pășune.

Apoi își puse fluierul la gură și începu a zice o zicătură așa de jalnică, de se legănavă lemnele și pietrele, iar oile lăcrămau și ele.

Mai târziu când se duse Liman la locul unde fusese Novacul, află pe locul acela un lac mare cu apă lim-

pede de se vedea până în fundul lui. Și văzu Liman pe fundul lacului în loc de pietri căpățânile de oameni, pe care le belise Novacul. Iar din fundul lacului ieșea un clocot drept în sus, apoi gemete și suspinuri ale celor ce au fost și nu mai sunt.

Asta fu povestea lui Liman viteazul.

Comunicată de Petru Crina Damaschin econom
din comuna Călnic.

5. Strigoiul.

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti și să nu credeți, că vă spun vre-o minciună încornurată, ci vă spun ce eu încă am auzit dela alții și dacă au mințit aceia și eu încă vă mințesc. Ascultați dar. — A fost odată într'un sat o fată atât de frumoasă, de mersese vestea despre frumseța ei peste nouă țări și nouă mări, ba încă și pe lumea ceealaltă.

Măria — căci așa o chema — nu voia să-și aleagă un ibovnic de pe lumea aceasta, frumos ca și dânsa, ci doria să aibă un ibovnic de pe lumea ceealaltă. Dorința aceasta o spunea ea și altor fete din satul ei, când se adunau la vre-o șezătoare.

Mergând ea într'o seară la șezătoare, șezu acolo până înainte de miezul nopții și plecă către casă singură.

Nu ajunsese bine înlăuntru odăii, când iată că auzi o mică ciocănitură la fereastră. Ea întrebă că cine-i? Atunci un glas necunoscut îi răspunse: — Iată am venit la dorința ta să-ți fiu ibovnic. — Dacă ai venit și voiești să-mi fi ibovnic, de ce nu vi în lăuntru?

Necunoscutul acela intră în lăuntru. Era un june chipeș și zdravăn cu niște cbraji roșii ca doi trandafiri, cu ochi ca și două mure coapte și cu mustața subțire și neagră ca pana corbului. — Măria cum îl văzu se și îndrăgosti de el, îl pofti să șadă. El se așeză pe un scaun

și vorbiră ei multe multe până aproape de miezul nopții. Apoi înainte de cântatul cocoșilor își luă rămas bun dela Măria cea frumoasă, spunându-i că în noaptea următoare pe timpul acela iar va veni.

Măria era bucuroasă că își căpătase un ibovnic de pe lumea ceealaltă după dorința ei, dar nu-i venea la socoteală: una, că de ce vine așa târziu noaptea, iar alta că de unde e? — Își propuse ca în nopțile următoare, când va veni iarăș, să-l întrebe, că Doamne cum ar fi să trăiască ea cu el așa în dragoste și să nu știe cine-i? — Trecu și ziua aceea, veni și noaptea; iar cătră miezul nopții se auzi iarăș aceea ciocănitură la fereastră ca și în seara premergătoare. Măria îl pofti în lăuntru și se puseră la vorbă.

Vorbă 'ncoaci, vorbă 'ncolo până ce odată îl întrebă fata: — Ibovnice! spune-mi de ce nu vini și tu ca lumea ceealaltă ziua, ci numai noaptea și încă așa târziu?

— Ei drăguță, aș veni eu și ziua, dar noi avem acolo tare mult de lucru, că de dimineața de când încep cocoșii să cânte, noi trebuie să ședem tot lângă cazanele cu smoală până în noapte, că de nu e rău de noi.

Strigoiul, căci nu era alt cineva decât curat „strigoiul“, mai șezu de vorbă cu ibovnica lui, apoi se sculă de pe scaun, o sărută și îi puse pe degetul cel subțire un ineluț frumușel de aur, cu pietri scumpe; ea nu mai văzuse decând era pe lume așa mândrețe. Apoi își luă rămas bun și plecă. — Cât fu draga de ziuă în ziua următoare, Măria își tot făcea la planuri ca să afle, că de unde vine ibovnicul ei. Tot gândindu-se ea, deodată îi trecu un gând ca fulgerul prin minte. Se și apucă de lucru. Luă un ghem de ață la al cărui capăt puse un ac și așa îl așeză la o parte, așteptând ca să vină noaptea, mai isprăvi ea câteva lucruri de casă și se și pomeni că noaptea e aci. — Cătră miezul nopții iară se auzi ciocănitura obișnuită la fereastră.

Ea cu o bucurie prefăcută îl primî, îi dete un scaun să şadă şi îi mai aduse ceva şi de cinat. Ibovnicul mîncă cu poftă pînă se sătură; aşa că trecuse timpul pînă când veni iarăş vremea de despărţire. Atunci Măria luă acul de care era prins firul de aţă şi făr' ca ibovnicul să simtă ceva, îl înfipse în haine, iar ghemul rămase în odaie tot, desfăcându-se, căci un capăt vezi bine era prins de strigoi. — În dimineţa următoare pe când se revărsase de ziuă, fata mea şi a cui o are se sculă, se îmbracă şi plecă tot după firul de aţă, pînă se văzu în morminţii satului lângă un mormânt; iar firul de aţă ducea pe o gaură pînă jos în groapă. Văzând Măria numai acum că are de lucru cu un strigoi, se cutremură din creştet pînă în călcăie şi de frică îşi scoase inelul de pe deget şi îl aruncă în mormânt pe gaura în care era şi firul de aţă, apoi plecă îndărăt cătră casă.

De când aruncase însă Măria inelul în mormânt, o cuprinse o frică şi mai mare. Numai acum vedea că ce a făcut nu a făcut bine, căci a încurcat-o cam rău cu strigoiul şi simţia ea, că are să i se mai întîmple ceva. Cât a fost ziuica biată fată tot plîngea şi suspina.

Cum înnoptă strigoiul şi veni. Venise acum mai de vreme ca în serile trecute. Când auzi fata ciocănitura în fereastră de spaimă nu putea să mai grăiască nimic. Atunci se auzi un glas de afară, era glasul strigoiului, care zicea: — Marie spune-mi cine a aruncat inelul, pe care ți l-am dat ție? cine l-a aruncat în mormântul meu?

Maria mai prinse cîta putere de putu să vorbească.

— Nu ştiu.

— Nu şti? spune-mi, că de nu în noaptea aceasta omor pe tatăl tău. — Poţi să-l omori, că eu nu ştiu nimic, grăi sărmana fată.

— Bine — atât mai grăi strigoiul şi nu se mai auzi nimic. Dar vai ce durere mare o cuprinse pe biata Maria dimineţa când se trezi din somn şi află mort pe tatăl

său. Sărmana fată îmbracă haine cernite și împreună cu mamă-sa îngropară pe iubitul ei tată și plânse mult, căci știuse că el e mort numai din vina ei.

Cât fu ziuca biata fată nici nu mânca, nici nu mai putea lucra nimic, ci se uscăse ca gardul de plâns și inimă rea. Când înseră iară se auzi ciocănitura la ușă. Măria nu grăi nimic, căci știa că nu e altul, decât strigoiul. — Marie spune-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu?

— Nu știu — grăi Maria.

— Spune-mi, că de nu la noapte omor pe mamă-ta, iar mâne noapte pe tine.

— Măcar să ne omori, eu nu știu.

Strigoiul plecă dela fereastră. Sărmana Marie dimineața când se sculă vă puteți închipui jalea ei, când află și pe mamă-sa moartă. Atâta plânse ea de îi secară toate lacrimile. — Maria după înmormântarea mamei sale se duse la fetele celelalte și le zise: — Vedeți dragile mele, că după ce am umblat, peste aceea am și dat. N'am voit să fac ca voi, să-mi iau un ibovnic de pe lumea aceea, eu chemam strigoi ca să-mi fie ibovnici și iată strigoiul blăstămat a omorît pe tata și pe mama, iar la noapte mă va omori și pe mine.

Eu mă rog dragile mele ca mâne dimineață când mă aflați moartă, să nu lăsați să mă îngroape în morminții satului, ci să mă îngropați la hotar lângă drumul mare. Eu n'am pe alții pe lume, numai pe voi și mi greu să mă despart de voi, dar n'am încotro, vă spun însă cu limbă de moarte să împliniți dorința mea cea din urmă. Apoi nenorocita Marie plângând cu mult amar și jale, luă pe toate fetele de-arândul, le sărută și își luă rămas bun dela ele.

Acasă Maria îmbracă hainele cele mai frumoase ce le avea și plângând aștepta cu jale ceasul de plecare, ceasul mult amar. Nu așteptă mult biata fată, căci sosi

strigoiul întrebându-o ca și în serile celelalte. Ea îi răspunse tot că nu știe. Atunci strigoiul infuriat se aruncă asupra ei și o omorî. — Dimineăta veniră toate fetele din sat la casa Mariei și în adevăr o aflară moartă. Îi împliniră dorința și o înmormântară lângă hotarul satului, la marginea drumului.

Trecuseră câteva săptămâni dela înmormântarea Mariei și în sat tot mai rar se vorbea de dânsa.

Odată un fiu de împărat trecu pe drum baș pe lângă mormântul Mariei. Mergând el încet și privind la crucea de lemn, ce era la capul ei, deodată îi veni un miros de floare atât de plăcut, de credea că e chiar din raiu. El opri caii, se sboborî din căruță și începu a căuta floarea cu miros atât de plăcut. Căută el, tot căută, până ce văzu pe mormânt o floare de tot frumoasă. Se duse și rupse floarea și plăcându-i mult mirosul ei, o luă cu dânsul în căruță și plecă mai departe.

Feciorul de împărat tot mirosia floarea pe cale. Odată uitându-se într'altă parte îi scăpă floarea din mână și când se întoarse să o ridice, ce să vezi... lângă el în căruță sta o fată atât de frumoasă, de credea că e ruptă din soare. — Avea un păr ca firele de aur, o față mai albă decât spuma laptelui și niște haine albe ca zăpada.

Fata nu era alta decât Maria însaș, însă cu mult mai frumoasă ca mai nainte.

Feciorul de împărat cum o văzu, o luă în brațe și începu a o săruta. — Se jură că nu va lua de nevastă altă fată decât numai pe dânsa. O întrebă cum o chiamă; ea îi răspunse că Maria. — Să ști Marie dragă, grăi feciorul de împărat, că îndată ce ajungem acasă, ne și cununăm.

Ajungând acasă, împăratul începu să sară într'un picior de bucurie, că feciorul său are așa mândrețe de nevastă. — Dar vai, ce durere era pe capul Mariei, căci ea încă nu se văzu mântuită de strigoi. Cum înseră strigoiul veni și la curțile împăratului. Acolo iar începu să

bată la ușa odăii în care era Maria cu feciorul de împărat și strigă :

— Marie spune-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu? că de nu spui, mâne seară iarăș te omor.

— Poți să mă omori, că eu nu știu, grăi Maria.

— Atunci să ști, că mâne seară iarăș vei fi moartă, zise strigoiul și plecă.

Feciorul de împărat întrebă cu mirare, că cine a fost acela? Maria îi povestì atunci toate din fir în păr câte i s'au întâmplat, cum v'am povestit și eu.

— Nu te teme Marie, grăi feciorul de împărat, te scap eu ușor de strigoiul acela. Mâne voi aduna pe toți covacii din împărăția mea și le voi porunci să facă o casă de fier, în care nu va rămânea nici o deschizătură cât vârful acului de mică, iar în lăuntru te voi pune pe tine. — Mâne-zi feciorul de împărat făcu precum zise și îndată făcură covacii o casă de fier, în care se băgă Maria și feciorul de crai.

Cum înseră, strigoiul se și afla înaintea casei de fier și începu a striga: — Marie spune-mi cine a aruncat inelul în mormântul meu, că de nu spui te omor.

Din casa de fier nu se auzi nimic. Strigoiul începu să caute o gaură ca să intre în lăuntru, dar în zadar îi fu toată osteneala căci nu află. — În noaptea a doua tot așa făcu strigoiul. Veni și în noaptea a treia, începu iară să strige, dar nu capătă nici un răspuns. Năcăjit foc strigoiul începu a căuta prin tot locul, că doară doară va afla vr'o gaură mică, ca să intre în lăuntru și să omoare pe frumoasa fată. Și tot căuta el, tot se întorcea, puricând tot locul, până se auzi un cântat de cocoș. Strigoiul cum auzi cocoșul vru să plece, dar începură și alți cocoși să cânte și el odată plezni ca o pioă, de trezi pe toți din somn, ba și casa de fier se crepă în două. Când veni împăratul și ceilalți să vadă ce s'a întâmplat, văzură înaintea casei de fier un hoit mare împuțit, iar

Maria cu feciorul împăratului ieșiră din casa de fier răzând și fiind bucuroși că s'au scăpat de afurisitul de strigoi.

Mâne-zi feciorul de împărat puse la cale cele de lipsă și în opt zile se și cunună cu frumoasa Marie, care astfel ajunse împărăteasă.

Și ținu veselie o săptămână încheiată și chemă Maria la nunta ei și pe toate fetele din sat, care o jeli-seră și o îngropaseră după dorința ei la marginea satului, lângă drumul mare unde o află copilul împăratului. Și trăiră ei mult și bine și trăiesc și astăzi dacă nu o fi venit alt strigoi, care să-i mănânce. Și încălecai p'un arici și veni-i pân' aici și mă sui-i p' o șea și v'o spusei așa.

D-voastră să trăiți,

Mai multe să auziți.

Comunicată de învățătorul Dămian Izvernicianu din
Ciclova-Montană.

6. Petru Cenușă.

A fost odată oameni buni și ai lui D-zeu, a fost un om sărac, sărac și avea 6 copii, că la omul sărac găsești mulți copii, iar la mine și la „greu” nostru nu-i nici unul, nu te împedeci în ei ca la Bosioc Fluture. Destul că omul nostru avea 6 copii, cari strigau „lai” (mălai) tată, „lai” tată de-i venia bietului om să ia lumea în cap de răul lor.

Și o duse omul nostru așa cu chiu cu vai până îi văzu zburăturiți ca puii cu penele bune și atunci se rugă el de chinezul din sat să-l îngăduie să-și îngădească o „prinsoare” în izlazul comunal, în care să-și pună și el cât'a cucuruz, un cuib două de păsulă ori de crumpi, un strat două de ceapă, mai una alta spre a-și mai ușura traiul vieții. Și lucrau copiii omului nostru cu toată inima în grădină, că era grădina mare și se făceau bucatele pe poveste. Și se bucura bietul om de hărnicia copiilor lui, că erau toți sprinteni și iuți ca furnicile, afară

de copilul cel mic, pe care îl chema Petru. Acesta era dela firea lui moale, lenos, nu-i plăcea nici un lucru, ci câtă-i ziua sta tot în „vatra luminii“ (focului), în unghetul cu cenușă și mânca la cărbunii, ce au mai rămas încă prin cenușă nearși de tot.

Anul întâi, al doilea și al treilea dupăce ș'au făcut ei grădina, au tot sămănat în ea bucate de sapă, cucuruz, păsulă, ludăi, cânepă, ceapă, salată, crumpi, iar în anul al 4-lea au sămănat trifoiu, că prinseseră oamenii o văcuță și doi juncani și le trebuia nutreț verde.

Și creștea trifoiul lor de minune, parcă ar ieși din apă și-ți era mai mare dragul a-ți paște ochii peste el ca peste un covor verde, ce se îndoaia la suflarea vântului în dreapta și în stânga ca valurile unui lac mare. —

Și nu trecea ziua, ca să nu se ivească omul pe la grădina cu trifoiu, că se temea săracul, că vine cineva de i-l fură, că nu era trifoiu ca la el în tot hotarul.

Odată, colo după Paști pe la sf. Gheorghe i se păru omului, că cineva îi călărește trifoiul, parcă ar fi niște cai.

Cum băgă el de seamă asta, trimise copilul cel mai mare, ca să păzească trifoiul, dându-i aspră poruncă, ca să nu doarmă toată noaptea, doar va prinde pe mișelul, care îi face pagubă așa de mare.

Plecă copilul ascultând porunca tatălui său și se hotărî a nu dormi toată noaptea, dar când fu colo cătră ziua în revărsatul zorilor, nu se mai putu stăpâni, i se închiseră ochii, îl cuprinse o molăiață și... și ațâpi.

Soarele era pe cer ca de un stânjen și el tot dormia. Văzând tatăl său că nu mai vine și temându-se, să nu i se fi întâmplat ceva, se luă și se duse să vadă de el, când colo cât de mare îi fu mirarea și năcazul când află copilul „hârconind“, iar trifoiul tot călărit și târfelit de-ți era mai mare mila uitându-te la el. Gânde-ai că caii lui Sân-Toader nu alții au alergat prin el.

Bietul om văzând acestea, își descărcă tot năcazul

pe copil, care se pomeni cu inima bătându-i-se de frică de sudalmele și loviturile tatălui său. „Putoareo și somnurosule, atâta nădejde am eu de tine, uită-te și vezi cum ni-e trifoiul, așa ști să-ți păzești lucrul. Amar de mine cu voi, am năcăjit destul păn' v'am crescut, acumă când mă credeam cu ajutor, iacă ce nădejde am din partea ta, nu poți nici o noapte sta la pază, ca să nu dormi, somnurosule, putoareo! zicea tată-său plin de mânie. — Noaptea următoare trimise pe al doilea copil, a treia pe celălalt și așa se prerândiră toți copiii, dar parcă era făcătură nu alta, nici unul nu putea străjui noaptea întreagă, ci pe toți îi fură somnul colo de cătră ziuă și baș atunci aducea năstrecia pe cine aducea, de le călăria trifoiul. Și se năcăjia tatăl copiilor și le spunea vorbe de să nu-i iai din gunoi, îi făcea obeală, dar înzadar că și ei sânguri vreau să se țină, ca să nu adoarnă, dar venea somnul ca un hoț, de-i fura nu alta. Nu era chip ca să poată străjui noaptea întreagă.

Acuma veni și rândul lui Petru. Se ridică și el din cotu lui cu cenușă, se duse la mamă-sa și-i zise: „Ști ce mamă! ia fă-mi tu mie o pogace de cenușă, să vezi de nu fac eu de răs pe toți frații mei, măcar că se țin ei așa făloși, așa ștudenți!“ — „Ia taci tu hăbăucule!“ zise tatăl său mânios, „dar cine necuratu o să mănânce la noapte cărbunii din cenușă, ori tu ești mai bun decât frații tăi?“

— „Tată, eu mă prind să păzesc trifoiul, lasă-mă și pe mine la noapte!“

— „Bine!“ zise tatăl, „dar să ști, că de nu-mi afli pe cei ce-mi călăresc trifoiul, tu nu mănânci mulți cărbuni din vatră, ai auzit? să nu crezi că eu glumesc, că m'am saturat de voi de toți!“

Și îi făcu mamă-sa o pogace de cenușă, o luă Petru Cenușă (căci așa îl batjocuria lumea) în straiță și cum apuse soarele o luă cătră grădină.

Stătu el la pază toată noaptea fără ca să adoarmă; când colo de cătră ziuă începu să bată un vânt căldicel și îmbătător, care se lăsa pe gene-i și era p'aci p'aci să-l ademenească. Dar Petru Cenușă nu se lăsa, când văzu că nu-i mod, se duse la gardul cu spini, luă câțiva spini și îi puse pe lângă sine și când cucăia se împungea în spini și fugia somnul de 3 stânjeni de el. Când fu colo de cătră ziuă în revărsatu zorilor numa ce se pomeni Petru, că iacă trei cai ca trei munți se lăsară în grădină și începură a alerga prin trifoiu. Petru Cenușă făcu ce făcu și-i prinse pe toți trei. Erau „caii zânelor“, cari sloboziau din nări vânt căldicel și dulce, care adormia pe ori și cine; dar ei erau fermecați, că îndată ce dă cineva ochi cu ei, se fac blânzi ca mieii și-i poate prinde ori și cine. Cum îi prinse, Petru vru să-i ducă acasă la tatăl său, dar caii îi ziseră: Fi bun slobozine că prea mult întârzim, că tot cu noi n'ai ce face, că noi nu ni-s cai ca ceialalți, dar dacă ne slobozi, noi ți om fi de mare folos odată. Petru se învoi să le dea drumul și caii atunci îi deteră unul un căpăstru de aramă, altul un căpăstru de argint și al treilea un căpăstru de aur și îi ziseră: Când vei avea lipsă de noi Petre, când vei fi în vr'un năcaz, scutură căpestrele și noi deloc vom veni și-ți vom ajuta. Dar tu nu spune la nime nimic despre noi. Și caii deodată pieriră ca o nălucă, iar Petru luând căpestrele, le băgă în sân și plecă acasă.

Acolo spuse tatălui său, că să nu mai aibă grija trifoiului, că nime nu-l mai strică de aici înainte.

Petru se puse iară în cotul lui cu cenușă, iar ceialți își căutau de treburile lor și erau harnici și începu a le merge bine și a-și aduna cât-a stăricică.

Pe vremea aceea ieși vestea în țară, că împăratul fiind bătrân își caută un ginere la fata lui, căruia să-i dea tronul și împărăția. Dete dară de știre la lume și la țară, ca să se strângă toți junii de laturi de orașul în

care şedea împăratul, ca să-şi aleagă fata din ei. Şi era plănuit aşa, că fata să şadă în un loc anumit şi să țină coroana în mână şi toţi junii să treacă în fuga calului pe lângă ea şi acel june, care va putea cu sabia doborî coroana din mâna fetei de trei ori una după alta, acela să fie ginerele împăratului.

Şi pe vremea aceea era aşa rânduiala, că nu se luau numai după ranguri ca acum, ci putea şi un paore să fie ginere de împărat, dacă îi plăcea fetei de el şi de vitejia lui. Că pe atunci se da mult pe isteţimea şi vitejia omului, dar nu pe bogăţii, ranguri şi domnii ca acum. De aceea chemă împăratul nu numai pe fiii de prinţi şi de împăraţi, ci şi pe fiii de paori, ca să vină la sărbare spre aş alege fata lui pe cel mai vrednic.

Şi veniră, vai maica mea ca la un târg mare feciori din toată lumea, fii de împăraţi, de crai, de prinţi, de domni şi de paori, cari de cari îmbrăcaţi mai frumos şi pe cai mai sprinteni, ce vărsau parcă foc din nări. Că râvniau mulţi după închinata de fată, că era şi frumoasă bat-o stelele s'o bată, să-i sorbi apă din guriţă şi avea o ţară mare şi frumoasă şi bogăţii nenumărate şi era numa una fată la părinţi.

Auzind de aceasta şi Petru Cenuşă ce se socotî el, ieşi din cotul său şi haid şi el drag Doamne să-şi arate vitejia înaintea fetei de împărat şi să-i câştige inima. Hei! şi nu şti din ce tufă sare iepurele; nu şti din cine pieri; că porcu rânios mănâncă para cea mai frumoasă.

Văzând el, că fraţii lui ceialalţi toţi au plecat şi pe el nime nu-l chiamă, nu se socotî mult, ci plecă şi de laturi de sat scoase căpăstrul de aramă, îl scutură de 3 ori şi veni, drag Doamne, un cal de aramă roşu ca para focului şi sprinten ca caii arăpeşti şi-i zise lui Petru Cenuşă: Ce poşteşti stăpâne? Să mă duci la fata împăratului şi să mă porţi vitejeşte pe dinaintea ei, ca să-i dobor coroana şi să-i câştig mâna. Bine stăpâne, dar mai

nainte îmbracă hainele ce Ț'am adus și încinge sabia, că încolo grija mea.

Și îmbracă Petru Cenușă hainele, ce i le adusese calul și încinse sabia și se schimbă omul meu, de nu-l cunoșteai nici frate să-i fi fost. Că străluciau hainele, sabia și pintenii ca para focului, bătând în roșu-galben, iar fața lui credeai lumină de seară. Așa era el și așa îl purta calul în fală în fruntea celorlalți feciori. Dar am uitat să vă spun, că Petru Cenușă mergând cu calul său spre orașul cu pricina, iacă vede pe frații săi cu trăsura într'o baltă și nu mai puteau bieții cai să-i scoată din „bara“ aceea. El cum îi văzu îi cunoscă, dar ei când îl văzură își luară pălăriile, că crezură că-i vr'un fiu de împărat, așa de împobobit era.

— Ce-i Pavele, Ioane, Ghiță, Dănilă și Eremie nu mai poate „Lila“ cu „Fani“ să vă scoată din noroi — zise Petru către frații lui.

— Nu! măria-ta, ziseră ei cu mirare, că de unde știe el cum îi chiamă pe ei — și caii nu ne pot scoate, că-s slabi amărății. De ce n'a-ți luat și pe Petru fratele vostru, că el ar fi împins la leucă și v'ar scoate din imală. Lasă-l păcatelor măria-ta, că un om ca el nu-i vrednic să-i pomenim numele. — Așa ziceți voi, dar să știți, că Petru Cenușă vă scoate din imală.

Și suflă odată pe nări calul său și împinse cocia cu caii fraților săi de 3 poște înainte.

Și se minunau frații de vorbele necunoscutului și pe vorbă semăna cu Petru Cenușă, dar de unde putea el să fie acela, că-l știau rămas în cotul său acasă, ei și apoi îmbrăcămintea și calul de unde să le fi avut. Nu putea să fie el Petru fratele lor, nu și pace.

Așa ziceau frații lui, iar Petru ajunsese mult înaintea lor la orașul împărătesc.

Acolo lume și țară câtă frunză și iarbă. Cum ajunsese el, toți se uitau la el ca la altă, ce și se întrebau al cu-

tărui împărat să fie feciorul ăsta? Unii ziceau că e al împăratului Roșu, alții că e al împăratului Verde, alții că e al împăratului Galben; iar feciorii de crai toți îl dușmăniau, că era mai pe sus decât ei și ei nu-l cunoșteau cine e și a venit numai să le strice norocul lor. Deodată sunară trâmbițele și se începu comedia, sau cum să-i zicem.

Fata împăratului se sui pe o masă lucrată cu multă măiestrie și scobită în marmură roșie, îmbrăcată toată în fir de aur și împodobită cu pietri scumpe, de strălucia ca soarele și șezând pe un scaun de aur, ținea în mână coroana împărătească; iar care doriau a avea această coroană și pe care o ținea în mână, zburau pe rând pe sub mâna ei, cu caii lor iuți ca rândunelele, iar cu sabia cercau a lăpăda coroana din mâna fetei. Dar care cum lovia, i se frângea sabia și coroana nici nu se clătea.

În scurtă vreme, în niște ceasuri numai și erau la picioarele fetei o grămadă de săbii frante.

Toți cei adunați se mirau, că feciorul acela cu hainele de aramă se lasă pe urma tuturor.

Când fură toți gata își strânse Petru Cenușă calul său și ca fulgerul trecu pe sub mâna fetei cea cu coroana, iar cu sabia lovi coroana așa de puternic, de era mai să sboare în colțul lui cu cenușă. Toți cei de față bătură în palme de bucurie, iar împăratul le dăruî la toți cei adunați mâncare și beutură și le spuse că la 3 zile iar să se adune, că vor mai încerca, până când se va afla unul care de 3 ori va doborî coroana. Și se veselî lumea și toți vorbeau numai de feciorul cu hainele de aramă, apoi cei mai aproape se duseră acasă, iar cei mai îndepărtați rămaseră aci. — Petru Cenușă încă se întoarse acasă, ori mai bine zis la cotul său de cenușă.

Când ajunseră și frații săi acasă începură a povesti cele ce au văzut. Petru tăcea și asculta. Apoi spuseră cum s'au înțâțânat cu cocia într'o bară și de nu venia

un domn chițoș să le ajute, n'ar mai fi putut ieși de acolo. — Petru începu a râde din cotul lui și le zise: Și eu am văzut cum calul domnului acelaia numai a suflat pe nări și v'a împins trei poște înainte cu căruța cu cai cu tot.

— Și de unde ști tu nimenio? — ziseră frații lui — de unde ști tu? — De unde? eu m'am suit pe corelnic (cotețul găinilor) și am văzut mai bine decât voi.

Și mai povestiră frații cum se întreceau craii și prinții, ca să răstoarne coroana din mâna fetei cu părul de aur. — Dar care cum lovia cu sabia, i se rupea sabia în două, iar coroana nici nu se clătia. Când mai pe urmă veni și domnul, care-i scoase din imală și cum dădu el cu sabia, coroana ajunsese cine știe unde peste capetele mulțimei. Și eu l-am văzut pe domnul acela — zise Petru — era îmbrăcat tare frumos și el și calul numai în haine de aramă ca para focului. Că de pe corelnicul nostru se vede tot.

Frații lui îl înjurară cum erau obicinuiți și de năcaz se duseră și rupseră corelnicul zicând, că Petru numai își bate joc de ei, că adevărat el să vadă de pe corelnic mai bine decât ei, cari au fost acolo.

În ziua a treia rânduită ca să se adune mulțimea, frații lui Petru iar înhămară caii la „celiga“ lor și hi! la drum, că de cai nu-i bai, numai zbici bun să ai.

Cum plecară ei, Petru Cenușă iar ieși din cotu lui și plecă și el. Cum ajunsese de lături de sat scoase din sân căpăstrul de argint, îl scutură de 3 ori și de loc veni un cal de argint, mândru și frumos și aduse lui Petru un rând de haine, sabie și zale de argint și după ce le îmbracă, calul îl purtă ca vântu, până ajunsese la orașu împăratului. Acolo era adunată o mulțime de oameni și mai mare ca mai nainte. Copii de crai și prinți erau îmbrăcați numai în fir și mătăasă, iar caii lor băteau cu picioarele și-și mușcau zobecele, așteptând începerea jocului.

Când ajunse însă Petru cu calul lui, îi acoperi cu strălucirea sa, toți rămaseră nimic pe lângă el și-l priveau cu dușmănie, că vedeau că acesta e care i-a întrecut în rândul trecut și îi va întrece și acum.

Și se începu lupta sau jocul cu săbiile; Petru rămase iaraș cel din urmă. Ca și în rândul trecut, așa și acum, care cum ajungea la rând și lovia cu sabia, i se rupea sabia în bucăți și coroana nici nu se mișca, iar când ajunse Petru la rând și lovî cu sabia, sări coroana cât colo cu scânteii după ea.

Și toată mulțimea rămase mirată de frumseța și vitejia acestui tânăr, pe care-l porecliră „Craiu Roșu.”

Și împăratul îi dăte scrisoare și acum ca și în rândul trecut, scrisoare de biruință și totodată spuse mulțimei, că peste trei zile iar să se adune pentru cea din urmă oară, că atunci va fi biruința biruințelor.

Și se îndepărtă mulțimea, iar Petru Cenușă, ori Craiu Roșu, cum să-i zicem, se întoarse iară în cotul lui cu cenușă, până când va veni ziua în care să se bucure și el odată. — Când veniră frații lui acasă începură a povesti ce a văzut, iar Petru Cenușă zise, că el știe mai bine decât ei și începu a povesti de se mirau frații lui, cum știe să spună ca pe carte.

Și-l întrebară frații lui, că de unde știe toate cum s'or întâmplat? Iar el zise: De unde? m'am suit pe poiata porcilor și am văzut toate, că de nu aș fi văzut, cum v'aș ști povesti. — Și se năcăjiră frații lui, că el știe mai bine decât ei, cari au fost de față și stricară poiata porcilor, pe care cică se suise Petru.

Și veni și ziua, a treia, zi de plată și răsplată și plecară frații lui Petru către orașul împărătesc, iar Petru după ce plecară ei, se sculă din cotul lui, scutură căpștrul de aur și veni drag Doamne un cal mândru de aur cu frâul și șaua numai de aur curat și i aduse și lui Petru un rând de haine de aur și sabie de aur, zale și

pinteni cu tîtului tot de aur. Și când le îmbracă Petru și încălecă pe cal, gînde-ai că-i fiul soarelui nu altă, așa strălucia și el și calul și armătura lui.

Și se strînsese acum și mai multă lume la orașul cu pricina decât altădată și toți căutau după „Craiul Roșu“ cel care întîi a fost îmbrăcat în haine cu fir de aramă, a doua oară era îmbrăcat în haine cu fir de argint, căci știau, că numai el singur va putea lăpăda coroana din mîna fetei. Toți se uitau în toate părțile să vadă pe „Craiul Roșu“ venind și vorbeau numai de el când, iată-l se vedea strălucind de departe de-ți lua vederile. Într'o minută și fu aci. Toți cei de față băteau în palme și strigau să trăiască „Craiul Roșu“ numai feciorul împăratului Negru îl dușmănia, că el iubea tare fata și cică ar fi zis, că ar da împărăția tatălui său toată, numai să o dobîndească pe frumoasa fată.

Fata însă nici grijă n'avea de el, că ea căuta pe lîngă frumsețe și vitejie și la dînsul nu găseai nici o însușire bună, nici frumsețe, nici vitejie și asta îl mânca pe el. Și se începu jocul și Petru iară rămase cel din urmă, ca să nu i să zică, că se mărește și umblă după domnie; ba el avea de gînd nici să nu-și încerce norocul, dar dupăce toți cercară și nici care nu fură în stare să câștige inima fetei, mulțimea striga: să probeze și Craiul Roșu să-l vedem, că nu ne ducem de aici pînă nu-l vedem și pe el.

Astfel Petru vrînd nevrînd fu silit să-și cerce norocul.

Fata cum îl văzu se îndrăgosti foc în el, dar și el în ea și când ajunsese înaintea fetei, ea îi puse coroana în cap, se coborî la el, îl apucă de mînă și îi spuse că-l iubește și numai el va fi alesul inimei sale.

Apoi veni și tatăl fetei, împăratul și le dădu binecuvîntarea sa, apoi aduse un preot, care-i cunună în fața mulțimei și făcură drag Doamne un ospăț de cele împărătești și toți cei de față fură goștii împăratului.

Iar Petru își chemă frații și pe tatăl său, îi băgă într-o odaie numai pe ei și le spuse. Eu sunt Petru Cenușă fratele vostru și fiul tău, tată. A fost norocul meu că m'am dus de am păzit trifoiul, căci caii cari ne călăriau trifoiul, mi-au adus norocul și mie dar și vouă.

Și frații lui căzură în genunchi înaintea lui și-l rugară de iertare, iar el îi sărută pe toți și-i aduse la curtea sa.

Și ținu veselie o săptămână încheiată și se bucurară toți, dar mai tare se bucură fata împăratului, că ș'a căpătat așa un bărbățel tras printr'un inel. — Și împăratul fiind bătrân, dete domnia ginerelui său numit „Craiul Roșu“ care domni cu blândețe și înțelepciune multă vreme și de nu va fi murit și astăzi trăiește.

Comunicată de Petru Crina Damaschin, econom în Călnic

7. Pitică.

A fost odată prin vremile bătrâne un om, care nu avea decât numai un băiat, cu numele Pitică și acesta era atât de mic, de nu-ți venea a crede, că e ființă omenească; era numai de jumătate de „șuc“ o țără mai mare decât un deget.

Era supărat omul nostru, că Pitică al lui nu creștea, dar nu avea ce face, în contra lui D-zeu nu putea să cârtească. — Odată se luă omul nostru și se duse la țarină cu plugul să-și are un loc de pus grâu. Luă cu dânsul și pe Pitică. La câmp arară ei cât arară, până deodată începu o ploaie strașnică.

Omul desprins boii dela jug, ca să pască, iar el se puse sub car. Pitică de frica ploii, se ascunse sub o frunză și ședea mâlcom. Dar din întâmplare veni un bou pascănd baș pe lângă el și prinse cu limba frunza sub care era Pitică și o înghiți cu el cu tot.

Dupăce încetă ploaia, tatăl lui Pitică începu să-l caute încoaci și încolo, dar în zadar că Pitică nu era,

ca'n palmă. Veni satul întreg, ca să-l caute și-l căutară pe sub toate frunzele, pe sub toate brezdele, dar nu-i și nu-i Pitică, parcă l-ar fi înghițit pământul.

Omului nostru îi părea rău, că numai pe acest fiu îl avea, că de și mic, dar era copilul lui și tot trăgea nădejde, că doară-doară va da D-zeu d'o crește.

Pe când îl căuta deodată auzi un glas ca de departe:

— Tată omoară-ți boul, dacă vrei să mai vezi pe fiul tău în viață! — Omul auzi vorbele acestea, dar crezù că dracul voiește să-și bată joc de dânsul și așa nu-și omorî boul.

Într'o zi omul îș scoase boul din grajd și-l lăsă în grădină lângă casă la pășune. Boul mănca cât mănca: dar Pitică văzând, că numai are loc de preumbat prin foalele boului, se învenină și de năcaz numai știa ce să facă. Îș luă atunci zbiciul — mi-am uitat să vă spun că și zbiciul era cu el când la înghițit — și începù să lovească în dreapta și în stânga. Boul ne mai știind de durere ce să facă, se lăsă de mâncat și se puse lângă perețele casei. Pitică auzind că tatăl său e în curte, iarăș începu a striga cât putea, că să omoare boul.

Omul nu știa, ce să facă. Ar fi omorît boul, îi părea rău și după el că de, un bou e mare lucru la casa omului sărac. Nu l'ar fi omorît, dar îi părea rău și după Pitică, că măcar de era așa de micuț, dar era copilul lui și-l durea inima după el, ba să temea și de păcat să-l lase să moară ca un câne. Se hotărî dară să omoare boul. Chemă niște oameni și tăiară boul, iar „târbanul” și mațele le dete unei femei, ca să se ducă la râu să le spele. Femeia ajungând la râu, întoarse mațele pe dos, ca să le spele și Pitică ieși afară voios și strigă: Ura! — că iarăș am ieșit la lume!

Femeia cum îl auzi și îl văzu, crezù că e „împelițatu” și o tuli la fugă.

Tot atunci se ivi pe acolo și un lup; cum văzu lu-

pul mațele, se repezi la ele și le înghiți pe loc cu Pitică cu tot. — Pitică numai putea de năcaz, căci abia ieșise din foalele boului și să și pomeni în foalele lupului.

— „O Doamne! ce folos are tata, că a omorît boul și pe mine tot nu mă are!“

Atunci înveninat cum era, începu să strige cât îl lua gura. — Măi păcurari! păzește-ți turma, că iacă vine lupul!!

Lupul auzind, că chiar în foalele lui strigă, crezù că e dracu nu altă, începu să fugă prin pădure și fugea de mânca pământ, până se întâlnește cu un urs.

— „Unde grăbești mai vere lup? întrebă ursul.

— Nu grăbesc nici unde, dar în foalele meu s-a băgat dracul și nu știu, cum să mă scap de el.

— „Nu te teme, haid cu mine la mătușa vulpe, vrăjitoarea cea mare, că ea ori și cum ți-l va scoate!“

S'a luat lupul cu ursul și sau tot dus prin pădure până la vrăjitoarea vulpe, pe care o aflară acasă, căci nu putea să se ducă nici unde, fiindcă de un ochi era oarbă, iar cu celălalt nu vedea nimic și de trei picioare era șchioapă și cu unul nu putea face nimic, că era rupt de jumătate.

Cum ajunseră în lăuntru, vulpea îi pofti ca să șadă și-i întrebă, că ce poftesc?... Lupul începu să-i povestească pățania. — „De acestea nici eu n'am pățit până acum, dar ia cască gura să văd!“

Lupul cască gura, iar vulpea începu a striga. — „Auzi tu drac împelițat ia ieși afară din foalele lupului, cine mi te-o îndemnat să te bagi acolo, unde nu ți-e locul?“

Lupul cum ținea gura căscată asupra soarelui, întră lumină în lăuntru și Pitică văzu ziua, ieși afară până în gâtul lupului, la rădăcina limbei se sui o țără călare pe ea și zise: — Dar cine sânteți voi de-mi porunciți așa? aici eu sunt stăpân și fac ce vreau, dar ca totuș să nu credeți, că eu îs om rău, iacă ies, dacă lupul mă duce

la casa hoților din pădure și merge tot cu gura deschisă până acolo. Lupul se învoi să meargă așa.

Pitică ședea acum în gura lupului, călare pe limbă și privia în toate părțile, până ajunseră aproape de casa hoților. — Acolo Pitică sări jos din gura lupului. Lupul și ursul îi mulțămiră și îi spuseră, că dacă va avea lipsă de ceva, să fluiera numai, că ei îndată îi vor sări într'ajutor și plecară.

Pitică o luă frumos prin pădure hai! hai! mereu cu piciorușele lui ca de hârce până ajunse lângă hoți, cari tocmai cinau afară pe iarbă verde la un foc mare.

Pitică se apropie de ei, că ei nu-l vedeau una că era mic și alta, că de lângă foc nu prea vezi noaptea departe și se vâri pe tureacul cizmei „harambașei“ hoților și de acolo asculta la vorbele lor.

Hoții baș se sfătuiau cum să pună lucrul la cale și să fure fata împăratului în noaptea aceea, că cică era tare frumoasă fata împăratului și harambașa era june bun de înșurat.

Pitică auzia toate, dar tăcea șiși făcea și el câte planuri toate cu mintea lui cea num'un strop.

Pe la miezul nopții hoții plecară și ajunseră la casa împăratului; acolo descuiară ușile că aveau chei pe toată mâna și se băgară în lăuntru, nefind auziți de nimeni. Fata baș dormia singură sângurea. Hoții voră să o lege și să o ia cu ei, dar în clipa aceea Pitică ieși din tureacul cizmei, unde era ascuns și strigă cu un viers subțirel: — „De fată să nu vă atingeți, că pe toți vă omor!“

— „Hoții auzind se înspăimântară și eșiră din odaia fetei, ca să fugă, iar Pitică scoase inelul fetei de pe deget și iute se duse în odaia împăratului. se sui la el în pat, îl apucă cu amândouă mâinile de barbă, începă să-l scuture și zise: — „Pentru D-zeu! scoală împărate, că hoții au venit să te fure!“

Împăratul cum auzi sări iute din pat, trase clopotul

a larmă și toți străjarii și păzitorii săriră și prinseră hoții și pe toți îi omorîră, nici unul nu scăpă viu.

Dimineața împăratul căută pe binefăcătorul său ca să-i mulțamească, dar nu-l află nicăiri, că Pitică se ascunsese într'un loc de unde mai bine putea vedea pe fata cea frumoasă a împăratului.

Împăratul se legă cu jurământ cătră mulțime, că dacă află el pe acela, care i-a mântuit casa de hoți, îl face împărat în locul său, dându-i și fata de soție.

Atât îi trebui lui Pitică. El ieși din casă, fluiera una și lupul și ursul veniră înaintea lui.

— „Tu lupule“ zise el, ai să mergi cu mine până la casa hoților din pădure; iar tu ursule, tu ai să mergi înainte, să capeți un car, ca să luăm blaga hoților.

Ursul îndată și plecă, iar Pitică se sui și el călare pe lup și hai! hai cătră casa hoților. Când ajunseră acolo, văzură carul încărcat cu aur și argint, iar la car erau prinși șase urși. Plecară cu toți prin pădure cătră casa lui Pitică, ca să ducă părinților săi, blaga hoților.

Pe la amiaz ajunseră la un munte mare. Acolo lângă o piatră țâpișă ca perețele odihniră. Pitică era sătos tare și căută încoace și încolo vre un izvor, dar nu află. Atunci se uită la piatra aceea mare și zise:

Ieși apă din piatră sacă,
Și vin la noi de ne adapă.

Și minunea minunilor. Din piatră începu a curge apă și țâșnea cât colo ca dintr'un sprit.

Pitică bău apă cu lăcomie, dar iarăși o minune, că de ce înghița apă de acea creștea, se făcea mare și când fu sătul de apă și el era mare d'ajuns, era ca Pantilie dela noi, mare și frumos, gros și osos, de să-l sorbi într'o lingură de apă, dacă l'ai putea acum.

Că mă rog era izvorul acela fermecat și sorocit așa, că tot la nouă ani să țâșnească apă din el la amiaz așa ca un cias și apoi iar să încete. Și acela, care va

nimeri să bea atunci apă din el, să i-se împlinească ori ce dorință.

Și Pitică fu omul cu noroc, care bău mai nainte apă din el și dorința lui cea mai mare era, să se facă și el mare ca oamenii, iar nu tot un om neom, statu-palmă, barbăcot, d'un cot cu barbă cu tot, cum fusese până aci.

El văzându-se acuma mare și tare, colea voinic dela pământ, iș făcu cruce și mulțami lui D-zeu, apoi iș luă carul cu bogăția și plecă :

Hăis mărăcine

Cătră mine,

Cia marcule

Trage bine.

până ajunse în ograda părinților lui. Părinții lui la început nici nu voiau să-l creadă, că el e Pitică, dar văzând blaga ce le-o aduce, crezură, că știau ei că unul străin nu-i dăruiește pe ei niște oameni năcăjiți și săraci, cu atâta avere.

Apoi Pitică slobozî ursul și lupul, să se ducă unde vor voi, apoi el zise mamei sale : — „Tu mamă, uite mi-a venit și mie vremea să mă însor, dute la împăratul și cere-i fata pentru mine !“

— „Dar taci maichii, ce-ți trece prin minte să pe-țești tu chiar pe fata împăratului, hai noi să luăm o fată mai potrivită cu starea noastră, să nu ne suim prea sus, că ști, că cu cât cazi mai de sus, cu atâta ți mai greu !“ — „Mamă ! să ști că altă fată mie nu-mi trebuie decât chiar pe fata împăratului, că eu am văzut-o și mi dragă de mă topesc după ea !“

— „Că bine maichii, că ți-e ț'o fi dragă, dar nu i-o fi ei drag de tine, ști cum zice cântecul :“

— „Eu vorbesc, ea nu vorbește,

Eu înting mâna, ea trăncește,

Ii dau mere, nu primește,

Ii dau pere, le zvârlește.

Și nimic nu-i trebuiește !“

— „Ba mamă ! nu o zice ea așa, că eu nu mi-s acum Pitică ăl d'am fost, ci mă cunosc de om vrednic d'a fi ginerile împăratului ; dute numai și-i cere fata !“

Și se duse mama lui Pitică la fata împăratului în pețite și împăratul îi zise :

— „Tu muiere ! eu nu-ți pot da fata după fiul tău, că eu am jurat, că o voi da aceluia, care mi-a mântuit fata și averea de hoți !“

Și ieși mama lui Pitică și se duse acasă de spuse fiului său, ce a zis împăratul și atunci Pitică, care numai putea de dorul fetei, nu se mai socoti mult, ci se îmbracă în hainele cele mai frumoase și plecă la curtea împărătească.

Acolo zise împăratului : — Înălțate împărate, eu sunt acela care te-am scuturat de barbă când ți-au călcat hoții casa ; am venit dară ca să-mi dai fata de soție, că așa te-ai făgăduit atunci, că o vei da aceluia, dacă ai ști cine-i omul acela !“

— „Că bine !“ — zise împăratul — „așa m'am făgăduit atunci, că o dau și o și dau, că un împărat nu-i slobod să mintă, dar știu eu, tu ești acela ori nu, pe ce să te cred, că tu ești, numai de pe vorbe și laude nu te pot crede, că astăzi lumea s'a stricat și umblă mulți cu minciuna, cu bumbu, arată-mi ceva dovadă, ca să te cred !“

Și Pitică scoase inelul ce-l luase atunci de pe degetul fetei și-l arătă împăratului și fetei, care-l cunoscuseră de loc și-l crezură, că el e mântuitorul lor.

Și împăratul îl sărută pe Pitică pe frunte și-i zise : „Tu ești ginerile meu !“ iar fata, ea săraca nu mai putea de dragul lui. Apoi făcură coala un ospăț, mare mare, care ținu șapte zile și șapte nopți încheiate. Împăratul îi dete jumătate din împărăție, iar după moartea lui îi lăsă tronul și țara toată.

Astfel ajunse Pitică împărat. Așa se făceau pe vremile acelea împărații, iar astăzi, astăzi nu mai e așa, a trecut griva dealul, a trecut baba cu colacii.

Noi astăzi știm numai vești și povești să spunem și ni se par' că n'or fi așa, dar frate, gândește-te că de

n'ar fi fost cine naiba ar ști povești. Așa dară or fost așa crede și tu dacă vrei, iar de nu eu nu te silesc. Dar de, știu că tu crezi, o să-ți mai spun și multe o să vezi, iar de nu crezi, eu mă sui pe un cui și nu vă mai spui.

Aužiși frace Mărcine
Rămâne-ți cu bine!
Noapte bună la voi toți
Dragii mei nepoți.
Măne sară 'n șezătoare
Iar facem o sărbătoare;
Cu povești cu glume multe
Domnu să ne ajute.
Pân' atunci dar somn ușor

Și 'n grâne mult spor
Voie bună sănătate
S'aveți de ea parte.
Moșu merge la culcare
Că-i bătrân și duhan n'are.
Și baba i-o gătat patu
Numa să-i vină bărbatu.
Vadă-vă moșu bătrâni.
Dar hai! m'apărați de câni!

Comunicată de Damian Izvernicianu înv. în Ciclova-montană.

8. Dumnezeu și sfântu Petru.

A fost pe vremea când D-zeu sfântul de el, călătoria cu Petru sluga credincioasă pe pământ, ca să vadă cum își mai poartă lumea rostu.

Așa călătorind ei ajunseră într'o pădure mare și aflare acolo un biet om sărac, ce tăia lemne și făcea stâneni pentru un spăiă.

Și era omul așa de harnic și lucra cu un așa îndemn, că sudorile îi picurau de pe fruntea lui încrețită de griji, dar el nici nu le băga în samă, le ștergea numai cu mâneca chimeșii și lucra mai departe, dar lucra cu toată inima și nici nu băga de samă, că cei doi oameni stau înaintea lui.

— Bun lucru prietine!

— Mulțumesc D-voastră, oameni de omenie.

— Dar e greu la lucru prietine?

— E greu, dar ce să facem, mulțămim lui D-zeu de sănătate, când e omul sănătos, toate le face și mai bine și mai cum se poate și cum dă D-zeu, dar de foame nu moare.

Uită eu, am cinci copilași, să mii trăiască D-zeu și muieră, dar lucru cu ăste două mâni și-i țin cu, ce le trebuie și nu duc lipsă de nimic, numai sănătate să-mi dea D-zeu, că de sărăcie nu mă vait, că mi-s dădat ea că ăl cu binele, că tot cu ea am fost de când m'am născut și tot ea îmi va fi soră, până m-oi băga sub glie.

Și cât capeți de un stânjen?

— Două coroane fraților?

— Puțin.

— Cam puțin, uite eu cu ortacu meu abia, abia facem într'o zi un stânjen, ne pică ziua cu o coroană fără mâncare. Dar ce să facem, ba nis bucuroși că căpătăm și așa lucru. Vara îi deschisă lumea și de n'am fi harnici și să ne adunăm de vara, ca să avem pe iarnă de mâncare, numai cu lucrul de iarnă am fi amărâți, că cu coroana cât îmi pică mie la zi, de aş sta să mănânc din ea, nici nu-mi ajunge să mă satur odată bine. Dar noi oamenii săraci ne indestulăm și cu mai puțin, cum se poate, cum dă D-zeu țucalaș, că el e bun și are grijă de toți.

— Dar prietine — zise sfântu Petru, văd că ești om bun și de omenie, n'ai ști să ne îndrepti la un sat, să durmim într'o casă caldă, că-i frig p'afară și noi nu cunoaștem locurile p'aici.

— „Ba știu, mai stați o leacă, să sparg trunchii ăștia și să-i clădesc, că de loc merg și eu acasă și puteți merge să dormiți la mine, că unde să vă duceți, că pân'ajungem acasă, să și face noapte.“

Și omul meu se pusă cu îndemn pe lucru, iar D-zeu cu sfântu Petru, se așezară pe un trunchiu mai la vale și priviau la el.

Și zise sfântu Petru așa mereuț să nu-l audă nime. „Doamne! mie nu mi se pare dreaptă astă împărțire ce a-ți făcut, că uite omul acesta sărac se chinuie pân' nu-mai poate și tot nu poate aduna două bune la casa lui;

iar altul bogat șade ca un trântor nu lucră nimic, ci numai trăiește și să veselește în avuții și zburdalnicii fără să-i pese de cel sărac și lipsit. Mie nu mi se pare dreaptă rânduiala asta !“

— „Bine Petre“ — zise D-zeu — „Ție așa ți sã pare, dar vezi omul acesta e sărac, ce-i drept, lucră mult și sã chinuie, ca sã-și câștige pâinea cea de toate zilele, dar cu toate acestea el e mulțămît cu soarta sa și nu cãrtește contra voinței celui de sus. Ciarcã numai și-i schimbă soarta și vei vedea, cã nu va mai fi mulțămire și fericire în casa lui!“

— „Sã mã lași Doamne sã cerc“ zise sfântu Petru.

— „Fie voia ta“ — Petre.

— Dupăce omul isprăvi cu lucrul sãu își făcù cruce, zise „Doamne mulțămescu-ți“ își luà sculele pe umăr și plecã spre casã cu cei doi cãlãtori.

Ajungând acasã aflarã soba caldã, pe cuptor era o turtã de málai ce abura, iar muiera il aștepta cu oala fiartã. — Copilașii cum il văzurã, îi sãrirã în grumaz plini de veselie: iaca tata! iaca tata! Și omul meu când îi văzù, îi trecù oboseala, îi luà unu câte unu în poalã, îi sãrutã și zise nevastei sale.

— Tu muiera, iacã or venit la casa noastrã și a-cești doi cãlãtori, așterne masa, pune-ne masa și sã se culce oamenii în pat coala după cuptor, cã's flãmânzi și osteniți; noi ne-om culca pe unde putem, mai în pat, mai pe vatrã, cã noi nis dedați cu ăle rele.

Și puse muiera mncarea pe masã și mncarã toți de se sãturarã și mulțamirã lui D-zeu pentru mare darul sãu.

Cei doi cãlãtori se culcarã în pat după cuptor, iar omul cu 3 copii își așternu și se culcã pe vatrã și muiera cu alți doi copii se culcarã în celãlalt pat și durmirã bine pânã dimineața.

Colo după miezul nopții se sculã omul, făcu focul în cuptor, iar în revãrsat de zorî muiera făcù turtã pe

cuptor, mulse capra și nu lăsă pe călători să plece, până nu mâncară. — Omul nostru plecă și el la lucrul său, dar când doborî un lemn cu săcurea sa, află în scorbura lui o oală plină de taleri, puși de cine știe acolo.

Omul îi privi cu neîncredere, luă oala o băgă în straiță, să nu o vadă nime, se lasă de lucru și pleacă acasă plin de bucurie și făcându-și planul, că ce o să facă cu banii. — Ajuns acasă spuse nevastei de norocul ce a dat peste el și îi zise :

— Tu muiere ! eu de aici înainte n'oi mai lucra ; m'am chinuit până acuma destul, acum voiesc și eu să trăiesc o leacă bine.

— Ba nu bărbate ! tu lucră și mai departe, că banii ăștia nu-s așa mulți, iacă abia să ne înciurbălăm o cășcioară și noi ca lumea, că vezi că asta pică pe noi și să ne cumpărăm doi juncuți și o văcuță, să avem lapte pentru copilași.

Să lucrăm amândoi ca și până acuma, că numai așa putem da înainte ; că uite copilașii, să ni-i rabde D-zeu ni-s toți mici și banii ușor se gată, dacă stă omul tot cu mâna în ei. — Ba aia no mai fi muiere. Eu nu 'mi mai rup oasele mele cu lemne, dacă vom găta banii, iar vom începe cu lucrul, până atunci însă să trăiesc și eu o zi bună.

Și luă omul câți-va taleri în pozonari și plecă fără a spune unde, dar muierea pricepu, că el să duce la birt.

Colo cătră seară iar veni D-zeu cu sfântu Petru la casa omului, dar în haine schimbate, ca să nu-i cunoască și veniră, ca să vadă ce face omul acum după ce a dat norocul peste el.

Aflară numai muierea singură, că omul nu venise încă dela birt și cerură sălaş peste noapte.

— Oameni buni — zise muierea — bucuros v'aș primî, că și aseară am mai găzduit doi călători, dar uite acum nu mi-îi bărbatul acasă și mă tem, că de o veni

și v'o găsi aci, o zice ceva, că-i cam amar la mață. — Că nu zicem noi să ne culci în pat, nevastă, iacă ne culcăm colea jos lângă cuptor, numai să nu fim de tot în câmp, că-i frig și noi nis osteniți. Și muierea bună de inimă le dete cina, le așternu patu și-i culcă ca pe niște călători în pat, nu pe vatră. D-zeu să culcă la părete, iar sfântu Petru la răstaniță.

Muierea nu se culcă ci așteaptă cu lumina aprinsă și cu cina gata să-i vină bărbatul, dar el numai venea. Copilașii adurmiseră de mult.

Într'un târziu se aude venind lălăind. Muierea îi deschise ușa, umblă cu frumosul cu el, dar el numai ce începu: — Ce-i cocoană! ce goști ai conăcit iar colo în pat? — Taci bărbate că is niște călători, ca ai de aseară i-am primit, că vezi că-i frig afară și n'au bieții oameni unde ogini.

— Ba tu ești muierea dracului, că faci tot de capul tău, tu nu ști, că ai bărbat care-ți poruncește și care-i mai mare, dar stai că te învăț eu minte.

Și se duse omul în cuină, aduse de acolo un tutuc de lemn și începu a căra în biata muiere de o învineți toată, copii începură a țipa, iar bieții călători tăciau mâlcom sub poneavă. — Și era o larmă de se aprindea casa și sudalme eșiau din gura lui, de par'că nu era el omul cel de aseară. — Așa, acuma ia stați și voi buduhalelor să vă arăt eu, ce a-ți căutat la casa mea fără știrea și învoirea mea. Și se pusă cu lemnul și jap! jap! în sfântu Petru, care era culcat la răstaniță și-l pisază bine până i se rupse lemnul în două; atunci se duse în cuină după altul. În vremea asta sfântu Petru se mută la părete, lăsând pe D-zeu la răstaniță.

Omul veni din cuină cu alt dărab de lemn și zise: Stăi! că tu cel dela răstaniță ai căpătat destul, mai ține și tu cel dela părete și începu a căra iară în sfântu Petru până se rugă să-l lase să nu-l omoare, că nu ia

făcut nici un rău. — Și mare se potoli omul și se culcă. D-zeu și sfântu Petru tăcură mîlcom până dimineata, apoi se sculară în revărsat de zori și se duseră lăsând pe om încă horcănind în pat.

După ce eșiră din sat zise D-zeu : — Vezi Petre ce ai făcut? Cum era omul acesta de mulțămît și fericit pîn' n'avea bani; cu ce inimă lucra și cîtă fericire era în casa lui și acum după ce i-ai dat bani, vezi urmările. Lucrul, munca cinstită nu o a mai știut prețuî, le-a părăsit, s'a apucat de lenevire, de sudalme, bătaî și lucruri plăcute numai diavolului.

— Așa e Doamne, zise sfântu Petru, am vrut să văd, ce n'am știut; am cîrtit contra rînduielilor tale, dar mi-am luat pedeapsa, căci spatele mele sunt vinete de bătaî. Acum văd, că toate lucrurile tale sunt făcute cu înțelepciune, cu judecată și spre binele tuturor.

Acuma văd, că numai munca cinstită ridică pe om, îl face fericit și îndestulit; din contră banul e ochiul dracului și de cele mai multe ori ajuns în mîna cui nu-l știe prețuî, împinge pe om în păcate, alungă fericirea și îndestulirea din casa lui și-l duce deadreptul în ghiaarele diavolului.

Iartă-mă Doamne, că n'am știut ce am făcut.

— Iertat să fi Petre, că Ț-ai luat pedeapsa, zise D-zeu drăguțul de el și plecară mai departe.

9. Grăuntele de grâu.

A fost odată nu tocmai mult de atunci, că se jucau niște copii pe o colină și coborînd la vale, aflară acolo un lucru mărișor, ca un ou de găină ce avea în mijloc o infundătură și tare sîmîna cu un grăunte de grâu. Un om ce trecea pe acolo, văzu lucrul acela la copii cum se jucau cu el, dîndu-i d'a rostogoala la vale și părăndu-i un lucru de preț, îl cumpără dela copii cu o coroană,

il duse în oraş şi îl vîndu chiar împăratului cu un preţ foarte mare. — Împăratul chemă pe oamenii cei mai învăţaţi din împărăţia sa şi le porunci, ca să caute şi să afle ce lucru e acela, un ou ori un grăunte?

Învăţaţii mult timp îşi frămîntară mintea, dar nu putură da împăratului nici un răspuns hotărît.

Lucrul acela zăcea pe o scîndură a ferestrii; un puiu zbură pe fereastră, ciocni în lucru şi-i făcu o mică gaură. Acum văzură toţi învăţaţii, că lucrul acela nu eră alt ceva decît un grăunte de grâu şi că puiul ştiuse mai bine ca ei, să descopere taina.

Împăratul se minună mult şi porunci învăţaţilor acelora, ca să caute unde creşte un așa grăunte mare?

Învăţaţii căutară prin cărţile lor, îşi frămîntară mintea în fel şi formă, dar pace să poată ei afla ceva.

Veniră la împăratul şi-i ziseră: Înălţate împărate, am căutat în cărţile noastre, dar nu am aflat nimic scris despre aceasta. Mai bine ai face prea milostive stăpâne, dacă ai întreba pe ţărani, poate să va afla vre un bătrîn, care să poată spune cînd s'a sămănat un astfel de grăunte. — Împăratul porunci să-i aducă înainte pe un ţăran de tot bătrîn.

Şi veni un moş bătrîn cu barba îngălbenită şi fără dinţi, care intră în lăuntru răzâmat pe două cîrji.

Împăratul îi arătă grăuntele. Bătrînul abia mai putea vedea: — Ascultă moşule! zise împăratul, nu mi-ai putea spune, în care parte a împărăţiei mele creşte așa mare grăunte? Nu cumva îţi aduci aminte, poate în tinereţele tale ai sămănat ori ai cumpărat un astfel de grăunte? — Moşul era jumătate surd, cu mare greutate putea pricepe, — el zise:

Nu, înălţate împărate, în viaţa mea nici n'am sămănat, dar nici nu am secerat astfel de bucate. Grăunţele erau mai mici. Întrebaţi însă pe tatăl meu, poate îşi aduce el aminte şi vă va putea spune, unde a crescut

un așa grăunte? — Împăratul porunci să-i vină înainte tatăl bătrânului. Îl aflară și-l aduseră la împăratul. Bătrânul veni sprijinit de o cârje. Împăratul îi arătă grăuntele. Bătrânul ai cărui ochi erau mai buni, se uită la grăunte bine. — Spune, — îl întreabă împăratul, nu ști unde crește un astfel de grăunte?

Bătrânul de și nu auzia tocmai bine, dar totuși era mai vioi decât fiul său, el răspunse:

— Nu-mi aduc aminte să fi sămănat ori secerat vreodată astfel de bucate și nici n'am cumpărat vreodată, fiindcă pe timpul meu nici nu se folosiau banii. Tot omul se hrănea cu pâinea sa și la vreme de nevoie o împărția cu vecinul său. Adevărat e că grăunțele pe timpul meu erau mai mari ca cele de astăzi, dar așa grăunte mare ca acesta, n'am văzut nicăirea.

Îmi povestea tatăl meu, că pe timpul său bucatele creșteau mai mari și erau mai cu spor, ia întrebați pe bătrânul meu, poate o ști el să vă spună.

Împăratul uimit trimise după tatăl bătrânului, îl aflară și-l aduseră la împăratul.

Cu ochii limpezi, cu vorba deslușită, fără cârji, intră un bătrân în curtea împărătească; fără multă greutate, urcă el treptele și se înfățișă înaintea împăratului.

Împăratul îi arătă grăuntele, moșul luă grăuntele, se uită cu deamărunț la el, îl întoarse pe toate părțile și scoțând din pieptu-i un adânc oftat, zise:

Împărate milostive: E mult timp de când nu am văzut un astfel de grăunte. Mușcă apoi din grăunte, amestecă cât-va în gură și zise: e tocmai ca acelea.

— Spune moșule, când a crescut un așa grăunte? Poate că tu însuți ai sămănat un așa grăunte în viața ta.

— Bătrânul răspunse: Așa e, pe timpul meu în tot locul creșteau astfel de bucate, cu bucate de acestea m'am hrănit eu. — Aș voi să știu moșule, dacă ai sămănat astfel de bucate ori ai cumpărat?

Moșul răspunse : Pe vremea mea nimeni nu cum-păra nici nu vindea pâne, de bani nu știa nimeni nimic, aveam cu toții pâne mai mult decât ne trebuia.

— Dar bine, unde ai sămănat tu astfel de bucate și unde a fost holda ta?

— Holda mea, răspunse moșul, era pământul lui D-zeu. Unde eram, acolo era holda mea. Pământul era liber, iar de pământ propriu nimeni nu știa. Propriu al său numia omul numai munca sa.

Ascultă moșule, să-mi dai răspuns încă numai la câte-va întrebări.

1. Cum s'a putut întâmpla, că mai nainte se făceau tot în acel pământ așa grăunțe mari, iar acum nu?

2- Cum s'a putut întâmpla, că nepotul tău merge sprijinit de două cârji, copilul tău pe o cârje, iară tu ai venit la mine ușor și fără sprijin din partea cuiva? Ochii tăi sunt limpezi, dinții tăi sunt tari, iar vorba ta e des-lușită? — Moșul răspunse : milostive împărate ! iată îți răspund : — Acum nu se fac grăunțele mari ca în tine-rețele mele, pentru că astăzi oamenii numai trăiesc prin munca lor proprie, ei pizmuesc pe vecinii lor. Pe timpul meu oamenii erau mai evlavioși, ei trăiau în frica lui D-zeu. Pe timpul meu fiecare își avea bunul său propriu „munca“ și nu lăcomia la averea străină. Astăzi însă „banul“ stăpânește toate și pentru aceasta toate s'au schimbat pe fața pământului, oameni, bucate și animale ca o pedeapsă a lui D-zeu pentru răutățile lumii acesteia.

Oamenii de astăzi sunt numai o stârpitură, pentru că ei s'au abătut dela legile naturii, viața lor e din ce în ce mai scurtă, căci fala în mâncare și băutură, fala în haine și mai ales băuturile, pe cari le-a iscodit diavolul îi omoară omului trupul înainte de vreme și-l bagă în mormânt. — Iacă milostive împărate ! răspunsul meu.

Împăratul se minună mult de cuminția moșului, îl dăruie cu bani și-l slobozi.

Iar când avea la curtea sa vre-o judecată mare, totdeauna chema împăratul pe cei trei bătrâni, cari știau mai mult cât toate cărțile învățaților de pe vremea aceea.

Comunicată de Mateiu Milencovici inv. în Foeni.

10. Doi frați.

A fost odată în lumea mare doi frați, cel mai mare era putred de bogat; cel mai mic luci de sărac.

Și știți cum e astăzi în lume, că nu poate săracul fără bogat, așa a fost și pe vremea cu povestea.

Venise adecă un Crăciun și fratele cel bogat chemă pe fratele cel sărac, să-i ajute dimpreună cu alți oameni să-și taie porcii. Avea bogatul 5 porci ca 5 junci.

Și fratele cel sărac veni și lucră sărmanul până noaptea târziu, că ajuta el bucuros și la alții, dar baș fratelui său să nu-i ajute.

Când fu să plece acasă zise fratelui său: — „Măi Ciacio!“ vezi tu, tăiași 5 porci și eu aștept Crăciunul fără pic de clisă ori un dărăbel de cârnați la copilașii mei. Ia îndură-te și dă-mi și mie ceva, că ai destul și la tine nu se cunoaște de unde dai, dar la mine, vai Doamne, că bine-mi prinde ce mi da. Nu cer să-mi dai de pomană, că știu că nu ești mână întinsă, dar dă-mi pe lucru, ți-oi lucra la vară la săpat, la cosit, ori la ce mi pune, că ști că unde mis eu ai nădejde, eu nu-mi bat joc de lucrul meu. M'a apucat iarna așa fără nici o coadă de porc la ușă și-mi pare rău după copilașii mei să se uite în ghiarăle altora. Ajută-mă, fi bun, că-mi ești frate și la cine să îndrăznesc și eu, dacă nu la unu al meu!“

— Fratele cel bogat, care era tare zgârcit și lacom ca „Miuța“ dela noi, se scărpină în ceafă și i se părea că de-i dă o bucătură, îi dă din carnea de pe el, dar totuș n'avu încotr'o, luă un cuțit îi tăia mânios un dărăbel de clisă, o țiră „pecină“ și alese un cârnat ca de

o palmă și i le dete. — Frate-său îi mulțami ieșind, iar zgârcitul trânti ușa după el și zise: — „Te poți duce dracului! cu tot ce ți-am dat!

— Bietul sărac îl auzi și ajungând acasă, zise nevastei sale: — „Tu Păunița! iacă ce mi-a dat blaga de frate-meu, ține să ai cu copilașii pe Crăciun, mie să-mi faci o turtă, că eu am să merg la dracu, că acolo m'a mânat el, „frate-meu!“

— „Și ce vei face la dracu?“

— „Las că vezi tu, ce oi face!“

— „Și unde li'i găsi?“

— „Unde? în pietri seci, în cleanțuri, că acolo îl mână vrăjitorile“.

Și Păunița îi făcu turtița și i-o puse în straiță, omul își luă straița la obranic, boata în mână și hai frate, hai la dracu, plecă în lumea largă să dea de el.

Merse el cât merse, cale lungă să s'ajungă, pân' a-junse într'o „pustănătate“.

Aci mai merse el câte-va zile și a-junse la niște cleanțuri 'nalte până la nori.

Aci trebuie că șade „Sârsăilă“, deci bătu cu boata în cleanț și strigă: — „Măi drace, deschide ușa. D'a n'auzi măi drace, deschide ușa nu mă face să mă mâni. Măi drace, drace ce cal ți-ai face din frate-meu drace!“

Și de loc se deschiseră niște porți mari și doi arapi cornurați, cari stau strajă îi ziseră: „Măi omule! stăpânul nostru te va încărca cu daruri, că-i pare bine că vini la el, dar tu să nu ceri altă, decât punga ce o are aninată d'asupra patului său, că punga aceea e fermecată și când o scuturi să zici:

Pungă punguliță

Scoate banii pe guriță

îndată îți varsă blagă, bani de aur și argint câți vrei. Asta să ceri de ești cu minte și altă nimic. Noi îți voim binele, dar tu să nu spui la nime, că noi te-am învățat să ceri baș punga.

Și arapii sunară într'un corn de aur și-l luară pe omul nostru și-l puseră într'un „hinceu“ tot de aur, cu caii, frânele, zbiciul de aur și zburară cu el până la casele dracului celui mare.

Acolo bietul om se minună mult de ce văzù, că atâta blagă văzù el, aur, argint, pietri scumpe de sta să nebunească nu altă; apoi îl băgară în soba lui „Scaraoțchi“ ăl mare care ședea la masă cu alți prietini ai lui și se ospătau.

Cum îl văzù Scaraoțchi se bucură mult, îl puse lângă sine la masă și-i zise așa :

— „Îmi pare bine prietine, că ai venit nechiemat la mine. Că eu trimit oamenii mei să-mi vâneze oameni și tu veniși iac-așa numai din drag cătră mine; bine ai făcut prietine și pentru aceea și eu o să te cinstesc pe tine, să fi bunù bunilor pe lumea asta, că eu pe lumea asta nu mă atârn de voi pe față, ci numai vă trag cătră mine așa nevăzut; după moarte însă vis voi ai mei, eu vă poruncesc. Șezi acum prietine, te ospătează cu noi și te bucură și ce-ți poștește inima cere dela mine, că eu îți împlinesc ori ce dorință.

— Cine te-a îndemnat să vini aici?

— Frate-meu m'a mânat.

— Aha! frate-tău, el îi de mult al meu.

— Apoi ce poștești dela mine?

— Dacă nu-ți va fi cu supărare, să-mi dai punga aia ce stă deasupra patului, altă nu cer.

— Cine te-a îndemnat să o ceri baș p'aia?

— Nime, dar eu cred că în ea vor fi bani și mie bani îmi trebuie, să fiu și eu oțiră eșit la lume, că am fost destul pân' acum ca vai de mine.

— „Apoi bine, dacă vrei baș p'aia, iacă eu ți-o dau și când mai ai lipsă de ceva, eu bucuros îți împlinesc ori ce dorință, în schimb însă și tu să-mi câștigi oameni pentru împărăția mea!“

Și eși omul cu punga dela „Scaraotchi“ și plecă.
 Dar ajungând la un birt și fiindu-i foame și sete,
 ceru băutură și mâncare; apoi când fu la plată cercă
 puterea pungi fermecate, o scoase din sân, o scutură și zise :

Deschide-te punguliță

Scoate banii pe guriță.

Și nu-mi începù punga a vărsa la bani de aur și
 argint și tot vărsa până când omul strigă: Oho! destul,
 și pe loc încetară banii a mai eși din ea.

Și văzù birtășița aia că punga are o putere mare
 își făcea la planuri, cum să o fure.

Îi mai aduse omului băutură, îi puse ceva în ea și
 cum bău omul, de loc adormi; atunci birtășița îi luă
 punga fermecată și-i puse alta în loc, care sămăna cu
 cea furată, — Și când se trezi omul, își pipăi punga, o
 soroci, ca să scoată iar bani, să plătească ce mai băuse,
 dar punga pace să îi mai verse bani.

Ceru punga la birtășiță, se pricepù el, că ea i-o fu-
 rase și îi puse alta, dar ea se făcea, că nu știe de ce
 fel de punga e vorba. — Năcăjit plecà bietul om iar la
 dracu. La poartă îi spuseră cei doi arapi cornurați, că
 acuma să ceară boata ce o vede în cot după ușă, că
 cu boata aceea îți dobândește și punga și altă nici nu-i
 trebuie. Să bage bine de samă însă și să nu uite cum
 să zică :

Sari boată botoanie

Si dăi la fundoanie.

atunci să naibă grijă, că ea știe face treabă și nu în-
 ceată până când iar îi strigă :

Stăi! boată de dat

Că-i destul ce-o căpătat.

Atunci înceată, altfel dă până îl omoară.

— Noa! asta să ști că-i bună, gândi omul și mul-
 țămînd cornuraților pentru acest sfat, merse drept la
 „Sârsăilă“. Acesta iar abia îl apucă și-i dădu boata ce-o
 ceruse. — Cu această boată omul dracului merse spre
 casă și iar se abătù pe la birtul unde fusese mai nainte
 și ceru dela birtășiță mâncare și băutură.

Dupăce mîncă și bău de se sătură, veni birtășița să-i plătească, dar omul dracului numa ce porunci boatei sale :

Sări boată botoanie

Și dă-i la fundoanie.

Și începù boata a cără în birtășiță, jap! jap! o pi-sează de o făcu vînată ca pruna.

Birtășița începù a țipa, veni și birtășu, dar boata începù și pe el al scutura de pulbăr și nu încăpeau pe ușă să fugă, dar boata se ținea după ei, și dăi! dăi!

Omul dracului numai se rîdea și le striga: aduce-ți-mi punga, dacă vreți să scăpați de boata mea.

Și birtășița n'avù încotr'o, o aduse pe masă. În vremea asta boata o lovea, de-i săreau stele verzi din ochi.

Atunci omul dracului după ce își văzu punga iar la mînă porunci boatei :

Stăi boată de dat

Că-i destul ce-o căpătat.

Apoi plecà bucuros că și-a căpătat punga, iar birtășu și birtășița fură și mai bucuroși, că au scăpat de belea, că-i omora boata nu altă. Nu își veniră în fire vre-o jumătate de an.

Apoi omul dracului, că așa să-i zicem plecà de aci cătră casă și ajunse în pace la nevăstuța lui unde po-vesti la lume și la țară pățania lui și ce văzuse el în casele dracului cornurat.

Iar frate-le cel bogat că venise și el la frate-său să-l vadă, cum văzù punga cea fermecată și cum scotea ea galbenii și arginții ca din apă rîvnia la ea și nu știa cum se facă ca s-o poată pitula. O luă în mînă, privi lung la ea, o suci pe toate părțile, se prefăcu că o lasă pe masă sub măsaiu, dar aieveya o pusă la el în pozonari.

Dar frate-său îl văzù și numai ce porunci boatei sale.

Sări boata botoanie

Și dă-i la fundoanie.

Și sări boata din cot de unde o pusese stăpînul ei și începù al lovi de-i săriau stele verzi din ochi. Și eși omul în curte să fugă, dar boata se ținea de el și-l lo-

vea neîncetat de nu ştia bietul om cum să se scape de atâtea lovituri. Văzând că altă mântuire nu-i, aruncă punga fratelui său şi-l rugă să-şi oprească boata să nu-l omoare. — Frate-său văzând că boata nu ştie de glumă şi părându-i rău după el, strigă la boată.

Stăi boată de dat

Că-i destul ce-o căpătat.

Şi atunci boata îl mai unse odată pe gâtate şi apoi se oceşi. — Iar cei de faţă că se strânsese lumea ca la comegie, începură a râde de păţania fratelui celui lacom şi strigară: „aşa-i trebuie hoţului, nu avea el destul, numa să fure şi punga fratelui său celui sărac, care a slujit pe dracu pentru ea. Dar şi-a luat pedeapsa. Aşa i-a fost locu!“

Iar fratele cel sărac cu punga lui se făcù om bogat că numai poruncia pungei şi ea îi vărsa la bani, câţi îi trebuia, numa cât fiind avuţia lui câştigată dela dracu, iar la dracu ajunse, că umblând odată omul la un târg mare îşi pierdù punga şi cu ea se gătară şi banii şi el iar rămase om sărac ca mai nainte, numai cât acum pe lângă sărăcie mai era scris şi în cartea lui „Sârsăilă.“

Auzită dela un om din Zorlenţul-Mare.

11. Prinţesa „Nu ştiu“.

Era odată, — dar odată de mult, tare de mult — un împărat şi o împărăteasă atât de frumoşi şi el şi ea, de soarele că-i soare şi ei erau şi mai strălucitori cu frumuseţea lor decât soarele. Le mersese vestea peste 9 ţări şi 9 mări pân ajunse şi la noi în Bănat. Şi trăiau fericiţi împăratul cu împărăteasa lui având şi o fetiţă ca un înger de frumoasă, tăman mumă-sa în picioare.

Dar fericirea această nu ţinù mult, căci lumea aceasta e numai o vale a năcazurilor. Bine-a zis cine a zis :

Cât vei umbla şi te-i duce
Nu-i amar fără de dulce

Şi nici gard fără de par
Nici dulce făr' de amar.

Împărăteasa aceasta frumoasă muri, lăsând în mare jale nu numai pe împăratul și fetița lor dar și țara întreagă. O jeliră cât o jeliră, dar dela o vreme, de! fața nevăzută îi zoiată.

Împăratul om tânăr, frumos, bogat, încunjurat de mărire se gândi, să se însoare a doua oară, dacă își va găsi o crăiasă iar așa de frumoasă și înțeleaptă ca cea dintâi. Își făcù dară opinci din fier și băt de oțel și plecà în lume, că așa era pe vremea aceea, nu ca acum să te cari cu mașina. Ci:

Fie ploie, fie soare

Fie zi de sărbătoare,

Straița 'n spate

Măi fârtate,

Băta 'n mână

Și la drum...

După doi ani de zile se întoarse împăratul iarăși acasă, dar fără nici o ispravă.

Spuse fetei, că câtă lume și împărăție a umblat, dar soție pe plac nu ș'a aflat, că așa frumoasă că soția lui cea moartă, numai ea, fata lui e așa. Deci el alta nu-și ia de soție decât pe ea.

Auzind biata fată vorbe de acestea, începù a plânge și se duse la o mătușă a ei, soră cu mamă-sa să o întrebe pe aceasta ce i de făcut. Că mai bine voia biata fată să moară, decât să-i fie soție tatălui său.

Mătușa fetei cum auzi dorința împăratului zise fetei: Tu draga mea, ca să scapi de poftetele nebune ale tatălui tău, zi-i să-ți facă o căruță numai de argint, cu caii de argint și un rând de haine pentru tine numai de argint și el neputându-le acestea face, tu nu te-i mărita după el.

Fata făcù cum o învăță mătușă-sa. Cum auzi împăratul vorbele acestea, de loc suci inelul cel fermecat ce-l avea pe deget — de 3 ori în fața soarelui și gândi să aibă tot ce dorea fata. — Pe dată se și făcură toate și împăratul numai putea de bucurie, iar biata fată plângea și numai știa ce să facă.

Se dusă iară la mătușă-sa și o întreabă ce să facă?

Mătușă-sa îi spuse, că acuma să ceară o căruță cu cai și un rând de haine numai de aur. Fata făcu așa și împăratul cu puterea inelului său împlini și această dorință a ei. — Fata băgă acum de samă, că împăratul cu inelul său le face toate acestea și mergând la mătușă-sa, îi spuse că nu știe cum să scape de tată-său, că uite el are un inel pe deget și cu acesta le face toate, câte le voiește.

Mătușă-sa atunci îi zise, să ceară o căruță cu cai și un rând de haine numai de diămant și pietrii scumpe și să cerce, dacă ar putea să-i fure inelul fermecat.

Fata ceru acestea dela împăratul și el cu ușurință le făcu toate sucind numai inelul. Împăratul voia acum după ce i împlinise fetei aceste dorințe, ori cum să o aibă de soție. — Dar fata se păzia ca de foc și într-o seară zise tatălui ei: „Să-mi dai inelul tău cel mare să dorm cu el pe deget într-o noapte, că așa am visat în una din nopțile trecute!“

Împăratul nebănuind nimic, dete fetei inelul și se culcă. După ce adormi, fata luă ceva miros amețitor și-l puse la nasul împăratului, ca să nu se pomenească curând.

Apoi își luă fata inelul, ceva mâncare și haine de premeneală și plecă în lume fără nume, unde-or duce-o cei doi ochi, că mai bine vrea ea să moară, decât să păcătuiască baș cu tată-său.

Împăratul durmi greu și nu se pomeni până mâne-zi de cu seară și când căută după inel, văzù că a fugit fata cu el. Mânios plecă în urma ei călare pe calul său, care călca 7 poște odată. Nu merse mult și iată și văzu fata, dar și fata pe el. — Atunci fata văzând, că nu poate scăpa, căzu în genunchi și se rugă lui D-zeu, să-i trimită vr'un ajutor de unde-va.

Când crezu împăratul că ba acu, ba acu să pună mâna pe ea, iată voia lui D-zeu — se crepă pământul în două și o înghiți pe fata de vie.

Atunci împăratul își împlântă în locul acela cuțitul său de aur și plecă înapoi în oraș să aducă oameni să sape după tată. — Până însă nu se întoarse el, D-zeu drăguțul de el rândui, că fata ieși din pământ nevătămată și plecă mai departe. Dar la o cruce de drumuri îi ieși fetei înainte un om bătrân, bătrân și-i zise: „Tu fată! de vrei să-ți meargă bine, tu să ascuți de mine. Să te duci la orașul cutare, că acolo șade împăratul galben și să te bagi slujnică la el. Dar tu să nu zici cătră nime nici un cuvânt și când te-o întreba cineva ori și ce, tu numai atâta să zici: „nu știu!“ De vei face așa, bine a fi de tine!“

Fata mulțami bătrânului pentru sfatul acesta și sărutându-i mâna, plecă mai departe.

Merse ea cât merse și deodată se pomeni la marginea orașului, în care locuia împăratul galben.

Împăratul cu feciorul său chiar atunci se întorceau dela o vânătoare.

Cum o văzu feciorul împăratului pe fată așa frumoasă, se rugă de tatăl său să o primeasca la curte.

Ei o întrebară de voiește să meargă la curte slujnică și de unde-i, cum o chiamă?

Ea la toți le răspundea numai cu „nu știu!“ Și de atunci îi și rămase numele „nu știu“.

Feciorul împăratului nu mai putea de dragul fetei dar ce să facă, că era fata mută, că altă vorbă nu mai știa să zică decât „nu știu și iar nu știu!“

Deci venindu-i vremea feciorului de împărat să se însoare, trimise cărți în toate părțile și revașe în toate orașele, că în orașul lor va face un bal mare, la care să vină toate fetele de seamă, că feciorul împăratului vrea să-și aleagă una de soție.

În seara când era să se țină balul acela, feciorul împăratului se îmbracă în hainele lui cele mai frumoase. Când să plece din casă, servitoarea „Nu știu“ se luă

după el. Feciorul o întrebă că unde merge? Ea îi răspunse: „Nu știu!“

El zise atunci să se întoarcă acasă și ea nevoind, feciorul o arse cu o palmă. Fata atunci se întoarse înapoi, dar de loc sucî inelul pe deget și dorî să-i vină căruța și hainele de argint și pe loc i-se împlini dorința. Apoi îmbracă hainele se sui în căruță și hai la bal nene.

Feciorul împăratului aștepta căruțele cu goștii și când văzu căruța aceea de argint și pe cocoana din căruță nu mai putu de bucurie.

Îi ajută să se coboare din căruță, o duse de sub mână până în mijlocul jocului și seara aceea numai cu ea jucă. Feciorul o întrebă pe fata că de unde-i? Ea îi răspunse: că-i din „Pălmești“ adecă pentru că îi dăduse feciorul o palmă.

Când fu colo cătră miezul nopții fata își luă „noapte ușoară“ și suindu-se în căruță plecă cătră casă.

Dimineța când veni feciorul împăratului acasă, îl întrebă tată-său, că aflatu-șă vr'o fată să-i placă?

El îi răspunse, că toate au fost frumoase dar una din Pălmești le întrecea pe toate. Întrebă apoi pe tată-l său, că unde e satul sau orașul acela Pălmești. Tatăl-său neștiind nici el unde-i, trimise ștafetă și întrebă și pe urmă află, că sat Pălmești este, dar fată așa ca cea dela bal ba.

Și se năcăji feciorul împăratului și iar trimise cărți în toate părțile și revașe în toate orașele, că se face mai un bal și să vină fetele, cari vreau să se mărite, ca să aibă de unde își alege și el una.

Când fu feciorul gata să plece la cal, iacă slujnica iar se luă după el. El îi zise să se întoarcă înapoi, dar ea nu vrû. Atunci feciorul îi trase peste spate un băt cu bătul cel avea la sine. Atunci fata se întoarse înapoi, dar în curând iar veni la bal în căruță și în haine numai de aur. Când o văzû feciorul împăratului, îi mai

crescu un rănunche și toată noaptea aceea, numai cu ea a jucat. Când fû să plece acasă, o întrebă feciorul că de unde-i? Ea îi răspunse că-i din „Bătești“.

Când fu colo cătră miezul nopții, fata plecă repede dela joc și feciorul rămase cu buzele fripte.

Dimineața iar îl întrebă tată-l său, că aflatu-ș-a soție. El răspunse, că a aflat o fată minune de frumoașă și-i din Bătești, dar el nu știe unde-i orașul acela.

Împăratul singur numai auzise de acest nume și iar trimise ștafetă în toate părțile și îi veni veste, că oraș Bătești este ce-i drept, dar fată potrivită pentru un fecior de împărat nu găsești, să dai cu pușca.

Și se năcăji feciorul de împărat și mai tare decât mai nainte și iar trimise cărți în toate părțile și răvase în toate orașele dând de veste, că se mai face un bal în orașul lor, se poftescă fetele să-și cerce noroacele. Așa scrise feciorul, dar gândul îi era tot la fata cea frumoașă cu hainele de aur, că-i lăsa gura apă după ea dar unde știa s-o mai găsească că se temea, că nu mai vine la bal.

Când sosî ziua hotărâtă, feciorul se făcu gata ca un păun și plecă iar la bal, dar închinata de slujnică țup, iar în urma lui. Uf! cum se năcăji atunci feciorul și neavând nimic la îndemână își scoase o cizmă din picior și dete cu ea în fată de-i învineți spatele.

Biata fată sărmana de ea se întoarce atunci inapoi, suci inelul pe deget și dorința i-se împlini pe dată, că răsăriră ca din pământ înaintea ei o căruță cu cai și haine numai de diamant și pietrii scumpe, mirarea lumii că la soare te puteai uita dar la ea ba.

Când o văzu feciorul de împărat așa împodobită și plină de mândrețe de sus până jos, i se deschise raiul.

Tot cu ea juca, tot cu ea vorbea și era nebun de bucurie. Întrebându-o că de unde-i, ea îi răspunse că-i dela „Cizmești“. Apoi mai vorbind ei despre una și despre

alta, feciorul își luă inima în dinți și o întrebă, că vrea ea să-i fie soție?

Ea îi răspunse că vrea; apoi schimbă înelele și plecă acasă, ea în căruța ei și el într'a lui.

Merseră împreună până la curtea împărătească când apoi fata pieri, se făcu nevăzută. Feciorul de împărat era ca amețit de bucurie, el nici nu știa e treaz ori visează, că și după ce se culcă o tot vedea parcă înaintea ochilor.

Dimineata el întrebă pe tată-său, că știe el unde e orașul Cizmești. Împăratul neștiind, trimise ștafetă prin tot locul, ca să întrebe de oraș și fată. Dar spre năcazul lor căpătară răspuns că oraș este, dar fată ca aceea de frumoasă și de împodobită nu.

Feciorul împăratului cum auzi una ca asta, se bolnăvi și căzù la pat, de dorul fetei. Dar și fata îl iubea pe fecior și îi era milă, că tânjește și se socoti să se arate.

De când venise fata la curtea împărătească ca servitoare, tot ea grijă chilia feciorului de împărat și îi ducea dimineata cafea, ca s-o mănânce.

Voind ea acum să se arăte, în dimineata următoare puse în șolul cu cafea al feciorului inelul ce-l primise dela el colo la bal când zisese că-i din Cizmești. Feciorul după ce își bău cafeaua, află pe fundul șolului inelul și-l cunoscă. Chemă pe toate slujnicile și le întrebă, care a pus inelul în șolul său? Nici una nu știa.

Mai pe urmă se află că „Nu știu“ făcuse cafea feciorului și numai ea putea ști, cum venise inelul aci.

Feciorul de împărat o chemă dară la sine și o întrebă numai pe ea, că ce știe ea de inel? Ea nu-i răspunse altă decât „Nu știu“.

Atunci se supără feciorul și zise, că de nu-i spune, îi taie capul. Atunci fata n'avu încotr'o și îi spuse, că ea l-a pus. Și de unde ai tu inelul?

— Dela tine.

— Cine ți la dat?

— Tu mi-l'ai dat la bal.

— Poate tu ești cocoana aceea, ce zisese că-i din Cizmești și era îmbrăcată numai în haine de diamant cu pietrii scumpe.

— Fata răspunse cu sfială: eu sunt.

— Dar spune-mi rogu-te, de ce nu ai vrut să vorbești până acuma?

— Fata îi zise: aceea nu-ți pot spune chiar acum, află însă că eu am fost cocoana cu care ai jucat la balul întâi, la al doilea și la al treilea, eu și numai eu.

Și se bucură feciorul și îi zise:

— Bine! dar de ce ai zis la balul dintâi, că ești din Pălmești, la al doilea, că ești din Bâtești și la al treilea, că ești din Cizmești?

Și fata îi răspunse: Ști, că la balul dintâi, mi-ai dat o palmă, pentru că voiam să merg cu tine, de aceea am zis, că mi-s din Pălmești; la al doilea bal mi-ai dat un bâț peste spate, de aceea am zis, că mi-s din Bâtești și la al treilea bal ai dat cu cizma în mine, de aceea am zis, că mi-s din Cizmești.

Atunci feciorul de împărat se bucură din tot adâncul inimei sale și zise: „Doamne mulțămescu-ți, că ai pus astăzi sfârșit chinurilor mele!“ apoi se întoarse iar spre fată și îi zise: Vrei să se întâmple aceea ce am vorbit când am schimbat inețele? Ea îi răspunse, că dacă nu aceea ar fi voit, apoi nici nu i s'ar fi arătat!

Și feciorul de împărat își îmbrățișă mireasa și se sărutară amândoi cu drag și le fû inima la loc. Se duseră apoi la împăratul și îi spuse feciorul, că iată ce au căutat ei în toată lumea era cu ei în casă, dar D-zeu nu a lăsat, ca el să afle aceasta până astăzi.

Apoi făcură o nuntă mare și frumoasă și-și petrecură în veselie și în bucurie 3 săptămâni de zile cu toți supușii lor și trăiau așa de fericiți, că numai știau de

năcazuri și era raiul lor pe pământ. — Dar nu știu D-zeu ori cine a întocmit în lumea asta lucrurile așa ca ele să se schimbe, să nu fie statornice și de o parte e bine să fie așa, căci altfel de n'ar mai da omul și de năcazuri, nu ș'ar mai aduce aminte de D-zeu, că în năcazuri zice omul: au Doamne! de ce am dat! iar în bucurie zice: de nime nu îmi pasă! De aceea a întocmit D-zeu drăguțul de el lucrurile așa că:

După nor vine senin

După dulceață venin.

Așa fû și cu însurăței noastre. Ei trăiră tot zile frumoase, tot zile senine, până prinse de veste tata fetei, că ea e măritată după prințul cutare și se puse curmeziș să le strice fericirea.

Se duse adecă în orașul acela și plăti pe adjutantul prințului și-l învăță, când va fi prințul la vr'o vânătoare, el să dea tinerei prințese amfion, ca să doarmă și apoi să se culce lângă ea în pat, dar așa ca să mai vadă cineva și apoi să facă faimă în oraș, că cineva a văzut cum nevasta prințului l-a înșelat pe prinț cu adjutantul său.

Tocmai atunci se pregătia prințul de o vânătoare și adjutantul său lăcomos după bani, făcû întocmai după cum îl învățase tata tinerei prințese.

Când auzi prințul așa ceva și se încredință că e adevărat, nici una nici două strânse sfat, chemând pe toți craii vecini, ca să o judece pe prințesa după fapta ei.

În zadar se ruga ea și se jură, că nu e de vină și că toate sunt numai minciuni și că cineva au făcut toate acestea numai cu gândul, ca să le strice fericirea lor cea atât de dulce. De altfel ea știa că numai tată-său ia putut face ei rușinea aceasta.

La sfatul acesta de judecată veni și tatăl nevastei prințului, dar el nu se arătă a fi tatăl ei.

Judecata se începû și unul zicea, ca să o pedepsească

asa, celălalt că iac-asa. Unul zicea să o închidă în temniță pe vieață, altul să o arunce în mare; atunci se ridică și tatăl ei și zise, că să o suie într'un deal mare și tare pieziș, pe un căruț cu două roate și de acolo să-i dea drumul, că dacă nu va fi ea vinovată, D-zeu o va mântui, iar de va fi vinovată se va prăpădi.

Așa și făcură și trimiseră chiar pe tatăl ei ca să o sloboadă din vârful dealului cu căruțul la vale; iar ei ceilalți rămaseră în vale să-i vadă sfârșitul.

Fata adecă prințesa, cu mare chin își trase căruțul până în vârful dealului, iar tatăl ei mergea călare. Când fură sus îi zise tată-său:

Acuma ce vrei: ori să mori de o moarte rușinoasă, ori să te măriți după mine, una din două. Acum ești în puterea mea. Dar bagă de samă, că e urâtă o astfel de moarte.

Atunci zise fata: Ia suie-te tată în căruț, să văd cum îți șade și de voi vedea că e urât, apoi te ascult.

Împăratul, tatăl ei nebănuind nimic, se sui în căruț să vadă fata că e urât, atunci fata numai zise nimic, ci împinse căruțul cu el la vale și zise: fiindcă tu ai aflat de bună această moarte pentru mine, apoi mai bine mori tu, că D-zeu îmi va ierta păcatele pentru fapta aceasta.

Bietul împărat rămase pe coastă tot bucățele împreună cu căruțul.

Cei din vale crezură, că acuma prințesa și-a luat pe-deapsa meritată și se întoarseră acasă, iar ea prințesa văzând câtă ticăloșie e în lume, se scărbi și numai vru să dea față cu lumea, ci se retrase într'un codru mare și trăi singură singurea, hrănindu-se cu rădăcini, bureți, mure și alte fructe de pădure.

Dar ea prințesa fusese însărcinată și acolo în pădure născu doi gemeni, un copil și o fată.

Și rămase prințesa acolo în pădure 5 ani de zile, trăind într-o peșteră și învățându-și copilașii să scrie pe scoarța arborilor și să se roage lui D-zeu. Într-o seară se abătu pe la peștera lor doi călători. Ea îi cunoscă, eră chiar prințul, adevă bărbatul ei cu sluga, dar ei nu o cunoscără pe ea, că se schimbase biata femeie și suferințele din cei 5 ani lăsară urme adânci pe fața ei.

Cei doi călători se rugară, să-i lase peste noapte în peștera ei să doarmă, că se rătăciseră și acum noapte fiind, nu știu încotr'o s'apuce. Ea îi primi bucuros, dar le spuse că să fie oameni de treabă și să nu îi sperie copii. Apoi le pregăti un pat moale de mușchi într'un cot al peșteri și le dete de mâncare niște alune și un ulcior cu apă curată. Cei doi călători mâncară cu poftă, că erau flămânzi și fiind și osteniți de multa alergătură se culcară și pe dată și adormiră.

Adevă el prințul, dar sluga nu adormi, că el avea să păzească pe stăpânul său.

Prințul fiind adormit își slobozi o mână la vale și prințesa văzând aceasta, zise copiilor ei: Ia duceți-vă maichii de puneți mâna tatălui vostru în pat, că dacă a făcut el rău cu noi, nu se cade să facem și noi cu el așa. Copii ascultară apoi o întrebare :

— Maică ! or ăsta-i tatăl nostru ?

Ăsta maichii, ăsta și începă a plânge mereu.

Dimineața se sculă prințul și mulțămind pentru buna primire, dăruî copiii cu doi bani de aur și plecă cu sluga.

Pe cale sluga povesti prințului ce auzise sara în peșteră și el deodată tresări și zise : Nu poate fi ea, căci ea de mult e moartă, dar o să vedem.

Ziua întreagă petrecură umblând prin pădure după

sălbătăciuni și seara iar traseră la peșteră și se rugară pentru sălaș.

Prințesa îi primî iar, dar le zise și acum să fie oameni de omenie și să nu-i sperie copilașii. Apoi iar le dete de cină, ca la niște oameni de omenie și se culcară.

Prințul acum își puse în gând să nu adoarmă și slobozi într'adins mâna la vale.

Prințesa iar le zise copiilor mereuț :

— Ia duceți-vă de ridicați mâna tatălui vostru, că dacă a făcut el rău cu noi, nu se cade să facem și noi cu el tot așa.

— Și ziseră copilașii : maică ! or ăsta-i tatăl nostru ?

— ăsta dragii mei ăsta.

— Apoi de ce nu șade cu noi maică ?

— Nu șade, fiindcă n'a știut că noi trăim. Și prințesa începî încet a plînge și voi să culce copilașii, când prințul, carele auzise toate și care se convinsese de nevinovăția ei, sări în sus de pe așternut și își strânse copii în brațe și îi sărută cu drag.

Mama lor însă se arătă mânioasă și zise : Dați pace copiilor mei, că ați zis, că vi-s oameni de omenie.

Și prințul se puse în genunchi înaintea ei și se rugă să-l ierte, că prea rău a făcut cu ea, dar D-zeu cunoscînd nevinovăția ei, ia scos-o iar în cale, ca s-o afle și să trăiască cu ea cât o vrea D-zeu.

Apoi sărutîndu-o cu foc atît pe ea cît și copilașii, cari erau ca și doi îngerei mititei, vărsară amîndoi lacrimi de bucurie și mulțămiră lui D-zeu, că le-a ajutat să se mai împreune unii cu alții și să trăiască iarăși fericiți la olaltă.

Apoi prințul își trimise sluga acasă, ca să vină cu căruțe și slugi, să își ducă comoara cea mai scumpă ce și-o găsisese acum ; iar el începî a-și desmerda copilașii

și a vorbi cu soția lui despre isprăvile lor din acești 5 ani de zile, cât adecă n'au știut unii de alții.

La câte-va zile iată sosi la peșteră un alai domnesc, căruțe, călăreți, domni mari, ghinărari, cătane cari deschizând drumul prin codru, luă ră tot din peșteră și plecară.

Ajungând la marginea orașului împărătesc, le ieși înainte tot poporul cu mic cu mare și așternând flori în calea lor, îi conduseră astfel până la casa lor.

Aci făcură din nou un ospăț împărătesc și se gostiră toți bogați și săraci, tineri și bătrâni, de se duse veste.

Iar prințesa zidi pe locul unde fusese peștera o biserică frumoasă numind-o: „biserica dreptății“.

Și în tot anul la ziua aceea se ducea prințul cu prințesa la biserica dreptății din codru și mulțamea lui D-zeu de toate.

Și trăiră ei mulți ani fericiți în pace și își crescură copilașii în frica lui D-zeu și de n'au murit cumva și astăzi trăiesc.

Auzită dela Mihaiu Marcu, fabricant de linguri, din comuna Călnic lângă Reșița.

12. Strâgoanea.

A fost odată oameni buni o muiere tare săracă, văduvă și avea numai un copil și o colibă unde ședea. De când murise fie iertat bărbatul, ei trăiau mai mult din mila altora. Haine purtau iarăși din cele care le căpăta din sat de milă. Dar de altfel atât mama cât și copilul pe care-l chema Petru, erau harnici și îndeosebi copilul de ce creștea, de aceea se făcea mai frumos și mai isteț.

Crescând el mare, spăriat de atâta sărăcie vorbi cu mamă-sa, că mai bine ar fi să se ducă bare-mi el să-și

caute de cap, că e fecior cităv, zdravăn și de va ajunge bine poate să o ajute și pe ea, pe mamă-sa cu ceva. Și se vorbiră ei, că unde ar fi mai bine să se ducă.

Petru zise, că el mai bine ar vrea să fie cătană la împăratul. Mamă-sa se învoi și sărutându-l și învățându-l să fie cuminte. Petru își luă straița pe umăr și plecă. — Se duse baș la orașul unde ședea împăratul și se rugă să-l primească de „fraibilic“ (de bună voie.)

Fiind el un voinic, frumos și bine făcut, abia îl apucară. Îl întrebară apoi cum îl cheamă și știe carte?

El spuse, că îl cheamă Petru, dar carte nu știe, că fiind mama-sa săracă nu l-a putut ținea la școală, dar o să învețe de aici înainte și o să fie bun și de omenie.

Trecură săptămâni și luni și Petru învăța tot rândul cătănesc și era chipeș și stau hainele pe el ca turnate, încât nu-l întrecea nime, nici în frumsețe și nici în istețime. La școală mergea regulat și în curând învăța tot rostul ei. Apoi după ce învăța să cetească își cumpără cărți și învăța noaptea, ca să se cumintească. Văzând mai marii săi purtarea sa cea bună ce o avea, îl avansară tot ce de ce, tot mai sus, tot mai sus, până când după nește ani de zile ajunse Petru „ghinărar“ la curtea împărătească.

Împăratul avea o fată foarte frumoasă, pe care o cheama Amfineta și care începuse a se îndrăgosti binișor cu Petru, de când venise la curte.

Și apoi vorba cântecului :

Dragostea de cin' se leagă
Nu mai are mintea întreagă.

Așa Petru, așa Amfineta, erau nărozi unul după altul și așa ajunseră de știa toți la curte de dragostea lor. Și mulți la curte pizmuiau pe Petru pentru dragostea lui cu Amfineta; mai ales un ghinărar bătrân era mai năcăjit, că de când venise Petru la curte, împăratul asculta mai mult de Petru decât de el.

Se duse dară la împăratul și-i zise: Măria Ta! Eu îndrăznesc ca un servitor bătrân ce sunt, să te fac băgător de samă la un lucru. Mie așa mi se pare, că nu-lucru curat cu ghinărarul Petru și cu domnița Amfineta. Grație capului meu Măria-ta și de voiești îți aduc destule mărturii, nu aş voi să se întâmple rușine cu coconița Amfineta.

Împăratul cum auzi lucrul acesta se năcăji tare și de loc trimise după ghinărarul Petru și îi zise: Dragul meu ghinărar Petru, cu toate că am mare lipsă de tine și aici acasă, dar sunt silit a te trimite la împărăția fratelui meu,, căci și acolo nu pot trimite pe fie cine și acolo îmi trebuie un om de nădejde. Vei sta acolo poate un an ori doi și vei veni iar! — „Dar să ști, că trebuie să pleci de loc!“ Petru zise: „Măria Ta! ori unde mă vei trimite, voi asculta și de trebuie să plec acum, la moment sunt la drum“. — „Am zis“, grăi împăratul.

Și Petru salutându-l plecă neavând vreme nici a-și lua ziua bună dela Amfineta, care-a și ea nu știa nimic de cele petrecute. Ea îl aștepta poate să vină la ea și el săracul era pe drum. Mergea cu dorul ei, că era porunca împărătească și trebuia să se îplinească.

Dela o vreme văzând Amfineta că Petru nu-i și nu-i, întrebă pe tată-său, că unde e ghinărarul Petru, că de mult nu la văzut. Împăratul îi spuse, că la trimis la curtea fratelui său, unde încă avea lipsă de un om harnic ca Petru. Și Amfineta auzind acestea, începă a plânge și a se tânguî dar într'ascuns, ca să nu o vadă tată-său și a zis:

„Vai mie Petre!
Cum ai cutezat
De te-ai depărtat
Și te-ai străinat.
Unde mi te-ai dus
Nimic nu mi-ai spus,

Ca să merg cu tine
Săraca de mine.
Ochii îmi lăcrămează,
Inima îmi oftează
Și zău de al tău dor
Trebuie să mor!

Aşa se tânguia biata fată de dorul lui Petru şi începù a slăbi şi 'a se usca de pe picioare. Bine zice cântecul :

Doru-i dor după părinţi,
Dar nu mulţi îl țin în minţi.
Nu-i ca dorul de om drag
Umbli tot ca cel beteag,
Zaci mereu ca de lingoare

Şi nimica nu te doare.
De lingoare părul pică
Dar inima nu se strică,
De dragoste părul creşte
Dar inima se topeşte!

Aşa fù şi cu Amfineta, tot slăbia, tot slăbia, până la urmă căzù la pat şi nici nu s'a mai sculat.

Dar şi Petru săracul nu mai avea zile bune, tot gândea la Amfineta lui şi îi venea să plângă ca un copil mic. Că trebui să plece îndată, de bare-mi să o fi văzut mai odată la plecare tot ar fi fost, dar aşa vai! cât era de năcăjit. Şi de multe ori gândea şi la mamă-sa, că ce-o face ea săraca, că pân' era la curte în țara lor mai venea ea pe la el şi se mai ducea şi el pe la ea şi o ajuta cu bani; dar de aici nu se putea, că pe atunci nu era poştă ca acum să-i poată trimite vr'un ban.

El încă căzù la pat, dar vezi bine era om cu o fire mai tare, să mângăiă că o scăpa el şi de acolo şi îi trecu iară; dar biata Amfineta ea murì cu zile.

Şi plânse mult împăratul după ea şi o îngropă cu părăgie mare, iar pe mormântul ei zidi o biserică frumoasă poleită toată cu aur şi pe din afară şi pe din lăuntru. Şi puse împăratul strajă la uşa bisericii ziua noaptea, ca să nu fure cineva ceva din biserică ori de pe mormântul Amfinetei.

Dimineaţa însă cât de mare fù mirarea tuturor când aflară straja moartă la uşa bisericii. La început crezură că cineva nescai hoţi a omorât straja şi a jefuit biserica, dar mergând în lăuntru, află că toate lucrurile erau la locul lor, nime nu le atinsese.

În noaptea următoare puse împăratul cătane mai multe ca pază, dar dimineața iar fură toate cătanele moarte. Și a treia noapte tot așa.

Și se spăimântară oamenii din oraș, că văzură că nu-i lucru bun și se spăimântă chiar și împăratul și trimise după un vestit călugăr bătrân, ca să-l întrebe ce-i de făcut?

Și călugărul zise împăratului :-

Să ști împărate ! că n'ai făcut bine ce-ai făcut, ai omorît singur pe Amfineta, că ea nu mai are odihnă nici în mormânt, ba să ști ! că măcar de Ț-ai trimite toate cătanele la pază, toate le-ai afla dimineața moarte, că Amfineta e strâgoane și numai ghinărarul Petru ar fi în stare să o păzească, altul nu. Ba va veni și la curte și te va omori și pe tine, dacă nu chiami deloc pe Petru.

Și împăratul deloc trimisă după Petru, care și veni îndată, că abia apucă crezând că va afla pe Amfineta.

Dar cât de mare fû năcazul auzind, că Amfineta e moartă și chiar de dorul lui.

Împăratul îl rândui pe el în ziua următoare, ca să străjuească mormântul.

Petru auzise, că Amfineta e strâgoane și nu se te-mea că-l va prăpădi, dar la ușa bisericii i se arată un călugăr bătrân, bătrân cu barba albă pân' la genunche și îi spuse că fata împăratului pe el îl caută și nu are pace nici în mormânt de dorul lui, el însă să nu o aștepte la ușa bisericii, că ea și de bucurie îl va prăpădi, ci să se pună sub icoana Precestei în biserică și de acolo să nu se scoale până după cântatul cocoșilor.

El făcû așa. Când deodată auzi glasul ei că-l strigă : Petre ! Petre ! unde iești ? și se duse la ușa bisericii să vadă dacă e straja acolo. Când văzû, că nu e nime acolo, începû a trage clopotele de ciudă și a blăstâma pe tatăl-său, că nu i-a trimis nimic de mâncare.

Când se apropie miezul nopții, se duse și se culcă iarăși în sicriul ei. După miezul nopții se auziră strigatul cocoșilor. Petru se sculă acum plângând de mila ei și dimineața se duse la împăratul și îi spuse tot ce a văzut și auzit.

Împăratul de bucurie îi dăruî bani mulți și îi făgădui chiar jumătate de împărăție, dacă va străjui și în noaptea următoare. El se duse, dar și atunci se întâmplă ca și în noaptea trecută.

Când fû a treia noapte Petru iar merse la strajă că trebuia trei nopți de-a rândul să străjuiască, atunci i se arată iar călugărul cel bătrân și îi zise: „Acuma să ști că Amfineta te va afla, dar tu să nu ai frică, că nu-ți va face nimic, să stai numai cu fața în jos sub icoana maicii Precestii. Iar când va pune mânil pe tine, tu să te apuci cu amândouă mânil de candela dela icoana Precestii și să taci mâlcom!”

Petru făcû așa și nu stete mult și iată Amfineta se ridică din mormânt, începû a umbla prin biserică și a striga: Petre! Petre! unde iești? Apoi începû a sparge tot prin biserică și a arunca la pământ. Ajungând și la icoana Precestii dădu cu ochii de Petru și cunoscându-l îi zise:

Petre! Petre! ai venit, că de când te strig? Petru tăcû mâlcom și se prinse cu amândouă mânil de candela dela icoană. Ea voi să-l ridice, dar el nu se lăsă, ea îl tot striga pe nume, iar el nu se mai pomenea.

Apoi dela o vreme îi zise: Petre, Petre! eu moartă și am înviat, dar tu nu te mai pomenești? Și tot așa se chinui biata fată cu el să-l deștepte și să-l ridice până când se auzi afară cântatul cocoșilor.

Atunci se ridică Petru și o strânse în brațe și nu o mai lăsă să se pogoare în mormânt, că ea nu mai

era moartă, nici străgoane, că o prinseseră cântatul coșilor vie.

Acum începură a se prepurta prin biserică ținându-se de braț unul de altul și a-și povesti unul altuia pățaniile. Ei uitaseră, că e ziuă de mult și împăratul văzând că nu mai vine Petru să-și dea raportul, se duse el la biserică și deschizând ușa, îi află vorbind și purtându-se.

Vă puteți închipui bucuria împăratului, văzându-și fata vie ca și mai nainte. Apoi se duseră cu toții acasă chemară pe cel mai bătrân călugăr de-i cunună, apoi făcură un ospăț mare împărătesc, la care veni și mama lui Petru, care și rămase aci la el. Apoi împăratul le dăruî și coroana și scaunul domniei; și rămase Petru împărat în locul socrului său și stăpâni țara cu multă înțelepciune până când o fi zis D-zeu. Și de n-au murit, ei și astăzi trăiesc.

Auzită dela Mihaiu Marcu, din comuna
Câlnic lângă Reșița.

13. Dafir împărat și doamna Chiralina.

A fost odată tare de demult un împărat și o împărăteasă tineri și frumoși, ca doi luceferi și trăiau așa de bine, ca nici alții pe lume. Dar zilele trec iute una după alta și azi plăceri, mâne bucurii și jocuri, deodată se pomeniră, că au trecut peste timpul tinerețelor, că au venit bătrânețele și ei n'au făcut nici un spor pe lume, că nici un copil nu au din sângele lor, care să le fie sprijoană la bătrânețe și să rămână pe scaunul împărătesc.

Atunci se vorbiră ei împăratul cu împărăteasa, că ce să facă și cum să lucre, ca să aibă și ei un copil la ușa lor?

Și din sfatul lor ieși, ca să dea de știre împăratul în țara întreagă, doar se va afla cineva, ca se-i dea nescar leacuri (buezi) bune de făcut copii. Așa și făcù împăratul, făgăduindu-i aceuia, care-i va aduce leacurile, mulți bani și multă blagă.

Nu mult după ce se dete știrea, iată că veni la curtea împăratului un arap negru și buzat, urât, ca ș-o noapte și îi zise: „Să trăiești, luminate împărate! iată aici am adus niște buezi, ca să le fiarbă împărăteasa și să le bea, că îndată va rămânea însărcinată.

Împăratul se bucură mult și-l dăruî pe arap cu comori de mare preț. După aceea împărăteasa dete buezile unei slujnice ca să le fiarbă, dar nu-i spusese că de ce treabă sunt. Slujnica le-au fiert și neștiind nimic, le-a gustat ca să nu fie prea fierbinți și de loc a rămas și ea însărcinată. Asemenea și împărăteasa gustând din zama lor, pe loc se simți greoane.

Și sosind ziua nașterii, născură amândouă câte un copil tare frumos, mai frumoși decât tot ce-i frumos pe lume și la copilul împărătesei îi puseră nume „Dafir“ și la al slujnicei „Afir“.

Și crescură copii mari și de ce creșteau de aceea se făceau mai frumoși și mai înțelepți și când ajunseră a fi voinici cum e omul mai în putere, se prinseră frați de cruce.

Pe vremea aceea se sculă asupra împăratului un crai vecin cu oaste mare, ca să-i ia țara. Împăratul trebui să plece la război, dete dară toate cheile dela casă fiului său și îi zise: „Dafire! iată eu trebuie să plec la război, tu rămâi acasă, ca să iai sama de țară pâna mă voiu reîntoarce viu ori mort, ști-va D-zeu.

Iată îți dau și cheile dela castel; păstrează-le bine, dar una îți spun, să nu te atârni de cheia asta de aur cu care se deschide soba din fund, să nu întri în soba

aceea, că va fi rău de capul tău. Atâta îți spun. De mi asculta, bine a fi de tine, iar de nu, să nu fie vina mea !“

Și se duse împăratul cu oastea la rezel, că n'avea încotr'o.

Dafir dupăce rămase singur, se băgă prin toate sobele prin cari el nu mai fusese și ajungând și la soba ce să descuia cu cheia de aur, nu știa ce să facă.

Să nu între, nu-l lăsa inima, că își gândea, că cine știe ce va fi acolo, că d'aia l-a oprit tatăl-său. Să se bage, se temea că va păți-o rău și Doamne ferește n'ar vrea una ca asta.

Așa stete el mult pe gânduri înaintea ușii neștiind ce să facă, să între ori să nu între. Dar nesuferindu-l răbdarea, băgă cheia de aur în bravă și suci mereuț odată; inima îi zvâcnia cu putere temându-se, că cine știe ce joavină o fi acolo de-l îmbucă. Mai stete puțin, suci și a doua oară și deschise ușa larg, dar nu se băgă în lăuntru, ci stete pe prag și se uită în toate părțile, dar nu văzù nimic neobicinuit.

Păși în lăuntru și pe masă văzù un ochian de oiagă. Luă ochianul îl puse la ochi și uitându-se prin el, văzù până pe tărâmul celălalt.

Și ce văzù acolo? Văzù mare un palat mare și frumos îmbrăcat numai în aur și pietrii scumpe și în el ședea la masă și se ospăta :

Doamna Chiralină
Tinera copilă
Floare din grădină
Frumoasă zambilă!

Și Dafir privi la ea ca nărod mult, mult și nu se mai sătura privindu-o.

Oftă odată dela baierile inimii, lăsă ochianul să plece, apoi iar îl luă și inima lui așa o dorea că îi venia

să moară de dorul ei. Până cătră seară se tot uită prin ochian la ea, apoi închise ușa, o încuie și plecă mai departe dar gândul tot la ea îi era și ziua noaptea numai chipul ei i-se arătă, până în urmă muncit de atâta dor zadarnic, căzù la pat și se beteji rău.

Și venind împăratul dela război biruitor, îi ieși întru întâmpinare, împărăteasa și curtea întreagă, numai Dafir nu putù, el trebuì să rămână în pat.

Împăratul cum văzù că Dafir nu e de față și înțelegând că e beteag, știù îndată de unde-i vine boala.

Ajungând acasă împăratul îi zise lui Dafir: „Fiul meu Dafir! au nu ți-am spus eu să nu te bagi în soba ce să descuie cu cheia de aur, că vei păți-o, n'ai vrut să mă ascuți, acuma vezi ce o pățești și asta nu-i nimic, e floare la ureche pe lângă ce vei mai avea să mai suferi. Dar nu e vina mea, nu ai vrut să mă ascuți, acum rabdă.

Și se usca copilul pe picioare și împăratului fiindu-i milă de el trimise, pe la vrăjitori și descântători ca să-i descante copilului, dar boala lui nu mai avea leac. Toate vrăjitoarele batăle crucea, spuneau că dacă Dafir nu va luà pe Doamna Chiralină de soție, va muri, că așa le spun boabele și cărțile lor. Și împăratul cu împărăteasa se scârbiră de aceasta și trimiseră carte la Doamna Chiralină, dar tatăl ei nu vru s-o dee, zicând că e prea tânără și una altă, ști cum o suce omul, care nu are voie să facă vre-un lucru.

Dafir după un timp oare care se făcu sănătos, dar inima tot îi era bolnavă. Într'o zi îl întrebă frate-său de cruce Afir: „Ce-i cu tine frate Dafire, că te văd de un timp încoace tot trist și în voie rea? spune-mi și mie dar de ți-aș putea ajuta cu ceva!“

Și Dafir îi spuse toată întâmplarea din fir în păr, cum a plecat tată-său la război, cum i-a dat cheile ș

i-a spus să nu se bage în soba ce să descuie cu cheia de aur, dar el n'a ascultat. Cum a văzut prin ochian pe Doamna Chiralina și acum se topește de dorul ei.

Și Afir zise: „Dacă e așa hai după ea, că o aducem noi măcar din fundul pământului!“ Și fața lui Dafir se însenină, un colț de nădejde îi răsări în suflet, se pregătiră cu cele trebuincioase și într'o zi fără să știe cineva plecară în lume, încotr'o nici ei nu știau.

După ce umblară țara de-a crucișul și d'acurmezișul, ajunseră la muma vântului de iarnă. Aci bătură în poartă și ieși afară la ei o babă bătrână și zbârcită, albă ca oaia și îi întrebă ce caută? Ei sau rugat ca să-i găzduiască peste noapte și să le îndrepte calea la Doamna Chiralina.

Baba le-a zis: „Bucuros v'aș primi, dar cum miroasă fiul meu a om de pe tărâmul celalalt, vă face sloi de ghiață; dar mergeți înainte la sora mea mai mică, că ea poate să vă găzduiască și să vă îndrepte la drum!“

Și plecară Dafir cu Afir de nou la drum și ajunseră la mama vântului turbat; nici ea nu-i primi, ci îi mână la sora ei cea mai mică, care are un fecior mai blând nu ca al ei, care când i-ar simți, i-ar arunca în slava cerului. Și iar plecară voinicii la drum și după mult umblet iată că ajung la muma vântului de primăvară. Bătură în poartă și ieși înaintea lor o femeie înaltă și subțire, tânără și frumoasă și i-a întrebat ce caută? Ei o rugară să-i găzduiască peste noapte și să le arăte calea la Doamna Chiralina.

Mama vântului le-a zis: „Dragii mei! pe grea cale a-ți pornit și fără ajutorul fiului meu nici nu veți putea ajunge la țanta voastră; rămâneți dar aicea, dar trebuie să vă ascundeți foarte bine, că fiul meu cum miroasă a om de pe tărâmul celalalt, de loc vă prăpădește. Și

plesni mama vântului de 3 ori în palme și îndată a sărit de pe cuptor o pasăre de aur, cu ciocul de diamant și cu ochii de smaragd și sau băgat Dafir sub o aripă a pasărei și Afir sub cealaltă aripă și pasărea iar a sărit pe cuptor. Și nu mult după aceea iată s-a auzit afară o suflare de vânt cald, lină și ușoară, ca glasul unor clopoței de argint, ușa se deschise singură și intră în casă un fecior tânăr și frumos, cu pletele și aripile de argint și în mână cu un băț împletit din tot telul de flori, una mai frumoasă ca cealaltă.

El se puse la masă și după ce a mâncat un blid de lapte și a băut apă de micșunele dintr'o oală de marmură, s-a pus la povestit.

Mamă-sa văzându-l în voie bună la întrebat zicând: „Dragul mamii! cum ar putea cineva să meargă la Doamna Chiralina și s-o ia de muiere?”

Feciorul i-a răspuns: „O! Doamne, mamă! lucru mare mă întrebi, numai haida de! treacă, meargă, știu că nu aude nime și îți spun. Împărăția Doamnei Chiralina e d'aici cale de nouă ani, dar se poate face cât te ștergi la ochi, dacă ar ști cineva să se ducă în pădurea neagră, de lângă gârla (apa) de păcură, care aruncă cu pietrii și foc până în înaltul cerului; acolo va găsi bușteanul (cocia) ielelor, va încăleca pe buștean și va trece gârla dincolo. Cine aude și va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră până la genunchi. Dupăce a trecut gârla trebuie să lovească bușteanul în burtă și se preface în o căruță cu 12 cai de foc. Să se suie în caruță și atunci va ajunge la curțile Doamnei Chiralina. Ea cum îi va vedea că's oameni de pe tărâmul celalalt, deloc să betejește; și dacă va ști cineva să aducă cerbul de aur, care cântă mai frumos decât toate pasările codrului, să lovească bușteanul în burtă și deloc el se preface în cerb și cum îl va auzi fata cântând, îi va

trece și o poate fura. Cine aude și va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră până la brâu.

Dupăce o fură mama vântului de iarnă va să trimită un călugăr bătrân cu niște cămăși mai subțiri decât pânza de paiangen. Doamna Chiralina va cumpăra una din ele și cum se îmbracă cu dânsa, deloc cade pe patul morții și dacă ar ști cineva să o ude cu lapte de turturică, ea nu moare. Cine aude și va spune cuiva ce spusei eu, să se facă de piatră tot de sus până jos!

Pe când vântul spunea acestea, Dafir a fost adormit sub aripa pasărei, dar Afir n'a adormit și a auzit toate câte le-a povestit vântul.

Dimineăța vântul a plecat că avea mult de lucru să alerge lumea și să învie florile și ierburile câmpulu amărțite, iar copii ieșind de sub aripile pasărei au întrebat Dafir pe mama vântului, că nu i-a spus fiul ei ceva? Ea temându-se ca să nu se facă de piatră, a zis că nu ia spus nimic.

Și mulțămindu-i voinicii pentru găzduire, plecară mai departe.

Afir atunci zise: „Tu Dafire! tu de vrei să-ți meargă bine să ascuți de mine și să faci ce-ți poruncesc eu!”

Dafir a zis! „Așa voi face!”

Și plecă Afir înainte și Dafir după el și s'au dus, s'au dus până au ajuns în pădurea neagră, de lângă gârla de păcură, care aruncă cu pietrii și foc până la înaltul cer. Dafir se spăimântă de ce văzû, dar Afir îi spuse să nu se teamă; mai mergând o leacă găsiră bușteanul ielelor, încălecară pe buștean și trecură gârla dincolo.

Afir lovî bușteanul în burtă și se prefăcû în o căruță cu 12 cai de foc.

Se suiră în căruță și deloc fură în curțile Doamnei Chiralina. Ea cum îi văzû așa frumoși, ca doi luceferi

cu părul creț cu buzele subțirele și cu ochii ca două mure, să beteji rău de tot. Și merse tatăl ei pe la toate vrăjitoarele și babele descântătoare, ca să-i descânte și să-i dea cu sămnù, dar toate îi spuseră, că dacă nu va aduce cineva cerbul de aur, care cântă mai frumos decât toate pasărilor, — fata lui va muri. Și se înfricoșă împăratul și dete de știre, că cine-i va aduce cerbul de aur, va căpăta dela el ce-i va pofti inima.

Atunci Afir lovì bușteanul în burtă și se prefăcù în un cerb de aur și-l duse împăratului.

Împăratul cum îl văzù, întrebă pe Afir, a-i cerbu de vânzare? El zise că nu-i de vânzare, dar îl dă cu chirie. Împăratul a zis: „apoi ce-mi ceri, să mi-l dai pe 3 zile“. „Să-mi dai un pumn de galbeni pe zi!“ Și împăratul bucuros îi plăti înainte pe 3 zile și luând cerbul îl duse la Doamna Chiralina.

Și fiind singur numai cu ea, începù cerbul a cânta și cânta de dor și jale așa frumos și mângăios, de plângeau lemnele și pietrele și Doamna Chiralina a adormit. Am uitat adecă să vă spun, că Dafir se ascunsese în cerb și când a văzut el, că Doamna Chiralina a adormit, ieși din cerb și o sărută pe frunte și iarăși se băgă în cerb.

Doamna Chiralina se pomenì de loc; ea visase că o sărutase pe frunte un tânăr frumos, dar nu știă bine visase, sau fusese aieve. De aceea a doua noapte se prefăcù numai că doarme, dar n'a durmit și Dafir iar a ieșit din cerb și a sărutat-o, atunci ea îndată la și apucat în brațe și la strâns, apoi se îndrăgostiră ei până dimineată.

A treia dimineată venì împăratul cu Afir, ca să-și ia cerbul.

Doamna Chiralina plângea după cerb și rugă pe Afir, ca să li-l vândă, dar el nu vru cu nici un preț.

Atunci el plecă și Doamna Chiralina rugă pe tatăl său să-i dea voie, să petreacă cerbul până afară.

El o lăasă și cum ajunse Afir cu cerbul până afară, lovî cerbul în burtă și de loc să transformă în o căruță cu 12 cai de foc. Apoi apucă Afir cu o mână pe Doamna Chiralina și cu cealaltă pe Dafir, îi puse în căruță și dute băiete, nu se mai opri până la el acasă, adecă la curțile lui Dafir.

Cum auzi împăratul, tatăl lui Dafir, că-i vine feciorul, îi ieși întru întâmpinare, primindu'l cu brațele deschise.

Apoi se bucurară toți și se cunună Dafir cu Doamna Chiralina și făcură o nuntă pe poveste. Și trăiră ei bine ca doi porumbei și D-zeu le și mai mări bucuria dăndule și un copilaș, pe care abia-l vedeau.

Iar Afir rămase și el tot la curtea împărătească și fû prietinel cel mai din scurt a-lui Dafir.

Și iată că odată veni la curtea împărătească un călugăr bătrân, bătrân și aduse haine de vânzare. Și erau hainele mai subțiri ca pânza de păiangel și frumoase, că-ți fugeau ochii de pe ele.

Și Doamna Chiralina cumpără o cămașă de acelea, dar cum o îmbracă căzû la pat și să beteji la moarte. Atunci Afir la miezul nopții când nu era nime la patul ei, intră mereuț la ea și o stropi cu lapte de turturică pe când ea ațâpise și de loc i-a trecut, ca și cum i-ai cu mâna.

Dar straja de noapte a văzut pe Afir, că a intrat în soba Doamnei Chiralina și i-a spus lui Dafir.

Dafir crezând vorbelor oamenilor dela strajă, cari aveau ciudă mare pe Afir, îl închise în temniță și strângând judecătorii, îl judecară pe Afir la moarte prin ștreang.

Înzadar se desvinovăția Afir, că el e curat ca soarele și nu e vinovat nici cât e negru sub unghie, el fû judecat la moarte și pace.

Fiind ziua hotărâtă să se spânzure, se strânseze lumea și țara, să-i vadă sfârșitul lui Afir.

Atunci Afir văzând că tot o să moară, se rugă de împăratul și de Dafir să-l lase să le spună o poveste minunată înainte de al spânzura. Ei se învoiră și Afir începî: A fost odată . . . adevărat începî să spună povestea sa cu a lui Dafir, cum au pățit ei umblînd după Doamna Chiralina. Și ajungînd el cu povestea până la locul unde se zice că au încălecat pe buștean și a trecut gârla de păcură dincolo, Afir se făcî de piatră până la genunchi.

Atunci Dafir și cu Doamna Chiralina îi ziseră să nu mai povestească, că știu acum toate și-l cred că e nevinovat. Dar el nu vru, el povestî mai departe, până deodată se făcî de piatră până la brâu.

Nici acumă nu încetă, el povestî și mai departe până găta povestea, dar și el se făcî tot de piatră de sus până jos.

Atunci lui Dafir îi părî rău după fratele său de cruce, dar era prea târziu. Luă dară stanul acela de piatră și-l duse în soba sa.

Și visă într'o noapte Dafir și Doamna Chiralina, că dacă voiesc să învie Afir, să-și înjunghie copilul și să stropească cu sângele lui stanul acela de piatră, că îndată va învia.

Și se sfătuiră ei ce-i de făcut. Le părea rău după copil că atîta aveau, dar și după Afir le părea rău că știau acumă că e nevinovat și numai după binele lor a umblat.

Se puseră dară și își înjunghiară copilul și stropiră cu sângele lui stanul de piatră și de loc înviă Afir și zise frecîndu-se la ochi: „Vai! ce somn greu a fost pe mine!“

Și Afir zise : „Că mult ai mai fi durmit tu, dacă nu aș fi fost eu să-mi înjunghii copilul, ca să te scap pe tine!“ Vezi zise Afir, asta pentru că n'ai ascultat de mine, nu ai crezut mie, ci minciunilor dușmanilor mei, dar las! că tot va fi bine.

Apoi luă Afir un cuțit, să tăia la un deget, de curse cât-va sânge cu care stropi copilul mort și de loc înviă copilul. Și fù iar bucurie mare la curtea împăratului și făcură de nou un ospăț împărătesc, care ținu 7 zile și 7 nopți de-arândul. Și ajunse Dafir împărat și Doamna Chiralina împărăteasă și trăiră fericiți câte zile le dăduise D-zeu. Și de cum-va nu au murit și astăzi trăiesc.

Iar eu care încă fusesem la nunta aia, încălecai de acolo p'un arici și venii până aici, ș'apoi pe o șea și vă spusei așa.

Dumnia-Voastră să trăiți

Mai multe să auziți

Dar și eu să trăesc !

Să vă mai povestesc !

Sfârșit

Găcit!

Ciont

Pont !

Comunicată de Ioan Nemoian fost avocat
în Caransebeș.

14. Împăratul Roșu și împăratul Verde.

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povestî.

A fost odată un copil sărac, sărac, și să naimia la lucru la unu și la altul, ca să poată trăi. într'o zi sa

năimit la plug la un popă. Și a arat el cu popa până la prânz și după ce a mâncat s'a culcat Petru, că așa îl chema pe copil să doarmă o leacă.

Când a fost vremea să se scoale, a zis popa : Sus Petre! hai la lucru. Dar Petru a zis: Lasă-mă părinte să-mi visez visul. Și popa l-a lăsat și a arat singur.

La amiază însă s'a sculat Petru, a mâncat și iar s'a culcat. Când a fost să se scoale iar a zis lasă-mă părinte să-mi visez visul. Și l-a lăsat și a dormit Petru până sara. Atunci s'a sculat și s'a dus cu popa acasă și popa i-a plătit ziua întreagă.

Și a zis popa : Petre! acum să-mi spui ce visași tu ziua întreagă cât dormiși? Petru zise: Părinte! visul meu nu e de nasul tău!

Și se mânie popa de vorbele îndrăznețe ale lui Petru și-l pârî la împăratul Verde pentru vătămare de onoare. Împăratul îi chiemă la sine și zise lui Petru.

Măi mucosule! îndată să ne spui, ce ai visat? Copilul zise: Înălțate împărate! visul meu nu e de nasul tău! Împăratul să mânie și-l băgă în temniță.

Și împăratul avea o fată frumoasă baș în vârsta lui Petru și ei fiindu-i milă de Petru se ducea în toată ziua, să nu o vadă nime și-i ducea mâncare în temniță.

Și azi așa, mâine așa, până de la o vreme se îndrăgostiră copii unul de altul și crescură mari și se făcū Petru un voinic de la pământ mândru și frumos, iar fata ca o zână, o păreche colea ști ca doi boi de Hațeg.

Și împăratul Rosu trimise carte la împăratul Verde și-i trimise 3 băte asemenea de lungi și de groase să-i spună, care e capătul gros și care e capătul subțire?

Și împăratul trimise după toți învățații să-i spună, dar nici unul nu-i putu spune.

Atunci fata împăratului merse cu prânzul cam târziu la Petru și el îi zise: „Ce ai zăbovit așa?“ Fata

zise: „taci Petre!“ că o trimis împăratul Roșu la tata să-i spună, că dela 3 băte, care-i capătul cel gros și care e cel subțire. Și tata nu știe și a trimis după toți învățații și nu poate nime să-i spună. Și tata e năcăjit și i rușine să nu dea răspuns vecinului său!“

Și zise Petru: Să te duci acasă și să te culci și când te scoli, să spui că ai visat ca să pună bătele pe o apă curgătoare cruciș, că ele se duc cu capătul gros înainte și așa a și făcut.

Atunci împăratul se bucură mult și trimise bătele cu răspunsul înapoi.

Și împăratul Roșu îi mai trimise acuma 3 iepe una ca alta ca să-i spuna, care-i iapa cea mai mică, care-i cea mijlocie și care-i cea mai bătrână. Și împăratul Verde iar își chemă învățații să-i spună, dar nici unul nu fû în stare să-i deslege taina.

Fata când merse cu mâncarea la Petru, iar în povestii ce a trimis împăratul Roșu. Atunci Petru zise: „Tu să te duci acasă, să te culci și când te vei scula să spui, că ai visat să pună într'un loc fân, într'unul ovăs și într'unul lapte. Că iapa cea mai mare se va duce la fân, cea mijlocie la ovăs și cea mai mică la lapte.

Cum ajunse fata acasă, făcû așa cum o învăță Petru și fû bine, că cele neștiute să făcură știute și se bucură tatăl ei și trimise iepele cu răspunsul la vecinul său la împăratul Roșu.

Dar împăratul Roșu omul naibii nu se mulțami cu cele trimise, ci îi plesni prin minte altă năzdrăvănie și el era așa că trebuia să facă ziua ce visa noaptea. Trimisă dară la împăratul Verde știre, că cine se va afla să-i puște păharul împărătesc prin fund cu săgeata de 99 măji de fier, va căpăta de la el fata și jumătate din împărăție.

Că împăratul Roșu cercase în țara lui, dar nu aflase pe nime, care să-i fi putut face lucrul acela.

Și fata ducându-se într-o zi cu mâncare la Petru iar îi povesti ce a trimis împăratul Roșu. Atunci Petru îi zise: „Să te duci acasă, să te culci și când te scoli să spui că ai văzut în vis pe un om, care poate să facă lucrul ce-l cere împăratul Roșu!“

Și fata făcù așa.

Și împăratul adună pe toți oamenii din oraș, ca să treacă pe dinaintea fetei spre ai vedea, dar nici unul nu fù cel visat și văzut de fată.

Fata zise, să scoată și robii din temnițe, că poate să fie între ei omul ce-l văzuse în vis. Împăratul făcù așa, dar nu fù nici unul. Atunci împăratul zise: mai este un rob închis de 9 ani, dar acela o fi și mort, că nime nu iau mai dat de mâncare.

Și trimise împăratul după Petru în temniță, că el era robul acela și fata cum îl văzù zise: „Acesta este taică! pe acesta l-am văzut eu în vis!“

Și împăratul îl întrebă: Poți tu să pui păharul împăratului Roșu prin fund cu săgeata de 99 de măji de fier? Petru răspunse: Măria Ta! pot, dar să trimiți carte la împăratul Roșu, să mai aștepte 6 săptămâni: Până atunci să mă țin bine cu bere și cu mâncare, ca să prind puterile ce le-am pierdut în cei 9 ani cât am fost închis. Împăratul se învoi.

Atunci Petru iar zise împăratului. „Să-mi faci o gomilă de 99 de stânjeni de înaltă și să-mi aduci acolo 9 cuptoare de pită, 9 boi fripți și 9 acoave de vin. Și împăratul bucură îi împlini pofta.

Atunci Petru chemă acolo cătane multe, cari măn-cară carnea și băură vinul și Petru le zise, să arunce săgeata sus pe gomilă, dar nici care nu putură face lucrul acela.

Atunci Petru luă săgeata cu degetul cel mic cum iai un ac și o svârli în vârful gomilei.

Atunci se sui cu împăratul pe gomilă și zise Petru împăratului. — „Ia uită-te prin ochian și-mi spune ce vezi!“ și împăratul uitându-se, spusă că vede pe împăratul Roșu mergând la biserică. Petru îi zise, să se mai uite odată: Și împăratul uitându-se, spuse că acum il vede venind de la biserică.

Atunci Petru a luat săgeata și când vrù să bea împăratul Roșu din păhar, Petru svârli săgeata și sparse păharul prin fund.

Împăratul Roșu se cutremură de frică și trimise carte la împăratul Verde, ca să-i trimită pe viteazul acela, să-i dea fata și jumătate din împărăție.

Dar împăratul Verde vrând acumă și el să aibă așa un viteaz zise lui Petru: „Să nu te duci la împăratul Roșu, că acela e un om rău și te va prăpădi, mai bine rămâi la mine, să-mi fi ginere, că și eu am fată de măritat și țară mare de împărțit!“ Dar Petru zise: ba eu mă duc, că vreau să cunosc lumea, dar tu să nu-ți măriți fata până la un an, că eu voi veni și-ți voi fi ginere, că fata ta m'a mântuit pe mine de la moarte, să cade dară și eu să nu o las pe ea!“

Și plecă Petru în lume și împărăție ca Dumnezeu să ne ție, că cuvântul din poveste înainte mult mai este și acu-i povestea mai frumoasă s-o ascultați Dumnia-Voastră.

Că cine o ascultă mult învață, cine o dormi, bin' s-o ogini, dar nimic n-o ști. Așa dar ascultați!

Eșind Petru din curțile împăratului Verde și mergând înainte pe unde vedea cu cei doi ochi, iacă mare, că dă de un om care mânca pita de la 9 cuptoare și breazda de la 9 pluguri și tot să vâita că moare de foame. Petru cum l'a văzut a stat locului și s'a mirat

de el. Și omul acela care era „Flămânzilă“ gol nu altul îi zise: Nu te mira de mine omule! ci te miră de viteazul împăratului Verde, care a pușcat cu săgeata de 99 măji de fier păharul împăratului Roșu prin fund!“ Atunci a zis Petru: „Eu sânt acela!“ Și l-a întrebat Flămânzilă: Unde te duci? — merg zise Petru la împăratul Roșu. Și iar a zis Flămânzilă: ia-mă și pe mine, că cine știe de ce folos Ț-oi putea fi și eu vr'o dată.

Și Petru l-a luat și au plecat amândoi pe drum înainte.

Și mergând ei așa iată, că întâlnesc alt om, care bea apa de la 9 mori și tot zicea că moare de sete.

Ei sau mirat de el, dar „Săcilă“ că el era acela le zise: nu vă mirați de mine, mai bine mirați-vă de viteazul împăratului Verde, care a pușcat prin fund păharul împăratului Roșu cu săgeata de 99 măji de fier. Și Petru zise: De ce să ne mirăm de viteazul acela, că eu sângur sânt. Și-l luară și pe Săcilă cu ei și plecară mai departe toți trei.

Și merseră ei așa o poștată de drum și să întâlnească cu un om, ce avea o piatră de moară în spate și el avea numai un picior, dar pentru aceea fugea mai tare decât ori ce vietate și se tot văita, că n'are loc unde să fugă. Ei au stat și s'au mirat de „Fugilă“ că așa îl boteză ei, dar el le zise ca și cei dintâiu; și l-au luat și pe el și hai la drum nene toți patru.

Mergând ei așa și vorbind mai despre una, mai despre alta, iată numai că văd un om îmbrăcat în 9 cojoace și sta între 9 cară de lemne ce ardeau cu flăcări până în cer și tot să văita că moare de frig. Cum îl văzură îi ziseră: Iată și „Gerilă“ bată-i stelele, n'auzi cum să vaită, că moare de frig și el în mijlocul focului. Și se minunară mult de el, dar el le zise ca și cei dintâiu și-l luară și pe el cu ei și merseră iar la drum.

Și mergând ei toți cinci o postată bunișoară, iacă numai ce dau de un om cu o pușcă, care când slobozia pușca, pocnia de se cutremura pământul și el tot zicea, că nu pocnește destul de tare, că abia o aude.

Și Petru zise ortacilor: „Da nu auziți pe „Pocnilă“ măi! că ize că nu pocnește pușca destul de tare și ea pocnește ca pușca lu sfântu Ilie.

Și se mirară mult de el și de urechile lui cele groase și el le zise iară ca ceilalți și-l luară și pe el cu ei cătră curțile împăratului Roșu.

Și după multă cale și împărăție ca Dumnezeu să ne ție, iată mare că ajung toți 6 ortacii la curțile împăratului Roșu. Și erau curțile acelea toate roșii ca sângele și împăratul era roșu cu părul și barba ca jidovii de aceea îl și botezase lumea „Împăratul Roșu!“

Împăratul cum îi văzu așa făpturi ciudate, îi întrebă că cine sunt și ce caută?

Petru îi spuse, că el i-a puscat păharul prin fund și a venit să-i dea fata și jumătate din împărăție cum s'a făgăduit. „Dar năgumenii ăștia cine-s? il întrebă împăratul! — Aceștia sunt ortacii mei zise Petru.

— Bine pân' ne-om mai socoti și îi luă frumușel și îi băgă în temniță.

Și le aduse acolo împăratul pita de la 99 de cup-toare și 99 boi fripți și le zise: „Până dimineată să mâncați aceste bucate, altfel nu-i bine de voi! vă arăt eu cu cine aveți voi de lucru!

— Și Petru întrebă pe Flămânzilă, de poate mânca tot!

Flămânzilă zise: mai pe atâta pot, dar să mă lași să le mănânc coala de cătră ziuă, că de le mănânc acum, mi prea foame, până când ne-o mai da cineva ceva.

Când fû coaleă cătră dimineată Flămânzilă, mîncă tot, de nu mai rămase nici o zdrumicătură, ba încă îl mai batjocuri pe împăratul, că nu-i în stare să sature pe niște călători. Să vede că-i calic, numai numele îl poartă de împărat încolo sărăcie lucie.

Dimineata vine împăratul Roșu să-și viziteze goștil și văzând, că masa îi linsă zise lui Petru :

Încă una Petre ! am rînduit să ți se aducă 300 acoave de răchie și 300 acoave de vin. Dacă le vei putea bea bine, de unde nu, pe toți vă omor, ca pe niște pureci.

Și Petru întrebă pe Săcilă, că poate el să le bea până dimineată.

Și Săcilă zise : Sărac sufletul meu : că alea-s nimica la mine, numa mă întărat cum e mai rău, dar să mă lași să le beau dimineată pe inima goală, că așa îmi priește mie, altfel de le beau acuma, ce fac eu până mâne, că mă coc de sete.

Și dimineata iar veni împăratul Roșu la Petru, să vadă de beuse tot vinul și rachia ce-i adusese ori nu ; și văzând, că nu-l poate prinde pe Petru îi zise de nou :

Nici acum nu te slobod Petre ; până nu-mi vei face mai un lucru. „Să-mi aduci apă vie și apă moartă, de unde se bat munții în capete, altfel să ști, că te prădesc !“

Și împăratul avea o babă, carea nici pasărea nu se putea întrece cu ea ; și a zis împăratul, că el să-i aducă apă înaintea babei.

Și Petru a întrebat pe „Fugilă“ de poate el face lucrul acela ?

Fugilă zise : „Cum să nu pot, dar fi bun mai leagăm o piatră de moară în spate, ca să pot merge mai repede !“

Și Petru îi legă piatra și plecă Fugilă, își luă maui. Îndată ajunse la locul unde se ciocnesc munți în capete, luă într'un vas apă vie și în celalalt apă moartă și plecă îndărăt. Pe drum iată că se întâlnește cu baba ce plecase și ea după apă.

Baba naibii celaică zise lui Fugilă: unde mergi voi-nice, prefăcându-se că nu știe și nu-l cunoaște?

Unde să merg! ia merg la împăratul să-i duc apă vie și apă moartă, că-i trebuie nu știu la ce. Și baba zise: Ia mai stai machii, nu te grăbi așa, stăi să-ți caut o leacă în cap, că ai vreme destulă și de ajuns. Și Fugilă se pusă jos și baba începui ai căuta în cap, până când de la o vreme adormi, iar baba hoată îi fură ulciorăle cu apă, îl lăsă adormit și na-o tată, ca să ajungă înaintea lui acasă.

Și văzând Petru, că nu mai vine Fugilă, i-a zis lui Pocnilă: „ia slobozi pușca măi Pocnilă, că o fi adormit undeva Fugilă, de aia nu mai vine!”

Și Pocnilă slobozi pușca, care pocni așa de tare, de se cutremură pământul și Fugilă sări trei stânjeni în sus de-i sări somnul cât colo. Acum văzu el, că la încluit baba, se întoarse dară înapoi, luă altă apă și plecă iar la drum și tot ajunse înaintea babei la curțile împăratului.

Atunci împăratul, iar zise lui Petru: „Acuma voi-nice, mai ai numai un lucru să-l faci și de-l vei face mă spânzuri tu pe mine, iar de nu te spânzur eu pe tine!” Și împăratul avea o casă de fier. Casa aceasta o înroși el de foc, de o făcu ca arama și porunci lui Petru și ortacilor lui, să doarmă peste noapte în ea. Și Petru se duse cu ortacii lui și Gerilă a dezbrăcat un cojoc și a dat cu el într'un părete și de loc s'a făcut ca ghiața de rece.

Și a dat și în al 2-lea și în al 3-lea părete. Atunci

Petru a zis: ia lasă un părete nu-l răci de tot, că altfel mor de frig.

Și dimineața când veni împăratul, se minună când îi văzù vii. Atunci Petru nu mai vorbi multe, ci frumuseșel îi tăia capul și lui și fetei lui, își luă ortacii și hai napoi la drum cătră țara lor și ajunseră cu bine la curțile împăratului Verde. Fata împăratului abia îl apucă pe Petru.

Se cununară amândoi și făcură o nuntă mare și frumoasă num'așa. Și rămase Petru împărat și peste țara împăratului Verde, a socrului său și peste a împăratului Roșu, pe care-l omorise și nime nu mai era fericit ca el.

Atunci zise Petru socrului său: „Acest vis l-am visat eu împărate, când am arat cu popa în țarină, că voi fi eu împărat în locul tău, de aceea am și zis: că visul meu nu e de nasul tău!

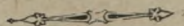
Și domni Petru cu înțelepciune peste țările sale cu muierușca lui și de nu vor fi murit cum-va, că e mult de atunci — și astăzi trăiesc!

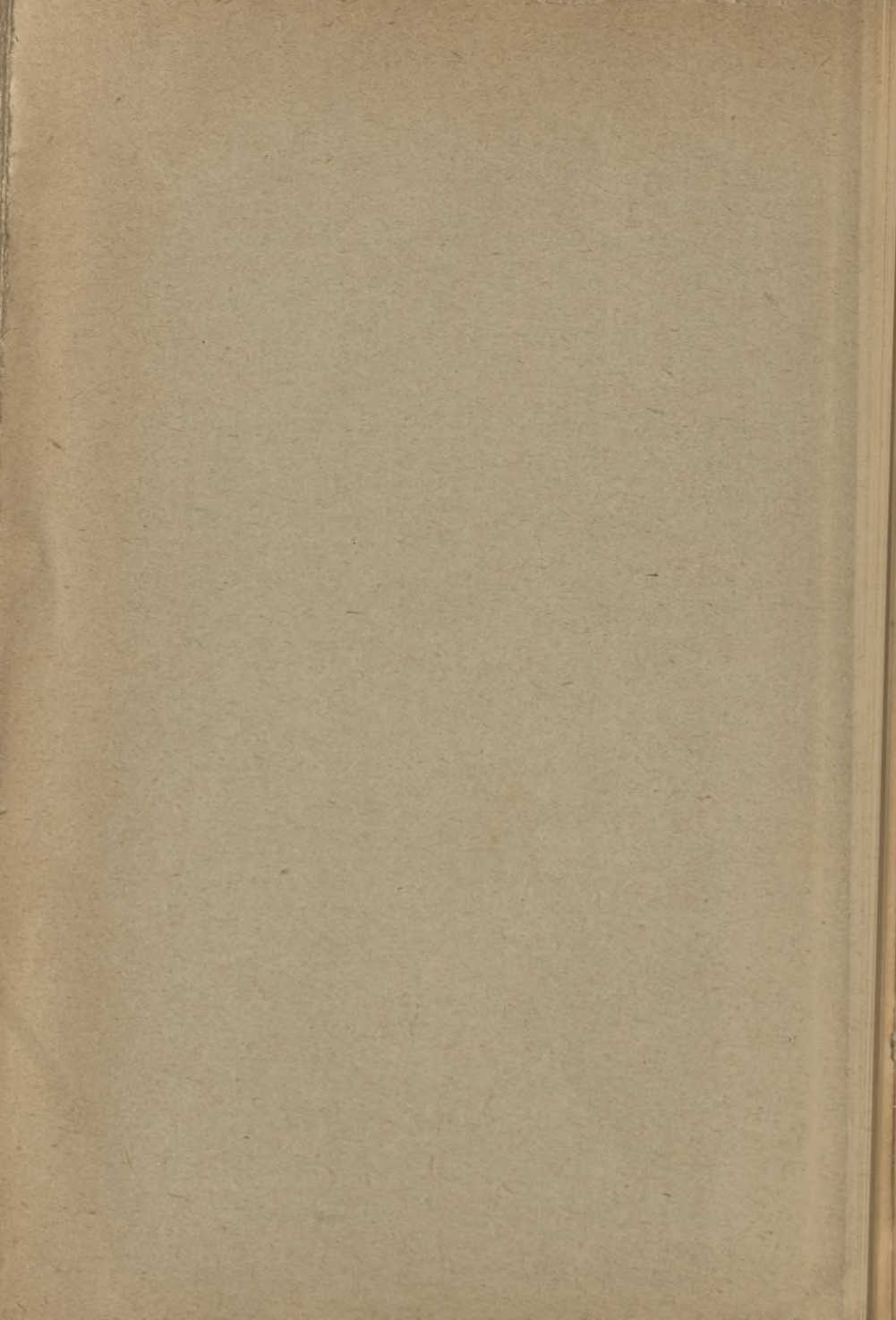
Și mă suii pe un cocoș,

Să nu vin pe jos

Și p'un arici

De ajunsei păn' aici!

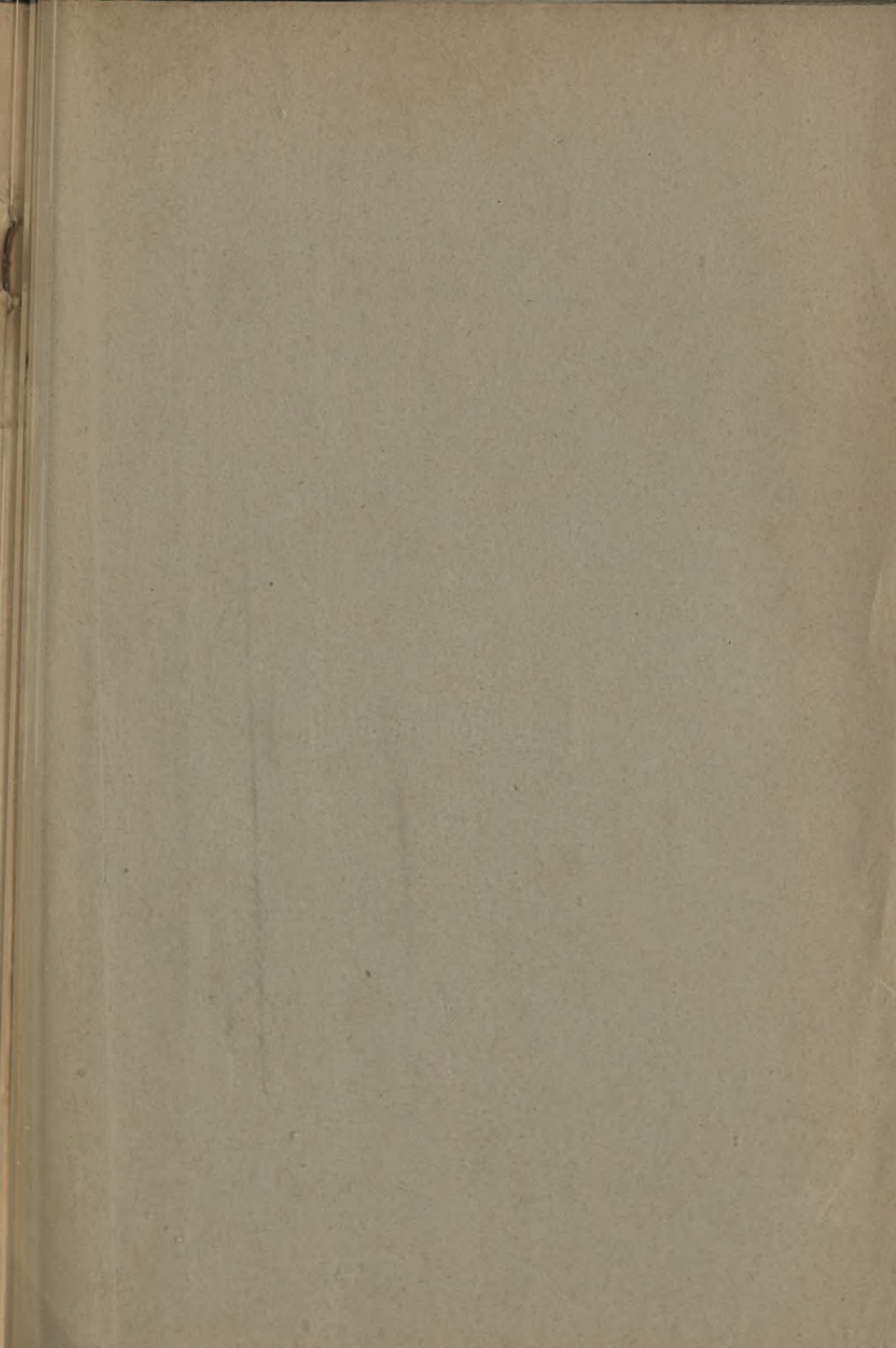

Cuprinsul.

	Pag.
1. Povestea unui vrăjitor	3.
2. Vaca neagră	15.
3. Măntanul cu clopoșele la grumaz	23.
4. Liman Viteazul	29.
5. Strigoii	35.
6. Petru Cenușă	41.
7. Pitică	51.
8. Dumnezeu și sfântu Petru	58.
9. Grăuntele de grâu	63.
10. Doi frați	67.
11. Prințesa „Nu știi“	72.
12. Străgoanea	84.
13. Dafir împărat și doamna Chiralina	90.
14. Împăratul Roșu și împăratul Verde	100.

20,5 X 14,5

h
b